

Forrás: önkormányzat honlapja

SZÁRLIGET

KÖZSÉG

**Településfejlesztési koncepció,
és a
Településrendezési eszközök**

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

**A helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek
tervdokumentációja**

**Önkormányzati egyeztetésre összeállított
tervdokumentáció**

Generáltervező: **BAU-URB Kft.**
(2018. DECEMBER HÓ)

Tervezők névsora

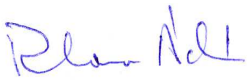
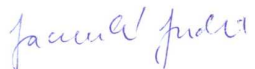
Szárliget

Településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök

Megalapozó vizsgálati munkarészei

Helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek

(amely készült: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint)

Településtervezési vezető tervező	Füredi Éva TT/1 01-3432	
Településrendezés	Füredi Éva TT/1 01-3432	
Munkatárs	Máté Klaudia okl. tájépítésmérnök Somogyi Gábor településmérnök	
Közlekedés	Rhorer Ádám Tkö-1 01-3157 Orosz Ágnes MMK:01-2615	
Tájrendezés, zöldfelületek és környezetalakítás	Auer Jolán TT/1 01-5003 TK/1 01-5003 (Tájoló-Terv Kft.) Jaczenkó Judit TT/1 01-5156 (Tájoló-Terv Kft.)	
Munkatárs	'Szigmond Katalin okl. tájépítésmérnök (Tájoló-Terv Kft.)	
Közműellátás	Simon Bálint TV-13-1182 (SIENGI Kft.) Hanczár Zsoltné TE-01-2418, TH-01-2418 Bíró Attila TE-01-2456, TH-01-2456 Kész Közmű és Energetikai Kft.	

Budapest, 2018. december hó

BAU-URB
Tervező és Tanácsadó Kft.
1112 Bp., Dayka Gábor u. 94.

Füredi Éva
ügyvezető

Tartalomjegyzék

Szárliget

Településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök Megalapozó vizsgálati munkarészei

Helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek

(amely készült: A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint)

Megbízás

1. Helyzetfeltáró munkarészek

- 1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok
- 1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata
- 1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata
- 1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai
- 1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása
 - 1.5.1.A hatályos településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai
 - 1.5.2.Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések
- 1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata
 - 1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök
 - 1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek
- 1.7. A település társadalma
 - 1.7.1.Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség
 - 1.7.2.Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok
 - 1.7.3.Települési identitást erősítő tényezők
- 1.8. A település humán infrastruktúrája
 - 1.8.1.Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)
 - 1.8.2.Esélyegyenlőség biztosítása
- 1.9. A település gazdasága
 - 1.9.1.A település gazdasági súlya, szerepköre
 - 1.9.2.A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői
 - 1.9.3.A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelések
 - 1.9.4.A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)
 - 1.9.5.Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)
- 1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere
 - 1.10.1.Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

- 1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszer
- 1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység
- 1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai
- 1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás
- 1.10.6. Intézményfenntartás
- 1.10.7. Energiagazdálkodás
- 1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások
- 1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata
 - 1.12.1. Természeti adottságok
 - 1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet
 - 1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat
 - 1.12.2.2. Tájhasználat értékelése
 - 1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek
 - 1.12.3.1. Tájvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek
 - 1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület érték, emlék
 - 1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése
- 1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata
 - 1.13.1. A település zöldfelületi rendszer elemei
 - 1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek
 - 1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése
 - 1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái
- 1.14. Az épített környezet vizsgálata
 - 1.14.1. Terület-felhasználás vizsgálata
 - 1.14.1.1. a település szerkezet, a helyi sajátosságok vizsgálata
 - 1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok
 - 1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek
 - 1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, konfliktussal terhelt terület)
 - 1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek
 - 1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület
 - 1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata
 - 1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálata
 - 1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat
 - 1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter
 - 1.14.4. Épületállomány vizsgálata és a környezet geodéziai felmérése
 - 1.14.5. Az építmények vizsgálata
 - 1.14.5.1. funkció, kapacitás
 - 1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)
 - 1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom
 - 1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, jellegzetes épülettípusok
 - 1.14.6. Az épített környezet értékei
 - 1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag
 - 1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület
 - 1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők
 - 1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület
 - 1.14.6.5. műemlék, műemlék-együttes
 - 1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely
 - 1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

- 1.14.6.8.nemzeti emlékhely
- 1.14.6.9.helyi védelem
- 1.14.7.Az épített környezet konfliktusai, problémái
- 1.15. Közlekedés
 - 1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok
 - 1.15.2. Közúti közlekedés
 - 1.15.3. Községi közlekedés
 - 1.15.3.1.Közúti
 - 1.15.3.2.Kötőpályás
 - 1.15.4.Kerékpáros és gyalogos közlekedés
 - 1.15.5.Parkolás
- 1.16. Közművesítés
 - 1.16.1. Vízi közművek
 - 1.16.1.1.Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)
 - 1.16.1.2.Szennyvízelvezetés
 - 1.16.1.3.Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - 1.16.2. Energia
 - 1.16.2.1.Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)
 - 1.16.2.2.Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei
 - 1.16.2.3.Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése
 - 1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezetékek nélküli hírközlési építmények)
- 1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)
 - 1.17.1. Talaj
 - 1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek
 - 1.17.3. Levegőtisztaság és védelme
 - 1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés
 - 1.17.5. Sugárzás védelem
 - 1.17.6. Hulladékkezelés
 - 1.17.7. Vizuális környezetterhelés
 - 1.17.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák
- 1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)
 - 1.18.1. Építésföldtani korlátok
 - 1.18.1.1.Alábányászott területek, barlangok és pincék területei
 - 1.18.1.2.Csúszás-, süllyedésveszélyes területek
 - 1.18.1.3.Földrengés veszélyeztetett területei
 - 1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség
 - 1.18.2.1.Árvízveszélyes területek
 - 1.18.2.2.Belvízveszélyes területek
 - 1.18.2.3.Mély fekvésű területek
 - 1.18.2.4.Árvíz és belvízvédelem
 - 1.18.3. Egyéb
 - 1.18.3.1.Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)
 - 1.18.3.2.Mélységi, magassági korlátozások
 - 1.18.3.3.Tevékenységből adódó korlátozások
- 1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely
- 1.20. Városi klíma

2.Helyzetelemző munkarész

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

3.Helyzetértékelő munkarész

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a település környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalás, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1.A folyamatok értékelése

3.1.2.A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.3.A településfejlesztés és –rendezés kapcsolata

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolás

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1.Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3.2.Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolás, térképi ábrázolás és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

3.3.3.Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Bevezetés

Magyarország kormánya 2012-ben rendeletet alkotott a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről (314/2012.(XI.8. Korm. rend.).

E rendelet szerint a településfejlesztési koncepció (TFK) és az integrált településfejlesztési stratégia (ITS), valamint a településrendezési eszközök (TRE) készítésének tartalmi követelményrendszere teljesen megváltozott, amely szükségessé teszi a jelenleg hatályos településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök felülvizsgálatát.

A fenti kormányrendelet hatályba lépését követően 2013. január 01-e óta többször került módosításra.

2016-ban az Országgyűlés a magyarországi települések jellegzetes és értékes arculatának megóvása, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme, egyben az építési beruházások gyors és sikeres megvalósíthatósága érdekében alkotta meg a 2016. július 01-től hatályos településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényt, amely értelmében minden településnek 2017. december 31.-ig meg kellett alkotnia a településképi rendeletét (TKR). A törvény előírja, hogy a településképi rendelet szakmai megalapozása érdekében a településképi arculati kézikönyv (TAK) a település közigazgatási területére készül.

A kézikönyv a - települések természeti és épített környezete által meghatározott - településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. A kézikönyv feltárja és ismerteti a településen belül jól elkülönülő egyes településrészek arculati jellemzőit és értékeit, és ennek figyelembevételével szöveges és képi megjelenítés formájában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására.

A kézikönyv tartalmi elemeit a 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet 12. melléklete határozza meg. A törvényben meghatározott határidőre elkészült és elfogadásra is került Szárliget településképi arculati kézikönyve és településképi rendelete.

Jelen dokumentációban foglalt megalapozó vizsgálati munkarészek a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 1.sz. melléklete szerint készült el.

A megalapozó vizsgálati munkarész tervdokumentációja, három munkarészből áll, a helyzetfeltáró, helyzetelemző, és a helyzetértékelő munkarészből.

A helyzetfeltáró munkarész megállapításaira támaszkodva készül el a helyzetelemző és helyzetértékelő munkarész.

A tervezési folyamat a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendeletben rögzítettek szerint valósul meg, az önkormányzat - a teljes körű nyilvánosság biztosításával – a tervezés előtt döntött a partnerségi egyeztetés szabályairól, amelynek során meghatározta:

- az egyeztetésben résztvevők (továbbiakban: partnerek) tájékoztatásának módját és eszközeit
- a javaslatok, vélemények dokumentálásának, nyilvántartásának módját
- az el nem fogadott javaslatok, vélemények indoklásának módját, a dokumentálásuk, nyilvántartásuk rendjét
- az elfogadott koncepció, stratégia és településrendezési eszközök nyilvánosságát biztosító intézkedéseket

Jelen **Megalapozó vizsgálat** számos tématerületet elemezve mutatja be a település térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési hátterét, a stratégia számára meghatározva a település és az egyes településrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezet településfejlesztési szempontból releváns jellemzőit.

A Megalapozó vizsgálati munkarészek közös hátterei a településfejlesztési koncepciónak (TFK), az integrált településfejlesztési stratégiának (ITS), a településrendezési eszközöknek (TRE).

1. Helyzetfeltáró munkarész

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A regionális kapcsolatok elemzésének célja a település térségi elhelyezkedésének illetve a térségben betöltött szerepének meghatározása. Ez csak a környezetének figyelembe vételével valósítható meg, mivel településfejlesztési és a településrendezési feladatok megalapozottan csak a környezeti és a regionális összefüggések elemzése által fogalmazhatók meg.

Szárliget község Komárom-Esztergom megye déli részén, a Vértes és a Gerecse hegység hegyvonulatai között található. A Tatabánya vonzáskörzetébe tartozó település a város központjától mintegy 10 km-re helyezkedik el. A települést kettéosztja a Budapest-Hegyeshalom vasútvonal, amely a megközelíthetőséget nagyban megkönnyíti. Szárliget 1984. január 1-jéig Szár külső települése, majd 1989-ig társközsége volt. 1989. január 1-jétől Szárliget önálló község lett.

Szárliget elhelyezkedése

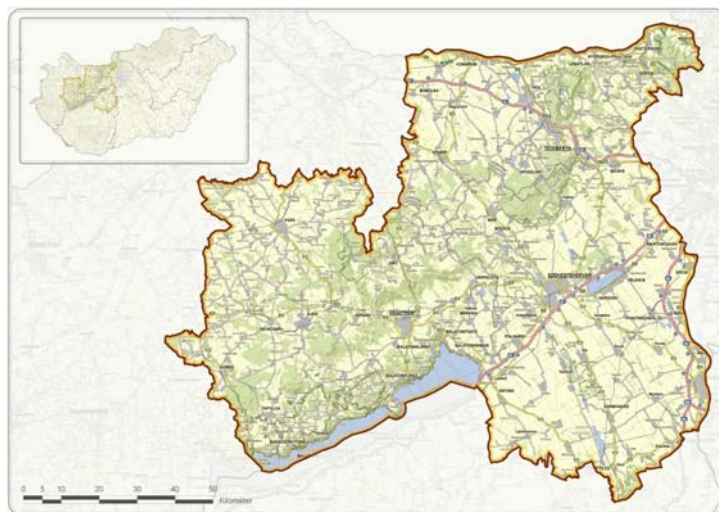
Forrás: openstreetmap.hu

Szárliget a Közép-Dunántúli Régióhoz tartozik. A Közép-Dunántúli Régió a vidéki Magyarország legmagasabb népsűrűségű és egyben harmadik legfejlettebb nagytérsége, illetve a legnépesebb dunántúli régió (1,1 millió fő). A régióban az idegenforgalom kiemelt jelentőségű. A Balaton, a Velencei-tó, a Bakony, a Gerecse és a Vértes hegység számos lehetőséget biztosít a kikapcsolódni, pihenni vágyók számára. Látogatható természetvédelmi területek – köztük két nemzeti park (Balaton-felvidéki, Duna-Ipoly) –, a városokban és kisebb településeken műemléki épületegyüttesek és helyi védettségű látnivalók vonzzák a turistákat. A régió (amelyet „Királyi Régió” néven is emlegetnek: Székesfehérvár – Királyok városa, Veszprém – Királynék városa) egyik legfontosabb térszerkezeti sajátossága, hogy Budapest közelsége és a Dunántúl északi részének városhálózati, vonzáskörzeti történeti jellegzetessége miatt nincs egyetlen országos jelentőségű vagy többregiói kihatású növekedési pólusa.

A közép-dunántúli régió településállománya kiegyenlített szerkezetű, az ország egyik legurbanizáltabb térsége. A régió településeinek zöme igen jelentős történelmi hagyományokkal rendelkezik, közülük több napjainkban is a fejlődés motorja

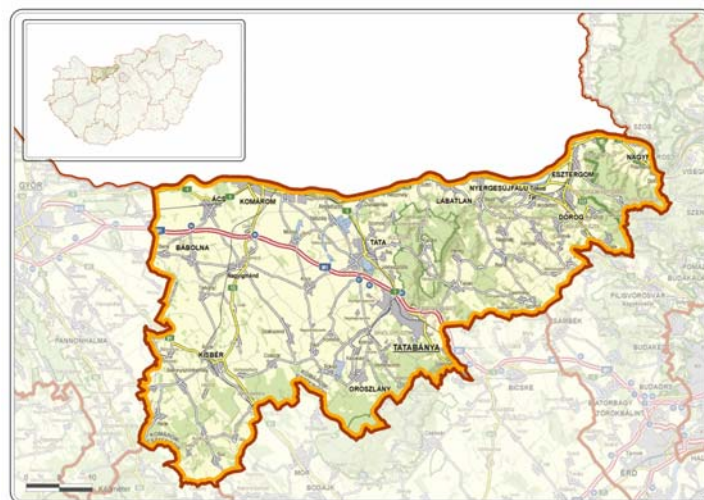
(Székesfehérvár, Veszprém, Esztergom). A népességekonzentráló erő és a fejlettségi színvonalat jelző társadalmi-gazdasági mutatók alapján kiemelkedik a négy megyei jogú város (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém, Dunaújváros). Szárliget a régió fejlettebb településeihez képest kis településnek számít, regionális szerepkörrel nem rendelkezik.

A Közép-Dunántúli Régió

Szárliget Komárom-Esztergom megyében található. A térségi kapcsolatokat alapvetően Tatabánya közelsége, valamint a Budapest-Hegyeshalom vasútvonal, az M1-es autótűt és az 1-es út határozza meg.

Komárom-Esztergom megye

Szárliget földrajzilag a Gerecse vidék kistáj csoporthoz, szűkebben véve a Nyugati Gerecse kistájhoz tartozik, a Vértes és a Gerecse találkozásánál helyezkedik el. Vonzerejét az Észak-Vértes sokszínű élővilága, a karsztos dombok különös szépsége adja. Természetföldrajzi adottságait tekintve meghatározóak a telepűlést keletről és nyugatról körül ölelő erdők, illetve domblábak.

Az 1990-es évi rendszerváltás egyik első mozzanata a helyi önkormányzati rendszer megteremtése volt. A települési kategóriák, besorolások az új települési önkormányzati szisztémában értelmüket veszítették, nemcsak azért, mert már nem ehhez kapcsolódott a működési, fejlesztési pénzeszközök elosztásának mechanizmusa, hanem azért is, mert a települések önállóságukból adódóan maguk határozták meg, hogy egyes települési funkciókat önállóan, vagy pedig más településsel, vagy településekkel együttműködve - de nem alárendelve oldják meg. Az együttműködő települések köre pedig ágazatonként változott, nem felülről meghatározott, hanem az adottságok figyelembevételével, a lehetőségek közül választható.

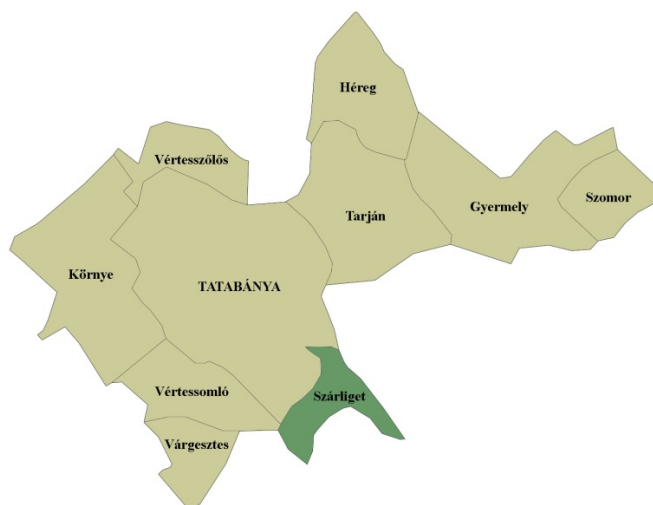
2013. január 1-jével ismét létrejöttek a magyar közigazgatás egykor szerves egységét képező járások.

Magyarországon a 175 járás kialakításánál figyelembe vett tényezők a történelmi hagyományok mellett, hogy egyrészt a járásszékhely és a legtávolabbi település távolsága lehetőleg ne legyen 30 km-nél nagyobb, másrészt a településeken élők számára az államigazgatási szolgáltatások gyorsan, könnyen hozzáférhetők legyenek, lehetőleg tömegközlekedéssel is. A megyehatárok megőrzése, valamint a létező (már megszokott, jól működő) ügyintézési helyszínek megőrzésére kerüljenek és a járásközpontnak térszervező funkciója legyen.

A törvény a járások és azok központjainak kijelölésével együtt bevezette a járásszékhely város megnevezést, mely a jelenlegi 328 városból kiemelte azt a 175 várost, mely járásszékhelyként funkcionál a továbbiakban. Ezzel némi – de nem megnyugtató – különbséget tett város és város között. Lettek olyan városok, melyek területi elhelyezkedésükből adódóan kisebb népességszámmal kevesebb térszervező funkcióval járásszékhely városok lettek, míg egyes városok nagy lakónépesség számmal, jelentős térszervező funkcióval nem lettek járásszékhely városok, tekintettel a közelükben elhelyezkedő, még jelentősebb térszervező funkciókkal rendelkező városokra.

Az új járásrendszer kialakulásával Szárliget 2013-ban a Tatabányai járási hivatalhoz került.

A Tatabányai járáshoz tartozó települések: Tatabánya, Vértesszőlős, Környe, Vértessomló, Várgesztes, Szárliget, Tarján, Héreg, Gyermely és Szomor

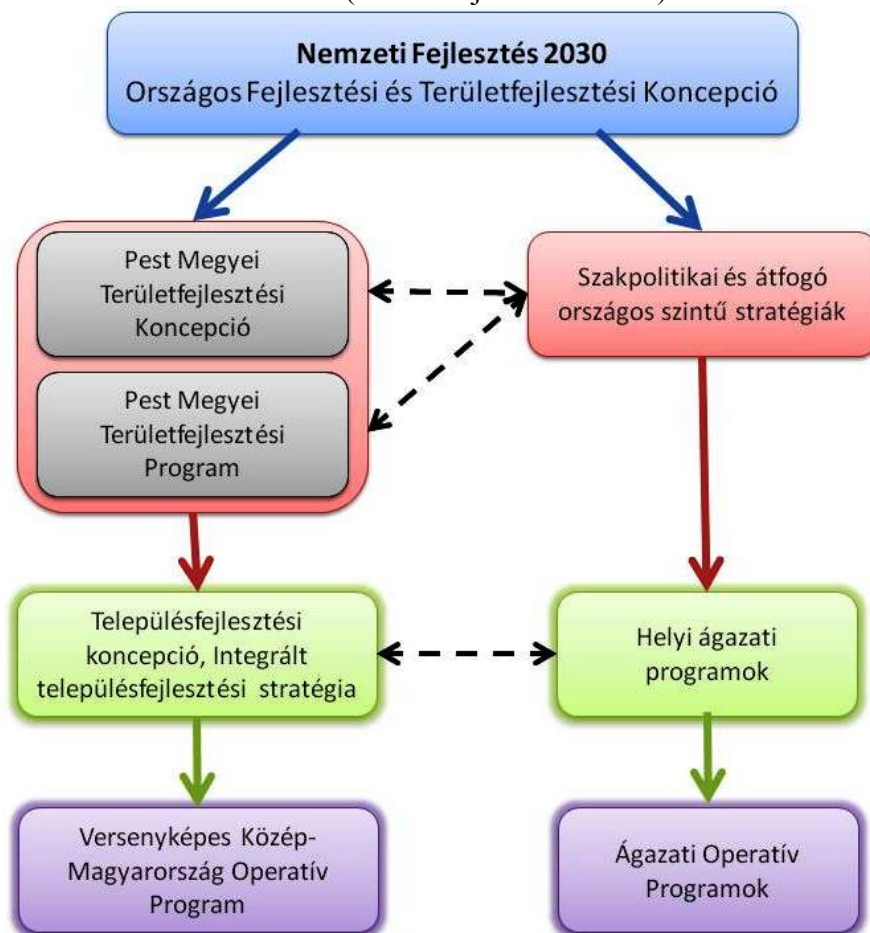
Forrás: teir.hu

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A fejezet tartalmazza az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, valamint a Szárligettel területileg releváns megyei és térségi területfejlesztési koncepciók és programok összefüggéseit.

A különböző területi szintek területfejlesztési dokumentumainak összefüggéseit az 6. ábra szemlélteti.

1.2.1. ábra: A terület- és településfejlesztési dokumentumok kapcsolata
(forrás: saját szerkesztés)

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

A „Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót” (továbbiakban: OFTK) az Országgyűlés az 1/2014.(I.3.) számú határozattal fogadta el. Az OFTK Magyarországon a legmagasabb szintű és jelentőségű fejlesztési dokumentum, amely összefoglalja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, illetve meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

Az OFTK rögzíti Magyarország gazdasági, társadalmi, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből, illetve az EU 2020 Stratégia és a Nemzeti Reform Program vállalásaihoz illeszkedve az ország hosszú távú jövőképét, melynek elérése érdekében hosszútávú, átfogó fejlesztéspolitikai célokat fogalmaz meg. Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus, nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket felölelő célt tűz ki. Középtávon az OFTK kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, melyek az ország hosszú távú kibontakozását szolgálhatják, ez alatt a koncepció öt nemzeti fejlesztési prioritást fogalmaz meg. A horizontális szempontok az átfogó

környezeti és társadalmi szempontokat jelenítik meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és megvalósítás egészében érvényesíteni kell.

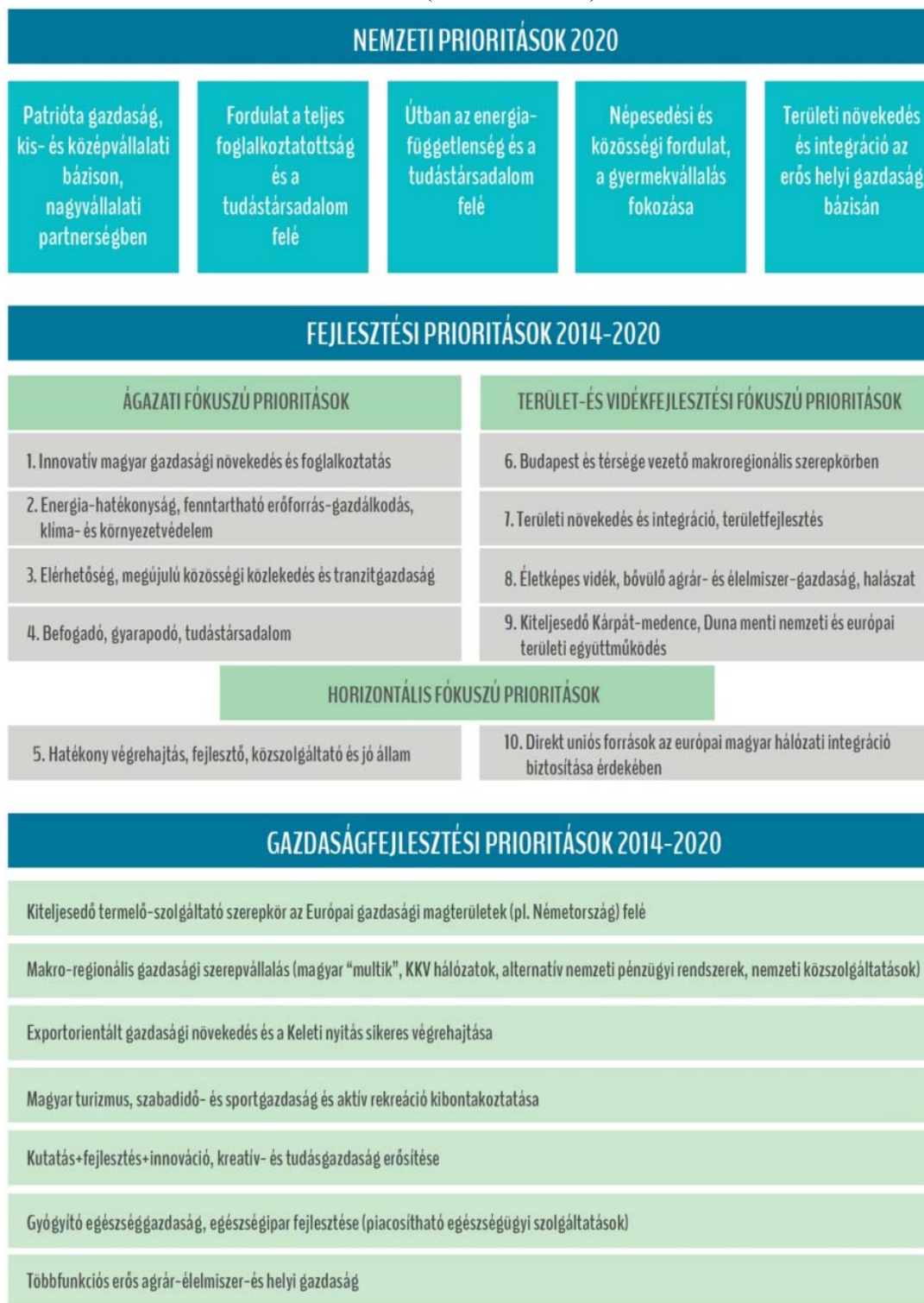
1.2.1. táblázat: Az OFTK által meghatározott jövőkép és annak elérését szolgáló átfogó és specifikus célok

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	
JÖVŐKÉP	
Magyarország 2030-ban Közép-Európa gazdasági és szellemi központja, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal rendelkezik.	
Átfogó fejlesztési célok (2030-ig)	
1.	Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2.	Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3.	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
4.	Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
Specifikus célkitűzések (13db)	
Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok	
1.	Versenyképes, innovatív gazdaság
2.	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
3.	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás
4.	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
5.	Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
6.	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
7.	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme
Területi specifikus célok	
1.	Az ország makro-regionális szerepének erősítése
2.	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
3.	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
4.	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
5.	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
6.	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása
Nemzeti prioritások (2014-2020)	
1.	Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
2.	Fordulat a teljes foglalkoztatottság és tudástársadalom felé
3.	Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé
4.	Népesedési és közösségi fordulat
5.	Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán
Horizontális szempontok	
1.	Befogadás – társadalmi felzárkózás
2.	Esélyegyenlőség megteremtése, nemzeti identitás erősítése
3.	Fenntartható fejlődés – fenntartható növekedés
4.	Értékmegőrzés és intelligens növekedés

A nemzeti prioritások ágazati, terület- és vidékfejlesztési, horizontális fókuszú, illetve gazdaságfejlesztési prioritásait a 7. ábra foglalja össze.

1.2.2. ábra: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció prioritásai 2020.

(Forrás: OFTK)

1.2.2. Komárom-Esztergom megye területfejlesztési koncepciója

Az 1996. évi XXI. a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény alapján, 2012. január 1-jétől a megyei önkormányzatok feladata a helyi és térségi fejlesztések tervezése és összehangolása. Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata 2012-2014 között az országos területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervekkel összhangban megkezdte a helyi és a megyei területfejlesztés teljes felülvizsgálatát. Ennek keretében az alábbi dokumentumok készültek el:

1.2.2. táblázat: Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési dokumentumok

Területfejlesztési dokumentumok	Dátum
Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió – I. kötet: Helyzetfeltárás II. kötet: Javaslattevő fázis	2012-2013.
Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programja	2014.

Az OFTK-ban megfogalmazott célok következetes figyelembevétele mellett jelölte ki Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata a fejlesztési terveiben, programjaiban saját céljait, valamint határozta meg prioritásokat és intézkedéseket.

A Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptiót a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 3/2014. (III.7.) számú határozatával fogadták el. A koncepción nyugvó Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Programot a 92/2014. (VIII.28.) KEMÖ határozattal fogadták el.

A **Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás** c. dokumentumban részletesen áttekintésre kerültek Komárom-Esztergom megye társadalmi-, gazdasági-, térszerkezeti- helyzete, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait vizsgálva az érvényes trendek.

A **Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő fázis** c. dokumentumban a helyzetfeltárás megállapításait alapul véve megtörtént Komárom-Esztergom megye pozicionálása, kidolgozásra kerültek a fejlesztés lehetséges forgatókönyvei, megfogalmazásra került a megye kívánatos jövőképe, meghatározásra került az a célrendszer, amely lehetővé teszi a jövőképben megfogalmazott kívánatos állapot elérését, annak megvalósítását. A célrendszer keretében egyaránt megfogalmazásra kerültek a területi- és specifikus célkitűzések, törekedve a „Nemzeti Fejlesztés 2020” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszerrel való összhang megteremtésére.

A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések egy 2030-ra elérni kívánt jövőbeni állapotra vonatkoznak, így a következő hétéves uniós költségvetési időszak alatt nyilvánvalóan nem tudnak majd maradéktalanul megvalósulni.

A Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott fő célkitűzés a következő: **„Stabilan az élvonalban”**.

A Területfejlesztési koncepció küldetése – „Stabilan az élvonalban” – három célt integrál:

- egyrészt a kedvező trendek, folyamatok fenntartását, folytatását,
- másrészt a megye globális kitettségének mérséklését - a helyi adottságok, erőforrások korábbiaknál sokkal hatékonyabb, fenntartható hasznosításával és a nem befolyásolható trendekhez való alkalmazkodással,
- harmadrészt azon konfliktusok kezelését, hiányok felszámolását, melyek a kedvező trendek, folyamatok fenntartását akadályozzák, vagy akadályozhatják a jövőben.

A **célrendszer** struktúrájának felépítése során *három nagy átfogó cél* került meghatározásra, ezek képezik a Területfejlesztési Konceptió gerincét:

A¹: Városhálózati csomópont: XXI. századi urbanizált táj

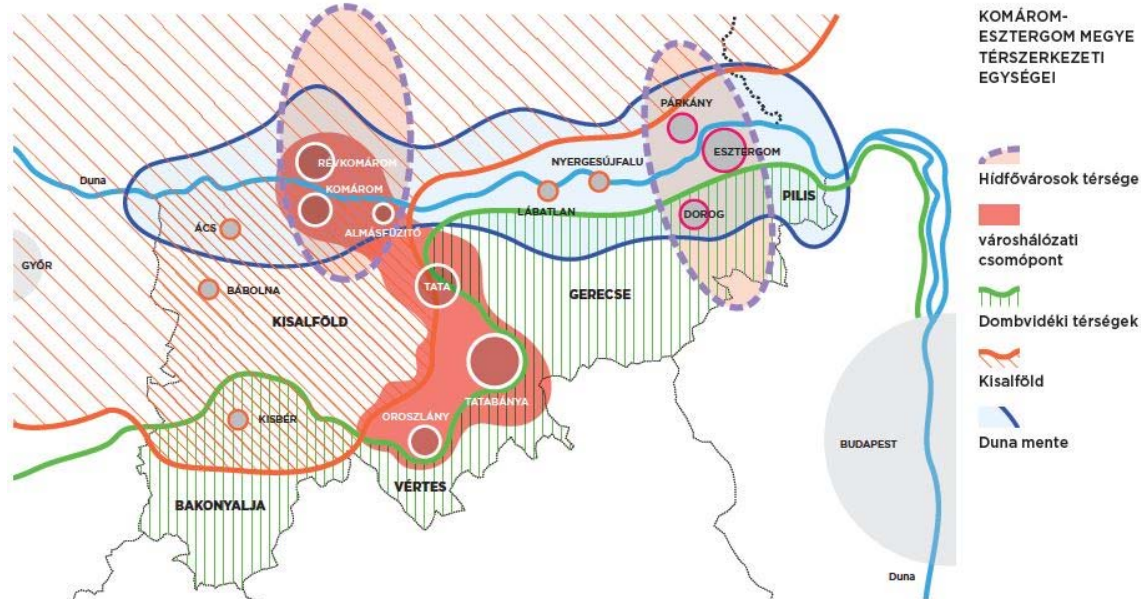
A²: Duna menti térség struktúraváltása

A³: Vidéki tájak új egyensúlya

Az átfogó célok területi kötődésűek, tükrözve a megye sokféleségét, egyúttal pedig elkötelezettségét a területi szemlélet markáns érvényesítése mellett.

1.2.3. ábra: Komárom-Esztergom megye térszerkezeti egységei

(Forrás: KEM TFK Javaslattevő fázis)

A megye középső tengelyében egy 170 ezer fő körüli népességet elérő városhálózati csomópont kialakításának célkitűzése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció által tervezett csapágyváros koncepcióval összhangban került megfogalmazásra.

A Duna menti térség új minősége célkitűzés, összhangban az Európai Unió Duna Stratégiájának célkitűzéseivel, a Duna mentét újra a megye egyik stratégiai jelentőségű térségévé kívánja fejleszteni. A zóna két meghatározó város csoportja, a Komárom-Révkomárom-Almásfüzitő-Ács város csoport és az Esztergom-Párkány-Dorog-Tát-Nyergesújfalu város csoport.

A megyei vidéki tájak új egyensúlyának alapja a Kisalföld, illetve a dombvidéki tájak differenciált fejlesztése.

A dombvidéki tájak népességmegtartó és jövedelemtermelő képessége csak a térség adottságaihoz igazodó, azt felértékelő dombvidéki tájgazdálkodás XXI. századi újraszerveződése mellett növelhető. A „XXI. századi” magában foglalja az integrált vízgazdálkodást, a természetkímélő mező- és erdőgazdasági termelést, a megújuló erőforrások bővülő használatát, a tájgondozást, a gazdálkodók, valamint a környező városi piacok közötti szoros kooperációt továbbá a „traded szolgáltatási szektor”, azon belül a turizmus és a térségi jelentőségű szociális és egészségügyi-rehabilitációs szolgáltatások fejlesztését.

A KEM2030 TFK a fenti területfejlesztési célok megvalósítása érdekében 5 területi és három tematikus és egy horizontális stratégiai célkitűzést fogalmazott meg. A stratégiai célkitűzésekhez, indikatív jelleggel intézkedési javaslatokat fogalmazott meg, melyek az egyes stratégiai célok értelmezését és a továbbtervezés megalapozását szolgálják. A Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptió célrendszere az alábbi 1.2.4. ábrán (Forrás: KEM TFK Javaslattevő fázis) kerül bemutatásra.

JÖVŐKÉP 2030 – STABILAN AZ ÉLVONALBAN

Új térszerkezeti erővonalak, térségi együttműködési hálózatok, felzárkózás a tudás- és információs társadalomba

ÁTFOGÓ CÉLOK 2014-2030

VÁROSHÁLÓZATI CSOMÓPONT:
XXI. SZÁZADI URBANIZÁLT TÁJ

DUNA MENTI TÉRSÉG ÚJ
MINŐSÉGE

MEGYEI VIDÉKI TÁJAK ÚJ
EGYENSÚLYA

STRATÉGIA 2014-2020 TERÜLETI CÉLOK

Városhálózati csomópont
integrációja, hálózatok,
gazdaság és
társadalomfejlesztés

Ikervárosok és térségük
határon átnyúló
együttműködése,
nemzetközi térszervezés

Duna mente
struktúraváltása

Kisalföldi agrárregió
versenyképességének,
népességeltartó és
alkalmazkodó
képességének
megerősítése

Dombvidékek komplex
tájgazdálkodásra épülő
helyi gazdaságának,
szolgáltató funkcióinak és
alkalmazkodóképességének
megerősítése

SPECIFIKUS CÉLOK

A megye gazdaságának és vállalkozási struktúrájának
diverzifikálása, kiemelkedő gazdasági pozíciójának
stabilizálása

Aktivitás, kreativitás és
társadalmi integráció
kibontakoztatása

Meglévő ipari parkok telephelyvonzó képességének
növelése, rozsdá- és barnamezős területek differenciált
újrahasznosítása, tájsebek rehabilitációja

HORIZONTÁLIS CÉLOK

Hazai és határon átvívelő térségi hálózatok, együttműködések, munkamegosztás felépítése

Szárliget vonatkozásában a területi célok közül a „**T⁵ Dombvidékek komplex tájgazdálkodásra épülő helyi gazdaságának, szolgáltató funkcióinak és alkalmazkodóképességének megerősítése**” (közösség-vezérelt helyi fejlesztés, a nemzeti vidékstratégiára alapozva) célkitűzés emelendő ki. A területi cél prioritásai:

1. A komplex dombvidéki tájgazdálkodás szervezeti, intézményi és társadalmi feltételeinek felépítése
2. Életképes, több lábon álló erdőgazdasági vertikum felépítése, ágazat foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének növelése
3. Táj mozaikosságát, stabilitását és a helyi gazdaság diverzifikációját erősítő agrárvertikum ösztönzése, illetve tó- és halgazdálkodás
4. Tájértékekre, helyi gazdaságra és munkaerő-kapacitásra épülő „traded jellegű” szolgáltatási paletta felépítése
5. Dombvidéki térségek élhetőségének térségi szinten összehangolt fejlesztése

A dombvidéki települések kitörési lehetősége: a táji adottságokra, birtokstruktúrára és üzemméretekre, a helyi társadalom képességeire és tőkeerejére, illetve a földrajzi pozícióból adódó potenciális kapcsolatokra-keresletekre építve – a foglalkoztatás és a népességeltartó képesség növelése, a külső kitettség mérséklése, továbbá alkalmazkodás a beavatkozások ellenére is elkerülhetetlen népességcsökkenéshez, a közsféra és a piac mérsékeltebb jelenlétéhez.

A dombvidéki tájak fejlesztésében kiemelt prioritást kap az erdőgazdasági vertikum megerősítése-újraépítése. Az „intelligens erdőgazdálkodás” a települések gazdaságát erősíti, turisztikai-jóléti típusú vonzerejét növeli, az erózió csökkentése mellett a tágabb környezet mikroklimáját is kedvezően befolyásolja (ökológiai szolgáltatás).

A dombvidéki tájak természeti-táji értékei, a szabad humánerőforrás-kapacitás és a közeli nagyváros-térségek fizetőképes kereslete kiváló lehetőséget kínál ún. „traded-szolgáltatási paletta” fejlesztésére. A traded szolgáltatások olyan tevékenységek, melyek külső jövedelmeket vonzanak a térségbe. Ennek legismertebb formája a turizmus és rekreáció.

A népességmegtartásában fontos szerepet játszanak a városok és mikroközpontok, gazdaság- és piacszervező, foglalkoztató és közszolgáltató kapacitásuk és minőségük, gyors elérhetőségük meghatározó. Ugyanakkor növekvő szerepet játszik a helyi társadalom önszerveződési képességének megerősítése, életminőség-javító és helyi gazdaság erősítő kezdeményezéseinek felkarolása és térségi összehangolása.

A **Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programban** a területfejlesztési koncepció alapján került kidolgozásra a megye középtávú cselekvési terve. Felépítését tekintve a Stratégiai Program legfelső szintjén a Prioritások állnak, melyek összhangban vannak a KEM TFK célrendszerével, törekedve az európai uniós tematikus célkitűzésekhez és a hazai operatív programokhoz való illeszkedésre. Az Stratégiai Program 6 prioritást tartalmaz. A következő szinten kerültek megfogalmazásra az intézkedések, melyek az egyes prioritások keretében elérendő specifikus céloknak feleltethetők meg. A megyei SP prioritásonként 2-3 intézkedést (specifikuscélt) határozott meg. A 3. szint a beavatkozásokra terjed ki. A KEM Területfejlesztési Stratégiai Program prioritásainak, intézkedéseinek, beavatkozásainak rendszere a KEM SP és OP 3.1. fejezet 4. melléklete alapján az 1.2.3 táblázatban kerül bemutatásra.

1.2.3. táblázat: Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Stratégiai Program prioritásainak, intézkedéseinek, beavatkozásainak rendszere *(Forrás: KEM SP és OP)*

PRIORITÁS	I. A MEGYEI GAZDASÁG NEMZETKÖZI ÉS MAKROTÉRSÉGI BEÁGYAZÓDÁSÁNAK MEGERŐSÍTÉSE
INTÉZKEDÉS	1.1. A MEGYE NAGYTÉRSÉGI INTEGRÁCIÓJÁT ERŐSÍTŐ VASÚTI, KÖZÚTI, VÍZI ÉS INTEGRÁLT VÁROSHÁLÓZATI KÖZLEKEDÉSI KAPACITÁSFEJLESZTÉS
BEAVATKOZÁS	11.1. Nagytérségi beágyazódást erősítő környezetbarát intermodális közlekedés fejlesztése 11.2. Nagytérségi jelentőségű közúti kapcsolatok fejlesztése
INTÉZKEDÉS	1.2. NAGYTÉRSÉGI BEÁGYAZÓDÁST SZOLGÁLÓ KIEMELT GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TÉRSÉGEK ÉS ÁGAZATOK
BEAVATKOZÁS	12.1. Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtal kapcsolatos beavatkozás: járműipar, gépipar, mechatronika 12.2. Dunatérség makrotérségi pozíciójának megerősítése 12.3. Innovatív zöldgazdaság felépítése
PRIORITÁS	II. MEGYEI TURISZTIKAI PROGRAM
INTÉZKEDÉS	2.1. A DUNA MENTI TÉRSÉG TURISZTIKAI KÍNÁLATÁNAK ÖSSZEHANGOLÁSA, NEMZETKÖZI VERSENYKÉPESSÉGÉNEK JAVÍTÁSA
BEAVATKOZÁS	21.1. Duna menti térség felhelyezése a nemzetközi turisztikai térképre: UNESCO világörökség várományos helyszínekhez és az EUROVELO6-hoz kapcsolódó fejlesztések 21.2. A megye egészségturisztikai kínálatának fejlesztése (max. 1 nagyobb fejlesztés) 21.3. Duna menti települések rákapcsolódása a nemzetközi turisztikai kínálatokra
INTÉZKEDÉS	2.2. ÁLTAL-ÉR TÉRSÉGI KOMPLEX TURISZTIKAI KÍNÁLATFEJLESZTÉS
BEAVATKOZÁS	22.1. Az Esterházy örökség (tájalakítás, térségfejlesztés és építészeti tevékenység) összehangolt tematikus turisztikai desztinációvá fejlesztése 22.2. Az Által-ér vízgyűjtő turisztikai kínálatának hálózatba szervezése, meglévő attrakciók felértékelése, turisztikai eladhatóság fejlesztése
INTÉZKEDÉS	2.3. SAJÁTOS GAZDÁLKODÁSI HAGYOMÁNYOKRA ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEIRE ÉPÜLŐ TURISZTIKAI KÍNÁLATOK
BEAVATKOZÁS	23.1. A vidéki térségek turisztikai kínálatainak ráfűzése a Duna menti és az Által-vízgyűjtő komplex turisztikai kínálatokra és a szomszédos megyék kínálataira 23.2. Tematikus kínálati csomagok kialakítása, meglévők fejlesztése
PRIORITÁS	III. STABIL, VERSENYKÉPES, DIVERZIFIKÁLÓDÓ GAZDASÁG
INTÉZKEDÉS	3.1. GAZDASÁG- ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI INTÉZMÉNYI KAPACITÁSÉPÍTÉS ÉS FEJLESZTÉS
BEAVATKOZÁS	31.1. A megyei programmenedzsment szervezet kialakítása 31.2. Megyei projekt- és programmenedzsment tevékenység
INTÉZKEDÉS	3.2. INNOVATÍV ÜZLETI KÖRNYEZET MEGTEREMTÉSE, TOVÁBBFEJLESZTÉSE
BEAVATKOZÁS	32.1. Iparterületek és gazdasági funkciójú területek, valamint működő vállalkozásaik összehangolt infrastruktúra fejlesztése, klímatudatos gazdaság fejlesztése 32.2. Vállalkozások versenyképességének javítása: telephelyfejlesztés, termék és technológiai innovációk, gazdasági integrációk ösztönzése
INTÉZKEDÉS	3.3. A VIDÉKGAZDASÁG MEGERŐSÍTÉSE
BEAVATKOZÁS	33.1. Vidékgazdaság: Helyi gazdaságfejlesztés, sajátos megyei tájgazdálkodási vertikum felépítése

PRIORITÁS	IV. FOKOZÓDÓ TÁRSADALMI AKTIVITÁS, BEFOGADÁS ÉS KREATIVITÁS
INTÉZKEDÉS	4.1. EGÉSZSÉGES ÉS GONDOSKODÓ TÁRSADALOM
BEAVATKOZÁS	41.1. Egészségügyi és szociális infrastruktúra és humán erőforrás fejlesztése 41.2. Egészséges életmód, egészségmegőrzés, betegség megelőzés, szolidaritás
INTÉZKEDÉS	4.2. INTELLIGENS TÁRSADALOM
BEAVATKOZÁS	42.1. Biztos alapok: korai fejlesztés, alap- és középfokú oktatás 42.2. Képzés és készségfejlesztés, képzett munkaerő helyben tartása
PRIORITÁS	V. BIZTONSÁGOS KÖRNYEZET, GYÓGYULÓ TÁJAK
INTÉZKEDÉS	5.1. GYÓGYULÓ TÁJAK
BEAVATKOZÁS	51.1. Országos kármentesítési programok 51.2. Környezetegészségügyi fejlesztések 51.3. Folyékony és szilárd hulladékgazdálkodás fejlesztése
INTÉZKEDÉS	5.2. KLÍMATUDATOS TÁRSADALOM
BEAVATKOZÁS	52.1. Klímabarát települések és térségek - klímastratégiák, szemléletformálás 52.2. Integrált vízkészletgazdálkodás és kármegelőzés 52.3. Energiatudatos települések
PRIORITÁS	VI. OTTHON A XXI. SZÁZADBAN
INTÉZKEDÉS	6.1. VÁROSOK: KÖZPONTI SZEREPEKÖRÖK, ÉLHETŐSÉG, VONZERŐ
BEAVATKOZÁS	61.1. Tatabánya MJV integrált városfejlesztési programja 61.2. Városok integrált fejlesztési programjai (kivéve Kisbér, Bábolna, Ács, mint vidékközpontok a 6.2.-ben)
INTÉZKEDÉS	6.2. VIDÉKI ÉS SZUBURBÁNUS TÉRSÉGEK: ÚJ EGYENSÚLYOK, ALKALMAZKODÁS
BEAVATKOZÁS	62.1. Mikrotérségi központok városias szerepeinek megerősítése, város-vidék kapcsolat erősítése (Bábolna-Ács-Nagyigmánd; Kisbér-Ásár) 62.2. A vidéki és szuburbánus életminőség megőrzését javítását szolgáló és a változó körülményekhez alkalmazkodó működési feltételek kialakítása

A KEM Stratégiai Program a beavatkozásokon tovább menve kitér a lehetséges műveletekre (projekt típusokra) is, mely valójában már az operatív program szintű döntés része.

A megye sajátos fókuszai különösen az I. és a II. prioritásban jelennek meg markánsan, melyek közül Szárliget vonatkozásában az utóbbi emelendő ki.

Tekintettel arra, hogy elképesztően nagy a szakadék a megye turisztikai adottságai, a turizmusban rejlő potenciál és a „turisztikai ipar” teljesítménye között, a prioritás célja elsősorban, hogy a pontszerűen többé-kevésbé ismert és látogatott, de összességében rejtve maradó nemzetközi jelentőségű értékeket hálózatba szervezze, részben a meglévő (pl. zarándokutak), részben újonnan felfedezett (Által-ér) illetve újonnan kiépülő (EUROVELO) infrastruktúrákkal, részben a szervezeti háló megerősítésével. Fontos cél, hogy kiépüljön a különféle célcsoportok igényeit fizetőképességüknek megfelelő szinten kielégítő, európai színvonalú – gazdaságilag fenntartható – szolgáltatóhálózat.

Szárliget tekintetében iránymutatóak még a vidékgazdaság megerősítésére, a helyi gazdaságfejlesztésre vonatkozó beavatkozások és műveletek (indikatív projektcsomag-elemek), különösen az erdő- és vadgazdasági vertikum megerősítésére-újraépítésére vonatkozó program elemek.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A területrendezési — településrendezési tervek tervhierarchiájának legmagasabb szintjén az **Országos Területrendezési Terv** áll, amelyet az Országgyűlés a 2003. évi XXVI. törvénnyel (a továbbiakban: OTrT) hagyott jóvá. Az **OTrT** határozza meg az ország egyes térségei térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. Az OTTrT-t elfogadása óta többször módosította az Országgyűlés. A 2013. évi módosítás, mely 2014. január 1-től hatályos felülírt számos térségi övezeti lehatárolást, jogszabályi előírást. Bizonyos övezeteket megszüntetett, új övezeteket létrehozott.

A térségi, illetve **megyei területrendezési tervek** hivatottak a térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek figyelembevételével, azok pontosításával. Szárliget közigazgatási területére **Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve** (továbbiakban: **KEM TrT**) vonatkozik. A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Tervét a 22/2005. (IX.29.) sz. önkormányzati rendelettel fogadta el, melyet a 25/2011. (XII.15.) sz. önkormányzati rendelettel módosított. Ebből következően a megyei területrendezési tervben a 2013-ban módosított OTTrT-ből adódó változások még nem kerültek átvezetésre. A két terv közötti különbségeket az OTTrT átmeneti rendelkezései alapján kell kezelni.

- a térségi szerkezet (területfelhasználás) vonatkozásában a KEM TrT-et,
- az országos és felülírt térségi övezetek és az infrastrukturális elemek vonatkozásában az OTTrT-et kell figyelembe venni.

Ezért az OTTrT és a KEM TrT előírásainak vizsgálata közösen, párhuzamosan történik.

Térszerkezeti tervek

Az Ország Szerkezeti Terve (OTrT)	KEM TrT Szerkezeti terve
	
 Települési térség 100-500 ha között Erdőgazdálkodási térség Mezőgazdasági térség Vízgazdálkodási térség	 Hagyományosan vidéki települési térség Erdőgazdálkodási térség Mezőgazdasági térség Vegyes területfelhasználási térség Vízgazdálkodási térség

Az Ország Szerkezeti Tervére vonatkozó előírások alapvetően a kiemelt térségi és megyei tervekre vonatkoznak, míg a településrendezési eszközök készítése során a bevezetőben ismertetettek szerint:

- a térségi területfelhasználások tekintetében a KEM TrT Szerkezeti tervét,
 - a műszaki infrastruktúra-hálózatok tekintetében az OTTr-t
- kell figyelembe venni.

Szárliget a KEM TrT Térszerkezeti tervlapja szerint hagyományosan vidéki települési térségbe sorolt, a közigazgatási területét erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség és vegyes területfelhasználási térség érintik. Szárliget térségi területfelhasználási kategóriák általi érintettségét és a térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó, a települési tervek készítése során érvényesítendő követelményeket az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

Térségi területfelhasználási követelmények

KEM TrT szerinti területfelhasználási kategóriák	Területrendezési követelmények
Hagyományosan vidéki települési térség <i>Területe a KM TrT-ben:</i> 167,04 ha, 11,5 %	A települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható.
Erdőgazdálkodási térség <i>Területe a KEM TrT-ben:</i> 1142,45 ha, 78,5 %	Az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni a települési területfelhasználási egységek kijelölése során.
Mezőgazdasági térség <i>Területe a KEM TrT-ben:</i> 123,68 ha, 8,5 %	A mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki.
Vegyes területfelhasználású térség <i>Területe a KEM TrT-ben:</i> 22,33 ha, 1,5 %	A vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.

A műszaki infrastruktúra-hálózatok tekintetében Szárliget közigazgatási területét:

- főútvonal,
 - országos törzshálózati vasútvonal,
 - a KEM TrT szerint továbbá térségi kerékpárút-hálózat eleme
- érintik.

Térségi övezetek

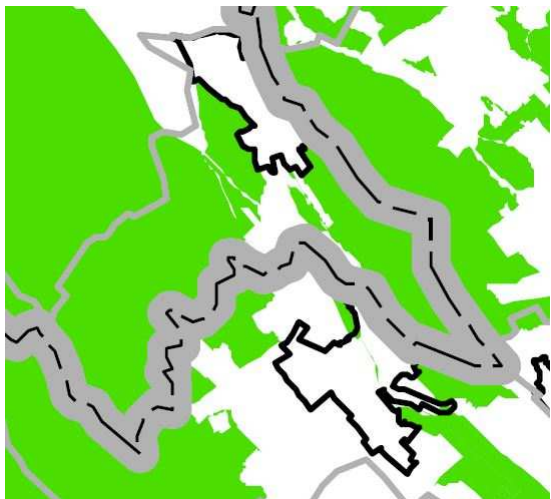
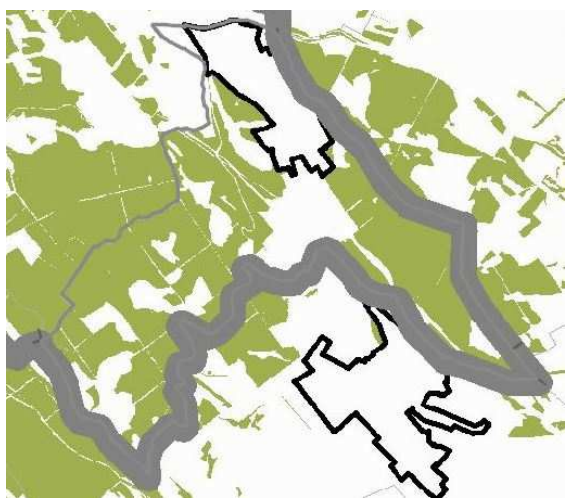
OTrT - Országos övezetek

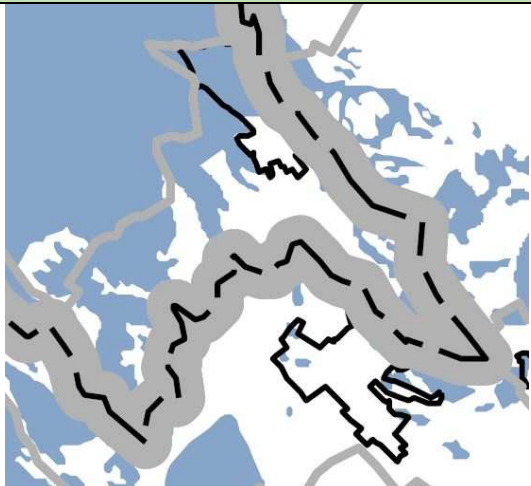
Az OTrT 2014-ben életbe lépő módosításai következtében az egyes országos övezetek elnevezése és lehatárolása módosult a korábbiakhoz képest, amely változás a jelenleg hatályos Komárom-Esztergom Megyei Területrendezési Tervben még nem került átvezetésre.

Az alábbi táblázatban mutatjuk be a Szárliget közigazgatási területét érintő OTrT szerinti országos övezeteket.

Az OTrT országos övezetei	Érintettség
3/1. Országos ökológiai hálózat övezete	igen
3/2. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	nem
3/3. Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	nem
3/4. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	igen
3/5. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	igen
3/6. Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	nem
3/7 Országos vízminőség-védelmi terület övezete	igen
3/8. Nagyvízi meder és Vásárhelyi terv továbbfejlesztése keretében megvalósítható vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete	nem
3/9. Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	nem

Szárliget közigazgatási területét érintő országos övezetek:

3/1. Országos ökológiai hálózat övezete	3/4. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
	

3/5. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	3/7. Országos vízminőség-védelmi terület övezete
	

OTrT érintett térségi övezete	Településrendezésre vonatkozó előírások
3/1. Országos ökológiai hálózat övezete	Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.
3/4. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.
3/5. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja. A pontosított lehatárolása által érintett területre a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elem együtteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit. A pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat. A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhat meg. Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni. Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.
3/7. Országos vízminőség-védelmi terület övezete	Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani. Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

KEM TrT - országos és megyei övezetek

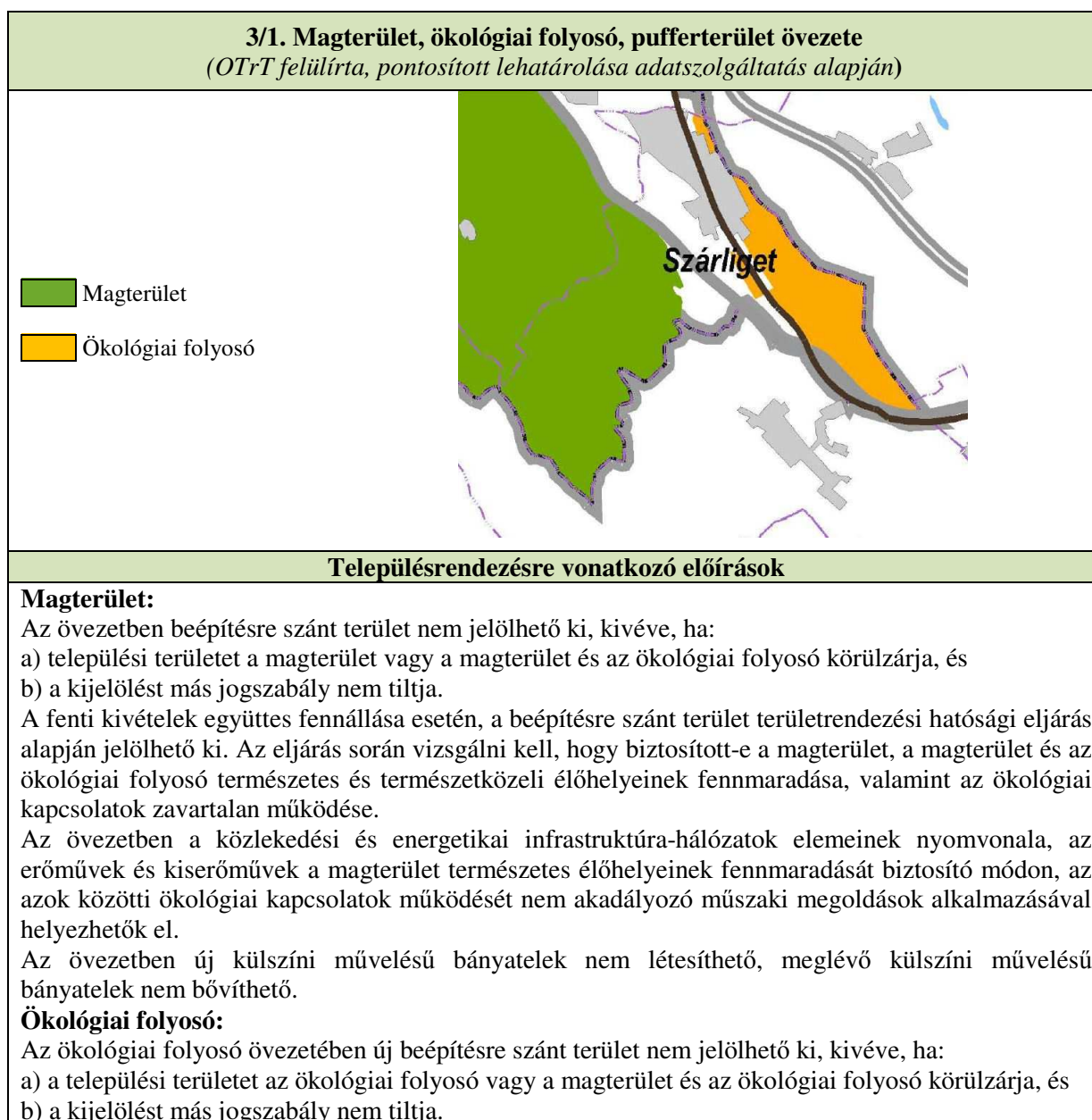
Az OTrT 2014-ben életbe lépő módosítása megszüntetett, illetve felülírt számos térségi, illetve megyei övezetet. Az alábbi táblázatban mutatjuk be a KEM TrT mellékletei szerint Szárliget közigazgatási területét érintő térségi övezeteket:

- **félkövér** betűtípussal jelöltük azon övezeteket, melyek érintik a település közigazgatási területét,
- **alászínezve jelölve** azon térségi övezeteket, amelyek érintik Szárliget közigazgatási területét, de **az OTrT felülírta**,
- **áthúzva** azon övezeteket, amelyek érintik Szárliget közigazgatási területét, de **az OTrT megszüntette**.

KEM TrT térségi övezetei		Érintettség
3.1.	Magterület övezete — megyei övezet, OTrT felülírta, lehatárolás új adatszolgáltatás alapján	igen
	Ökológiai folyosó övezete — megyei övezet, OTrT felülírta, lehatárolás új adatszolgáltatás alapján	igen
	Puffer terület övezete — megyei övezet, OTrT felülírta	nem
3/2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete — országos övezet, OTrT módosította	nem
3/3.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete — országos övezet, OTrT módosította, lehatárolás új adatszolgáltatás alapján	igen
	Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette, helyette „Erdőtelepítésre javasolt terület” övezete került bevezetésre, nem azonos tartalommal	nem
3/4.	Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete — országos övezet, OTrT megszüntette	nem
	Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette	nem
3/5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete — országos övezet, OTrT megszüntette	nem
	Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette	igen
3/6.	Világörökség és világörökség-várományos terület — országos övezet, OTrT felülírta	nem
	Történeti települési terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette	nem
3/7.	Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete — országos övezet, OTrT megszüntette	igen
3/8.	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete — országos övezet, OTrT megszüntette	nem
3/9.	Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete — korábban országos övezet, OTrT átnevezte, a továbbiakban, mint megyei övezet szerepelteti, lehatárolás új adatszolgáltatás alapján	igen
3/10.	Együtt tervezhető térségek övezete	igen

	— országos övezet, OTrT megszüntette	
3/11.	Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete — országos övezet, OTrT módosította	nem
3/12.	Nagyvízi meder övezete — korábban megyei övezet, OTrT felülírta, a továbbiakban, mint országos övezet szerepelteti	nem
3/13.	Földtani veszélyforrás területének övezete — megyei övezet	nem
3/14.	Vízérózióknak kitett terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette	igen
3/15.	Szélérózióknak kitett terület övezete — megyei övezet, OTrT megszüntette	nem

A Szárliget közigazgatási területét érintő országos övezetek az OTrT térségi övezetei tárgyalásánál kerültek bemutatásra. Az alábbiakban a Szárliget **közigazgatási területét érintő azon megyei övezeteket** ismertetjük, melyeket **az OTrT meghagyott**.

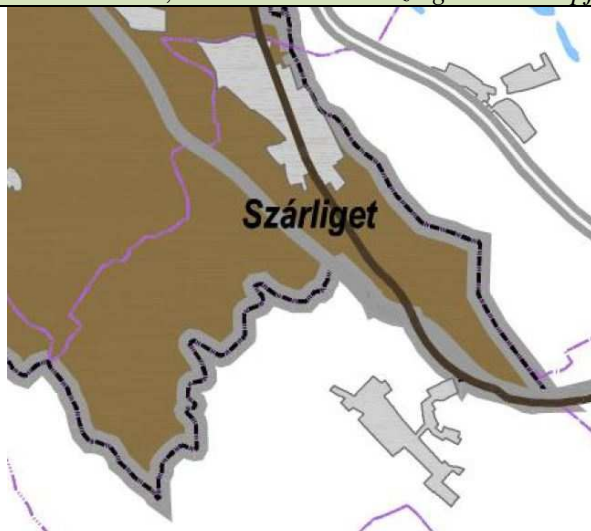

A fenti kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

3/9. Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete (OTrT átnevezte, lehatárolása adatszolgáltatás alapján)

Településrendezésre vonatkozó előírások

Az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

A kijelölt területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Szárliget közigazgatási területét – megyehatár-menti elhelyezkedésének köszönhetően – Komárom-Esztergom és Fejér megyei települések egyaránt határolják. Komárom-Esztergom megyei szomszédos települése Tatabánya és Vértessomló. Fejér megyei szomszédjai: Óbarok, Újbarok, Szár.

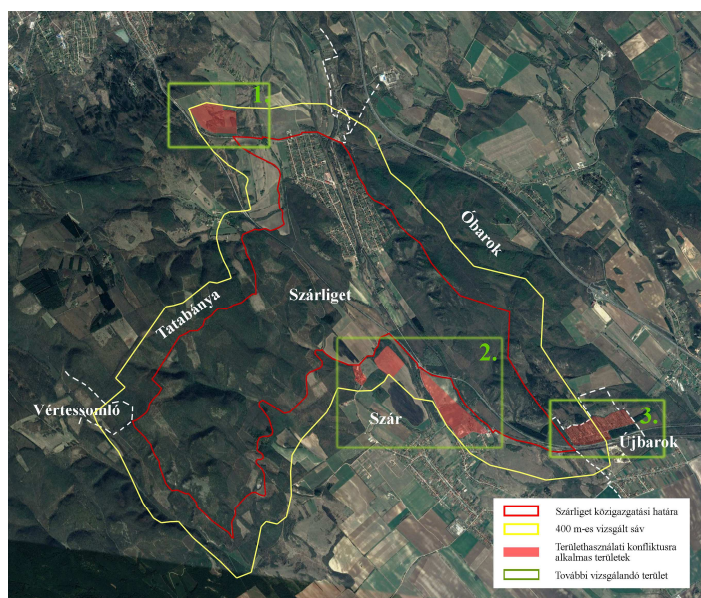
Szárliget szomszédos települései

Szárliget közigazgatási területével határos települések mentén konfliktust eredményező területfejlesztéseket a szomszédos települések hatályos területrendezési tervei két esetben tartalmaznak.

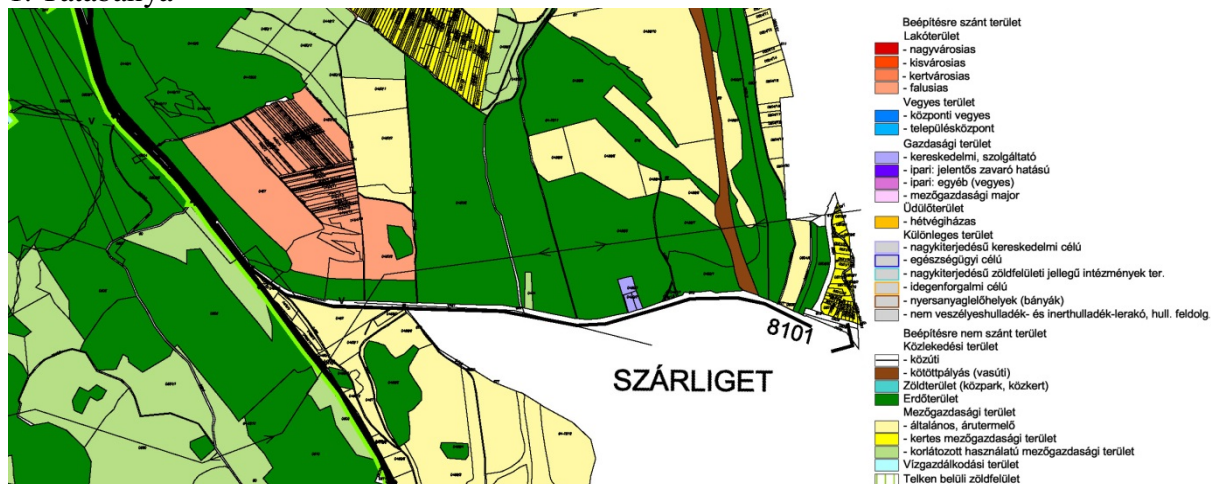
A következőkben bemutatjuk Szárliget közigazgatási határai mellett cca. 400 méteres területi sávban a szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveiben meghatározott területfelhasználásokat.

Szárliget közigazgatási határa és cca. 400 méteres környezete

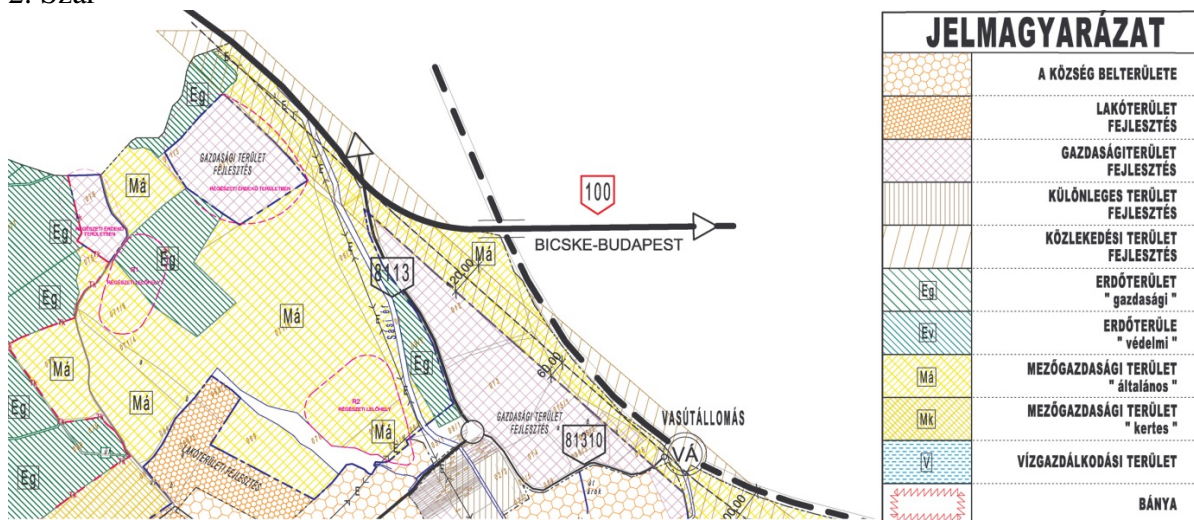
Szárliget közigazgatási határának 400 méteres körzetében nagyrészt erdőművelési ágba tartozó területek találhatók. A hatályos településszerkezeti tervek alapján a szomszédos települések közül Óbarok, Bicske, Vértessomló és Újbarok esetében a közigazgatási határ mentén nem található olyan fejlesztési elképzelés, amely területhasználati konfliktust eredményezne a jövőben. Az előbbieken említett 400 méteres körzetben három olyan terület van, amely esetében a tervezett területfelhasználás alapján további vizsgálatok indokoltak. Az egyik ilyen konfliktuszóna Tatabánya Szárliget északnyugati részével határos területe, a második pedig Szár és Szárliget déli területeinek találkozása, a harmadik Újbarokk és Szárliget dél-kelet területének találkozása.

1. Tatabánya

Szárliget közigazgatási határa mentén Tatabánya közigazgatási területén túlnyomó többségében erdőterületek, általános, ártermelő mezőgazdasági valamint kertes mezőgazdasági területek találhatók. Szárliget északi határa mentén, már Tatabánya közigazgatási területén, egy kis területen kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület, északnyugati határától kb. 100 méterre pedig nagyobb kiterjedésű beépítésre szánt kertvárosias lakóterület található.

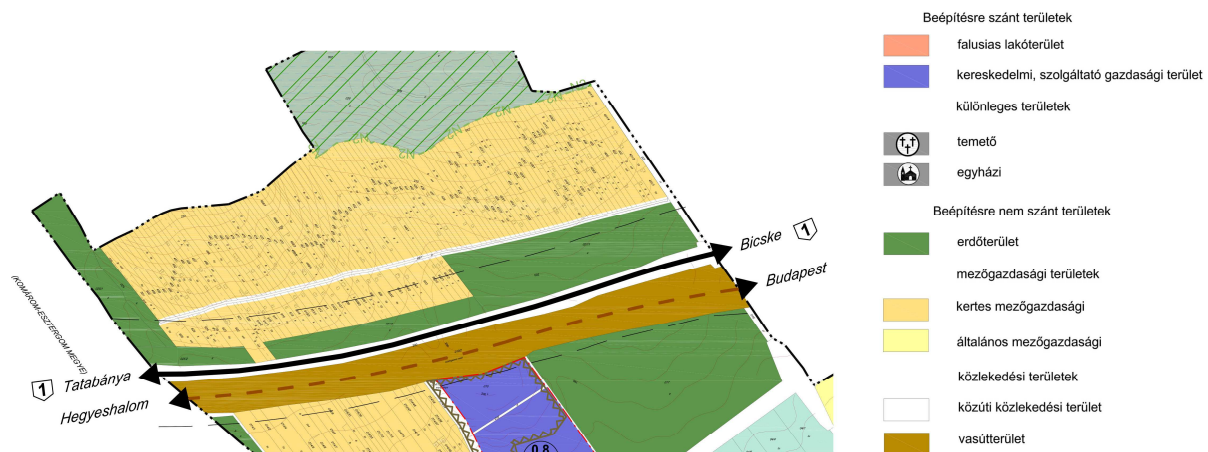
2. Szár

Szár település közigazgatási határa mentén nagyrészt gazdasági funkciójú erdőterületek illetve általános mezőgazdasági területek találhatók. A jövőbeni fejlesztési területek gazdasági területként jelennek meg a település szerkezeti tervében. A kijelölt gazdasági fejlesztési

területek közvetlenül Szár és Szárliget közigazgatási határa mentén, valamint a Hegyeshalom – Budapest (E50) vasúti fővonal mentén található. Szárliget beépítésre szánt területére nincsenek negatív hatással.

3. Újbarok

Szárliget és Újbarok közigazgatási határánál közepes intenzitású beépítettségű kertes mezőgazdasági terület található. A terület nincs negatív hatással Szárliget beépítésre szánt területeire.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos településfejlesztési koncepció megállapításai

Szárliget község Településszerkezeti Tervét Megalapozó Településfejlesztési Koncepciója 2004-ben készült, amelyet az önkormányzat a 68/2004. (07.30.) sz. KT. határozatával fogadta el. Az elfogadást követően eltelt hosszú idő, a jogszabályokban, valamint egyéb (társadalmi, gazdasági) körülményekben végbement változások miatt felülvizsgálata szükséges. A településfejlesztési koncepció a településfejlesztés fő irányai között a lakosság életminőségének javítását, az egyes gazdasági ágazatok (kiemelten ipar, turisztika, kulturális, egészségügyi és oktatási célú beruházások) fenntartható, az életkörülményeket hátrányosan nem érintő fejlesztését emeli ki.

A koncepció alapvető célkitűzései voltak:

- A település kedvező fekvéséből adódó előnyök táji -, természeti adottságainak megőrzése mellett, az adottságok kihasználásában rejlő lehetőségek feltárása
- Életminőség, életkörülmény javítása, minél jobb élhetőbb környezet megteremtése
- A kellemes kertvárosias beépítésű belterület megőrzése az urbánus jellegű minőségi szolgáltatás biztosításával
- Településközpont kialakítása, fejlesztése az infrastrukturális szolgáltatás és szabadidős tevékenység (játsszótér, tornacsarnok) javítása vonatkozásában
- Település szintű és térségi igényeket kiszolgáló rekreációs területek meghatározása, az idegenforgalmi szerepkör erősítése különleges építési övezet létrehozásával
- Munkahely teremtés lehetőségeinek biztosítása környezetbarát kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület kijelölésével
- A település külterületein beépítésre nem szánt területi jellegét a településrendezés eszközeivel is meg kell őrizni, figyelembe tartva a védett természeti értékeket és a tájképi jellegzetességek megővését.
- Ki kell építeni a szennyvízcsatorna hálózatát és a szennyvizet el kell vezetni a tisztítóig.

A település Integrált Településfejlesztési Koncepcióval nem rendelkezik.

1.5.2. A hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Taksony település Önkormányzata és a fejlesztésben érdekelt gazdasági szereplők, vállalkozások között nincsenek jelenleg hatályos településfejlesztési, ill. településrendezési szerződések.

Jelen településrendezési terv felülvizsgálata során egyes tulajdonosi érdekből kezdeményezett tervmódosítással kapcsolatban várható, ahhoz csatlakozóan településrendezési szerződés megkötése az érintett terület illetve területek tulajdonosaival.

Jelenleg érvényes településrendezési szerződés Szárliget község Képviselő-testületének megbízásából a BAU-URB Kft-el a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet értelmében Szárliget Megalapozó vizsgálati munkarészek elkészítésére kötött.

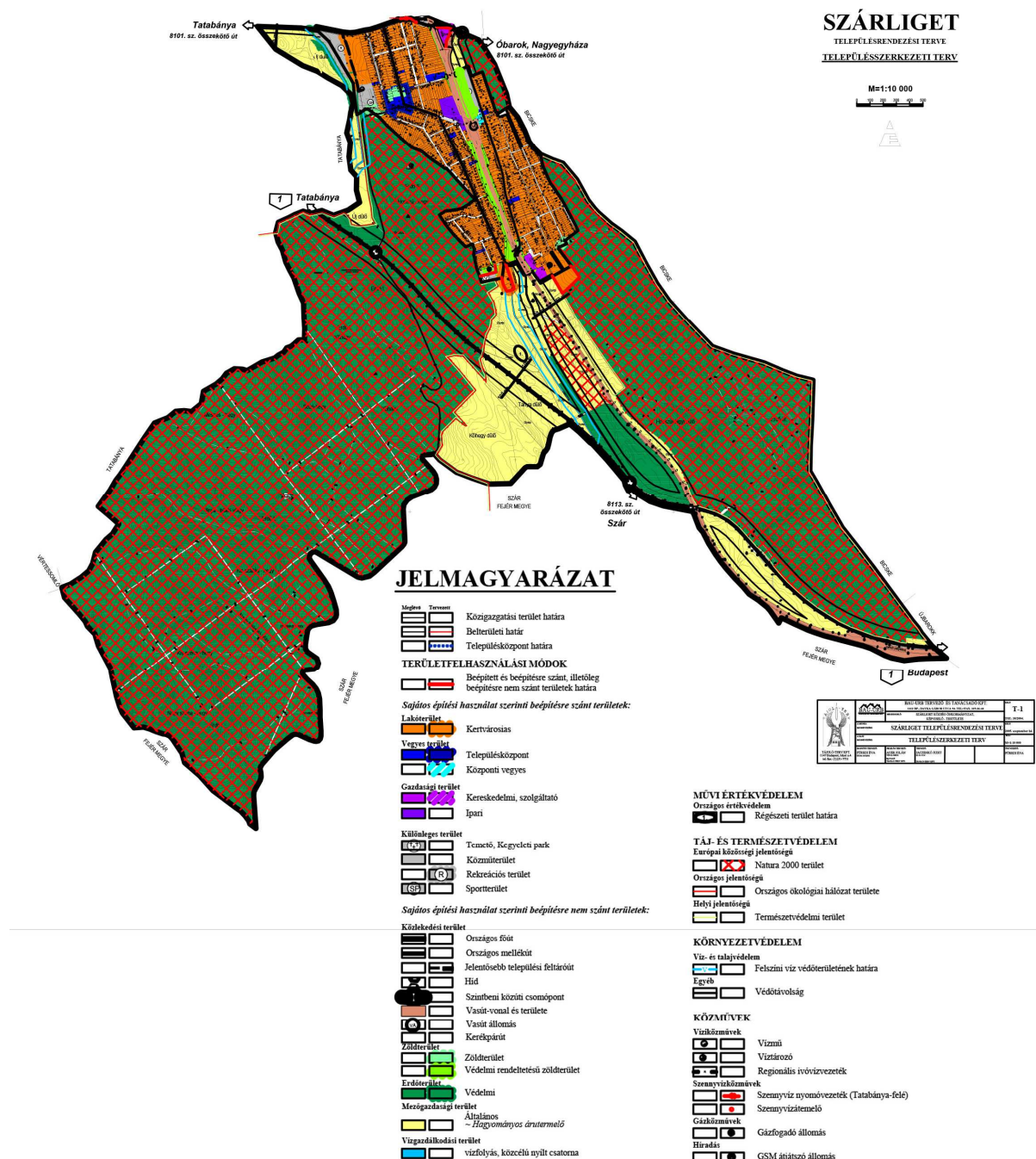
Településképi arculati kézikönyv és a településképi rendelet az elmúlt évben 2017-ben elkészültek, elfogadásuk megtörtént (készítette: Bau-Urb kft.).

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

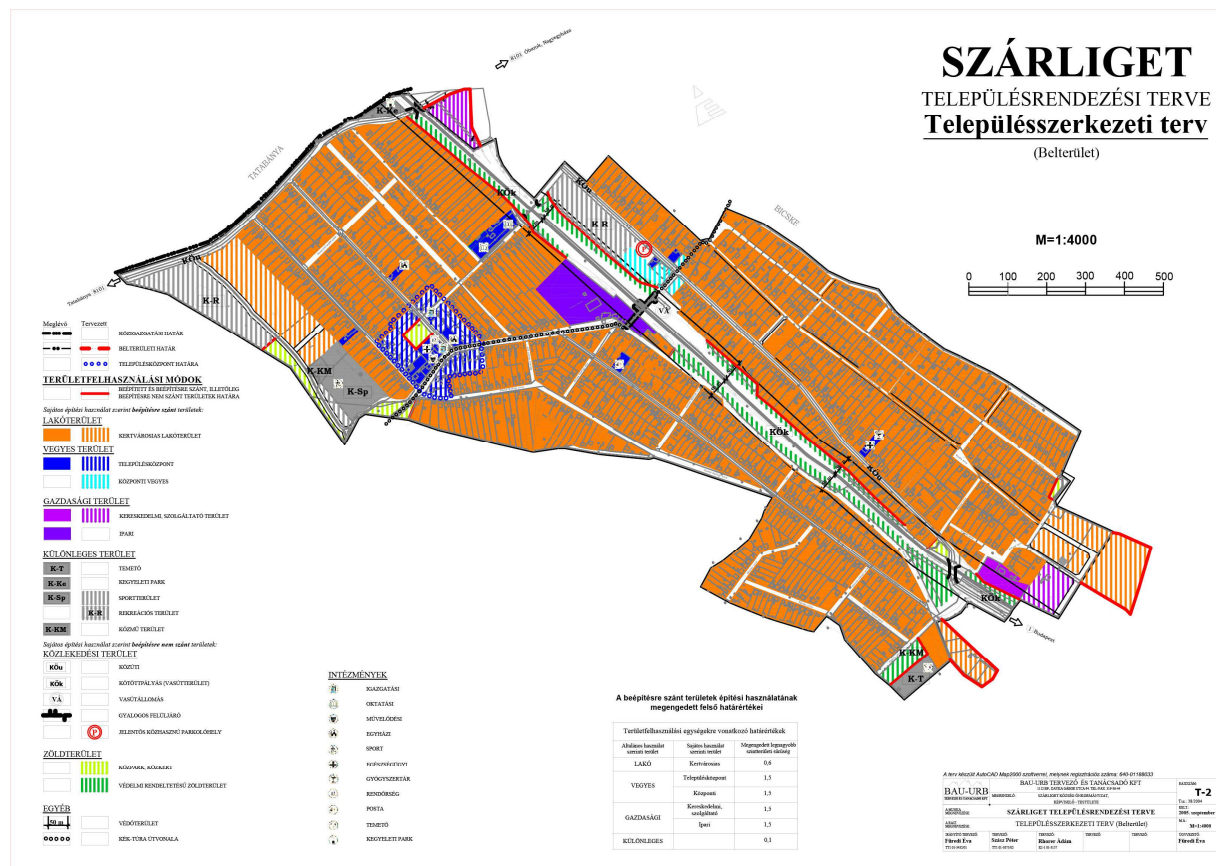
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

1.6.1.1. Szárliget település 78/2005. (X.19.) számú Képviselő-testületi határozattal jóváhagyott Településszerkezeti Terve – a teljes közigazgatási területre vonatkozóan (Tervező: BAU-URB Kft. Budapest, 2005.)

- T-1 jelű Településszerkezeti tervlap

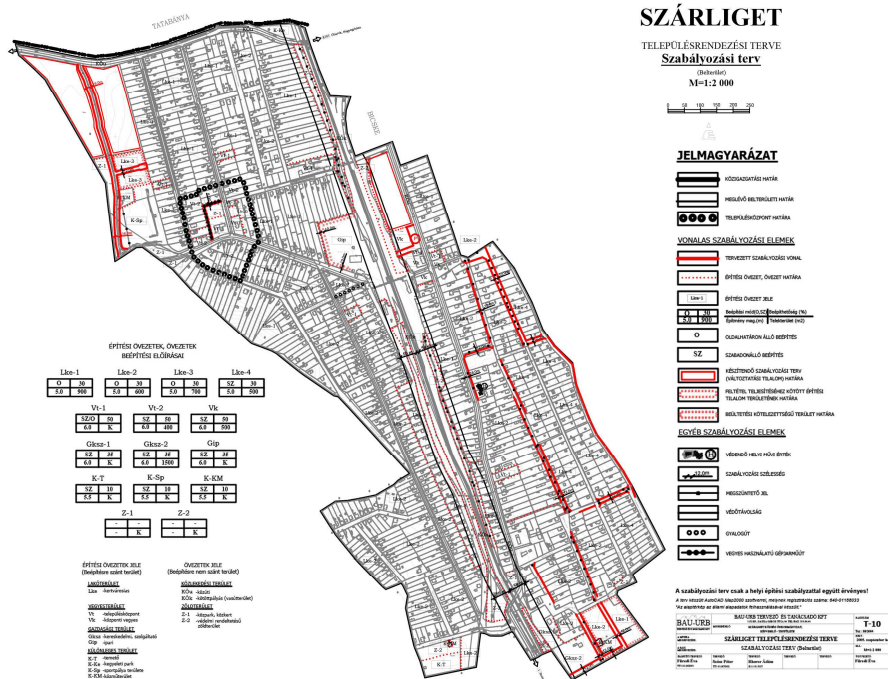

- T-2 jelű Településszerkezeti tervlap (belterület)

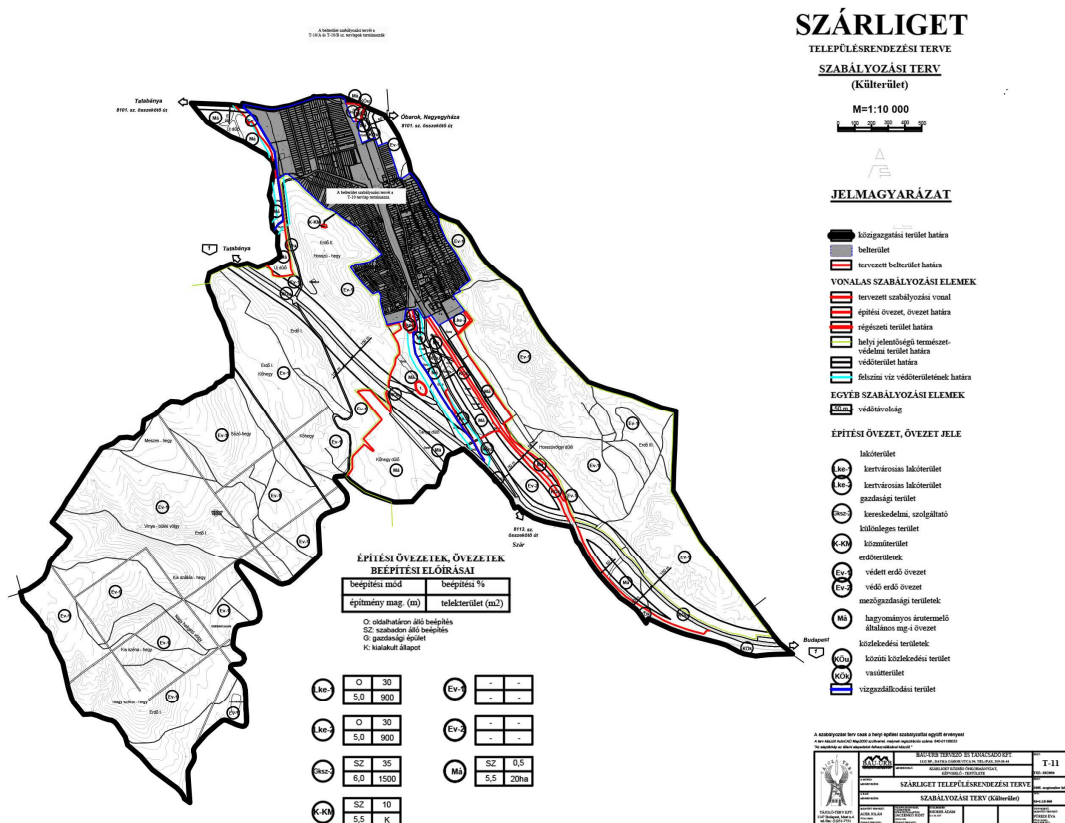

(Tervező: BAU-URB Kft. Budapest, 2005.)

- T-10 jelű Szabályozási tervlap (belterület)

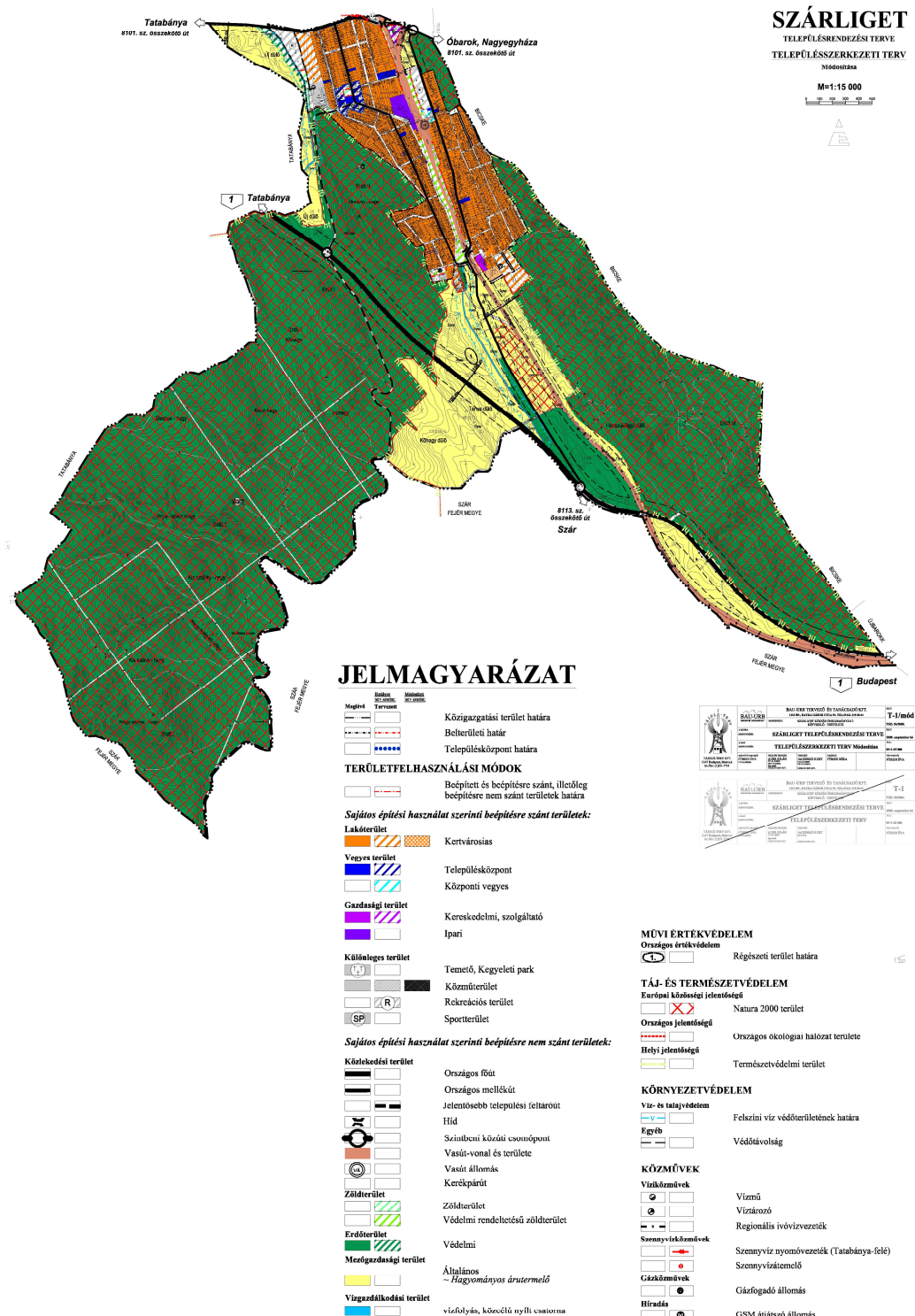
- T-11 jelű Szabályozási tervlap (külső terület)

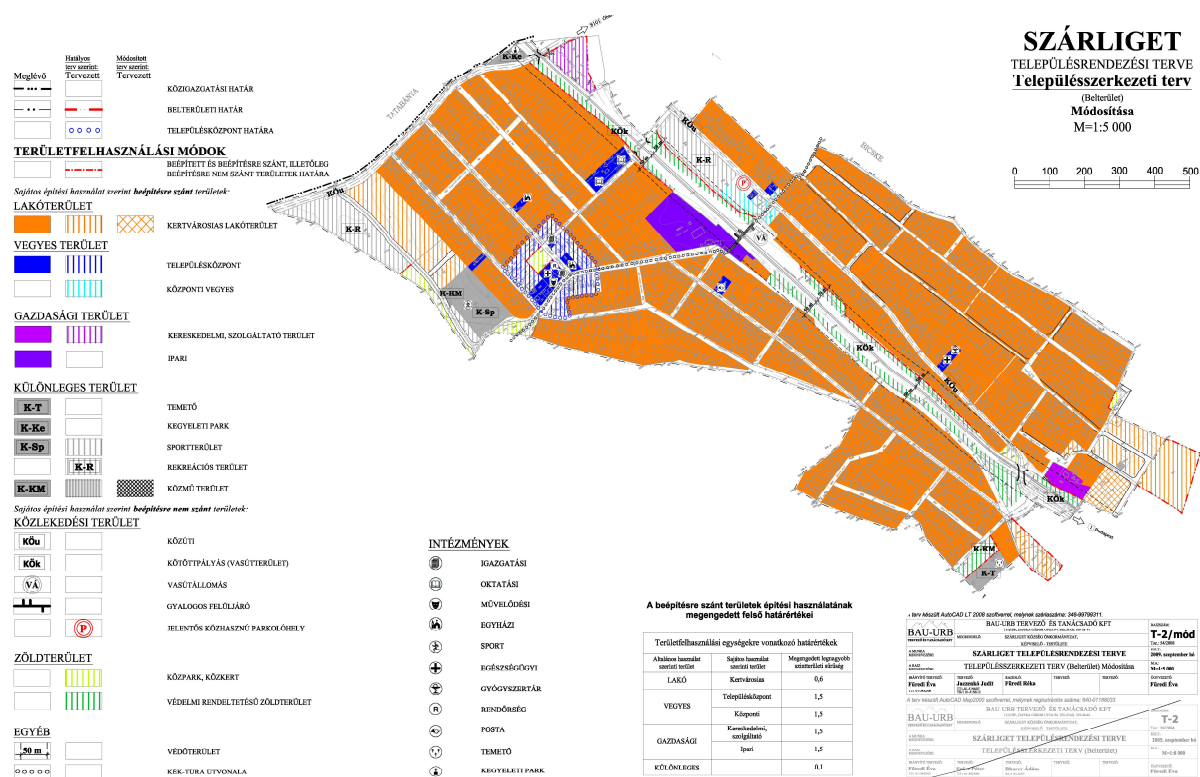
1.6.1.3. Szárliget település 70/2009. (08.18.) számú Képviselő-testületi határozattal jóváhagyott Településszerkezeti Terv módosítása

(Tervező: BAU-URB Kft. Budapest, 2009.)

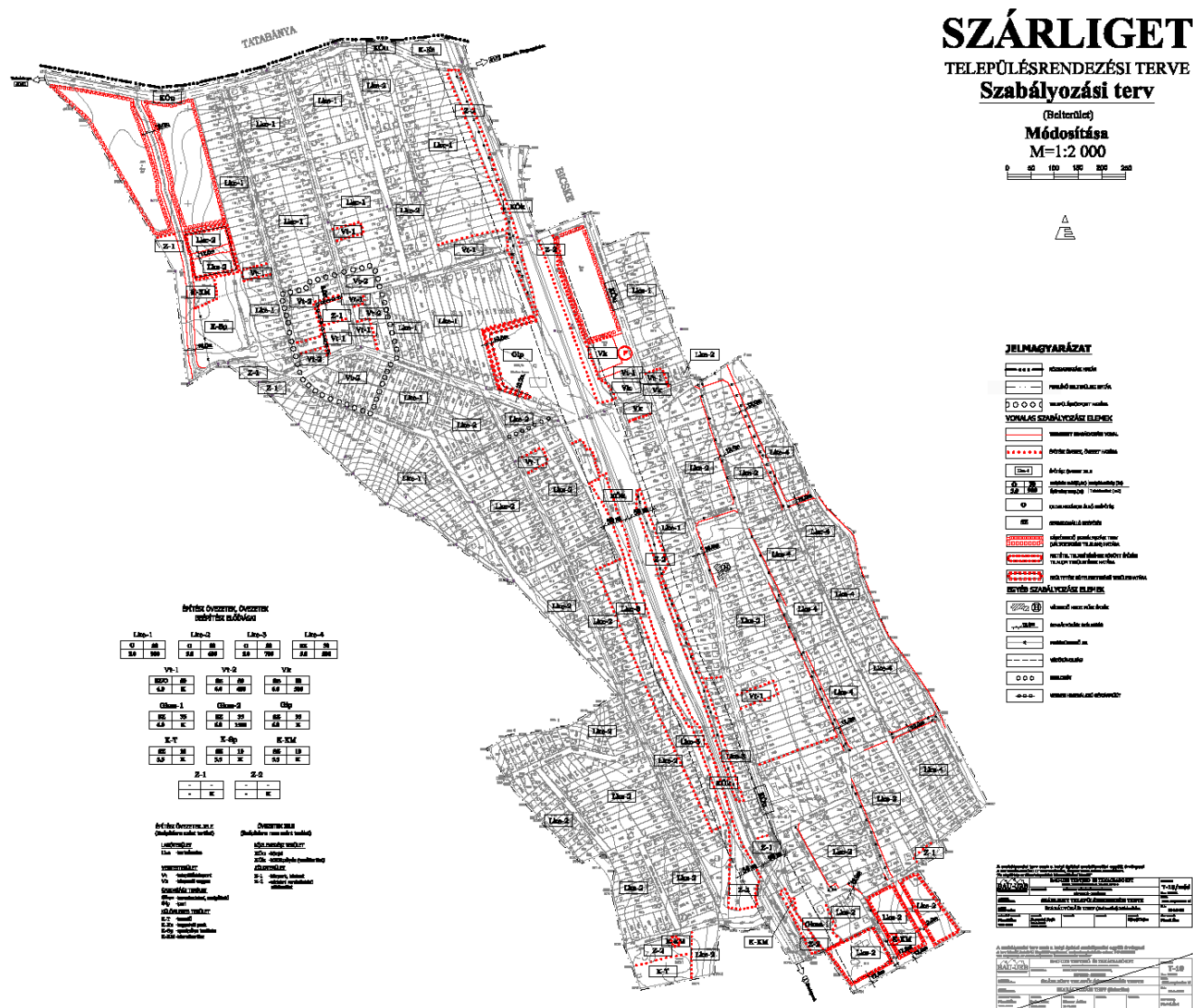
- T-1/mód jelű Településszerkezeti tervlap módosítása

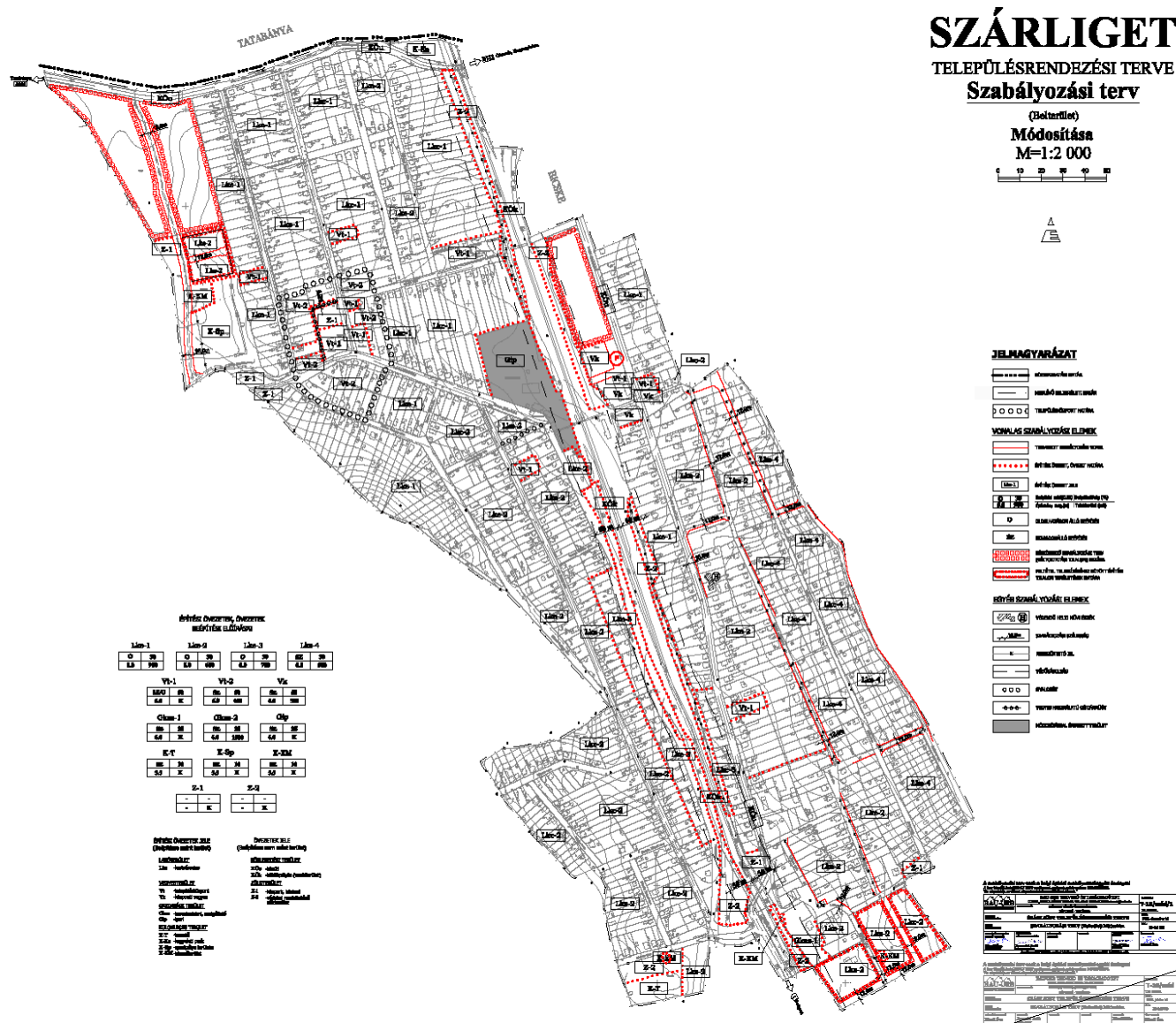
- T-2/mód jelű Településszerkezeti tervlap (belterület) módosítása

- T-10/mód jelű Szabályozási tervlap (belterület) módosítása

- T-10/mód-1 jelű Szabályozási tervlap (belterület) módosítása

Jelen Helyi Építési Szabályzat, módosításhoz rajzi munkarész nem készült.

1.6.2. A hatályos Településszerkezeti Terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos Településszerkezeti Terv megállapításai az alábbi meglévő és fejlesztésre kijelölt terület-felhasználási elemeket tartalmazza:

Beépítésre szánt területekLakóterület

- Lke-kertvárosias

Vegyes terület

- Vt-településközpont vegyes terület
- Vk-központi vegyes terület

Gazdasági terület

- Gksz-kereskedelmi, szolgáltató terület
- Gip-ipari terület

Különleges terület

- K-T-temető
- K-Ke-kegyeleti park
- K-Sp-sportpálya területe
- K-R rekreációs terület
- K-KM-közműterület

Beépítésre nem szánt területekZöldterület

- Z-1 -közpark, közkert
- Z-2 -védelmi rendeltetésű zöldterület

Erdőterület

- Ev-védelmi

Mezőgazdasági terület-általános

- Má - hagyományos árutermelő általános mezőgazdasági terület

Vízgazdálkodási terület

- vízfolyás, közcélú nyílt csatorna

A hatályos Településszerkezeti Terv megvalósult elemeiLakóterületek:

A meglévő és a folyamatosan beépülő lakóterületek kertvárosias beépítésű lakóterületek. A TSZT-ben kijelölt lakóterület-fejlesztési területek jelentős lakóház építési igényt ki tudnak elégíteni, további lakóterület-fejlesztési területek kijelölésére távlatban nincs szükség. A volt üdülőterület épületei folyamatosan kerülnek átminősítésre lakóépületté, így a volt üdülőterület lakóterületté alakul.

Gazdasági területek:

A tervezett Dél-keleti kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület beépítése még nem kezdődött el, így továbbra is tartalék beépítetlen gazdasági területtel rendelkezik a település.

Vegyes területek:

A tervezett településközpontban az átépítések, felújítások folyamatosak, a közterek szépülnek, az itt lakók részére egyre élhetőbbé válik.

A hatályos TSZT-ben megfogalmazott fejlesztések elindultak, a település tartalék, fejlesztési területtel rendelkezik.

Zöldterületek:

A hatályos településszerkezeti terv zöldterület besorolású területet (közpark) a településközpontban (Polgármesteri Hivatal mellett) határolt le. E terület fejlesztése mára megtörtént, melynek funkcionális és esztétikai értéke magas.

Parkolás:

A közintézmények parkolási igényei megoldottak.

Közutak:

Elkezdődött az utak szilárd burkolattal történő ellátása, több utca burkolatának felújítása, korszerűsítése.

Kerékpár utak:

Hiányzik a településen a kiépített kerékpáros hálózat.

Közművesítés:

A településen minden utcában kiépült a vízhálózat, néhány utcában mindkét oldalon. A településen minden ingatlan be van kötve a vezetékes ivóvíz hálózatba.

A településen 2006-ra megvalósult a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, melynek során megtörténtek a lakossági, valamint intézményi rákötések.

A lakossági rákötések aránya kb. 90%-os a településen belül, az intézmények 100%-ban rá vannak kötve a csatornahálózatra.

Az utóbbi években megnövekedett csapadékvíz mennyisége nagy problémát okoz mind a lakosság, mind az önkormányzat részére.

A község területén összefüggően kialakított csapadékvíz elvezető rendszer nincs kiépítve.

Az árkok, átereszek tisztítása folyamatos, mivel az átfogó megoldásra az önkormányzatnak nincs fedezete, ezért az önkormányzat pályázott ebben a témában, az Európai Fejlesztési Alapból vissza nem térítendő támogatást kaptak. A csapadékvíz elvezető árkok felújításait 2020. 04. 15.-ig kell elvégeztetnie az önkormányzatnak.

Hulladékgyűjtés:

Elkezdődött a szelektív hulladékgyűjtés megoldása.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

(Készült: a KSH adatok, valamint a TEIR – Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer felhasználásával.

Jelen településrendezési eszközök felülvizsgálatakor, a KSH lakónépesség (év eleji) adatait vettük figyelembe.)

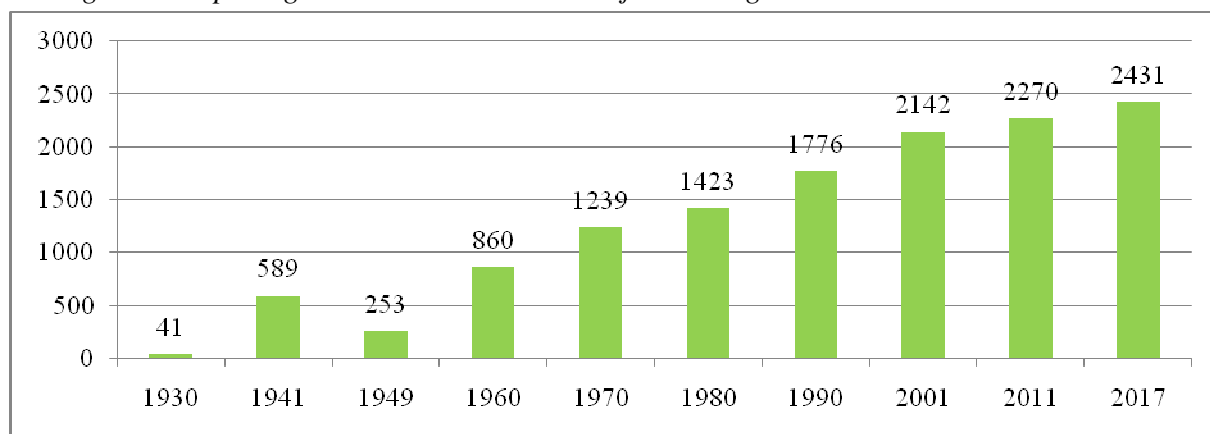
A hosszú távú településfejlesztési stratégia kialakításához elengedhetetlen a népesség alakulásának, jellemzőinek, a képzettség, a foglalkoztatottság és a munkaerőhelyzetnek a vizsgálata és értékelése.

1.7.1.1 Demográfia, népesség

A népszámlálási adatokat figyelembe véve az első parcellázások után, az 1930-es évektől kezdődően a lakónépesség változása a következőként alakult: az 1930-ban még közigazgatásilag Szárhoz tartozó, frissen alapított településrész lakossága 41 fő volt. A lakónépesség száma 1941-ig a tizennégyszeresére, 589 főre nőtt. A jelentős növekedés az alacsony kiindulási értéknek és az évtized alatt befejeződött építkezéseknek volt köszönhető. 1941 és 1949 között jelentősen csökkent a lakónépesség száma, majd 1960-ban már 860 fővel meghaladta az 1941-es értéket. Innentől kezdve változó ütemű, de folyamatos növekedés figyelhető meg, mely 2011 után újra felgyorsulni látszik. Szárliget a 2017-es adatok alapján elérte a 2.431 fős népességszámot, mely egyben az eddigi legmagasabb érték.

Az önkormányzat az ütemezett lakóterület-fejlesztési politikájával, a településén a helyi lakónépesség megtartása végett a megkezdett és kialakult kertvárosias életteret kívánja fenntartani, a folyamatos minőségi fejlesztéseivel.

Szárliget lakónépességének hosszabb távú trendjének vizsgálata

Forrás: Népszég.com és KSH Helységnévtár

A Tatabányai járás településeinek demográfiai (lakónépesség) adatai

	1970	1980	1990	2001	2011	2017
Tatabánya	66 223	75 971	74 277	72 962	67 606	65 849
Környe	4 126	4 063	4 115	4 352	4 431	4 463
Vértesszőlős	1 884	2 024	2 422	2 753	2 985	3 086
Tarján	2 781	2 722	2 657	2 805	2 585	2 614
Szárliget	1 239	1 423	1776	2 132	2 270	2 431
Gyermely	1 187	1 094	1 072	1 268	1 432	1 453
Vértessomló	1 251	1 207	1 265	1 289	1 328	1 317
Szomor	697	821	886	1 077	1 095	1 055
Héreg	1 276	1 106	1 042	1 024	1 042	1 012
Várgesztes	468	465	489	502	544	563
Járás összesen	83 102	90 896	91 991	92 165	87 329	85 860

Forrás: Népszámítások és KSH Helynévtár

Az elmúlt közel fél évszázadban a jelenlegi Tatabányai járás településeinek a lakónépesség számának alakulása Szárliget településhez képest különböző görbét rajzolt ki. A vizsgált időszak elején a járás jelentős népességyarapodása leginkább Tatabánya dinamikus fejlődésének volt köszönhető, míg a másik kilenc település össznépessége stagnált. A '80-as években Tatabánya fejlődését megállította a szocialista gazdaságerősödő hanyatlása, a népességszáma elkezdett apadni, miközben megindultak a szuburbanizációs folyamatok és a járás népességszám növekedésének a motorját már az agglomerációs települések képezték. A '90-es években tovább erősödött a szuburbanizációs trend a mai járás területén, a kilenc agglomerációs település népességyarapodása megközelítette a 10%-ot, ezen belül Szárliget növekedése az előző évtizedhez hasonlóan meghaladta a 20%-ot. Az ezredforduló után felgyorsult a megyeszékhely népességfogyása, míg az agglomeráció gyarapodása lelassult, de Szárliget mutatói még mindig lényegesen kedvezőbbek a többi településhez képest.

Összességében tehát elmondható, hogy a járásra erősen hat és hatott a szuburbanizáció folyamata, hiszen a kilenc község közül hétnek folyamatos volt a népességnövekedése a rendszerváltás óta. Ennek köszönhetően Tatabánya részaránya a lakosságszám tekintetében 1980 után folyamatos csökkenésnek indult, miközben Szárliget részesedése megduplázódott a járás összlakosságán belül. Ezen felül megállapítható, hogy a járás tíz települése közül Szárligetnek nőtt legnagyobb mértékben, 96,2%-al szinte megduplázódott a lakónépessége, miközben a kilenc agglomerációs település átlagos növekménye csak 20,7%-os volt a vizsgált időszakban.

Területi adatok (2015)

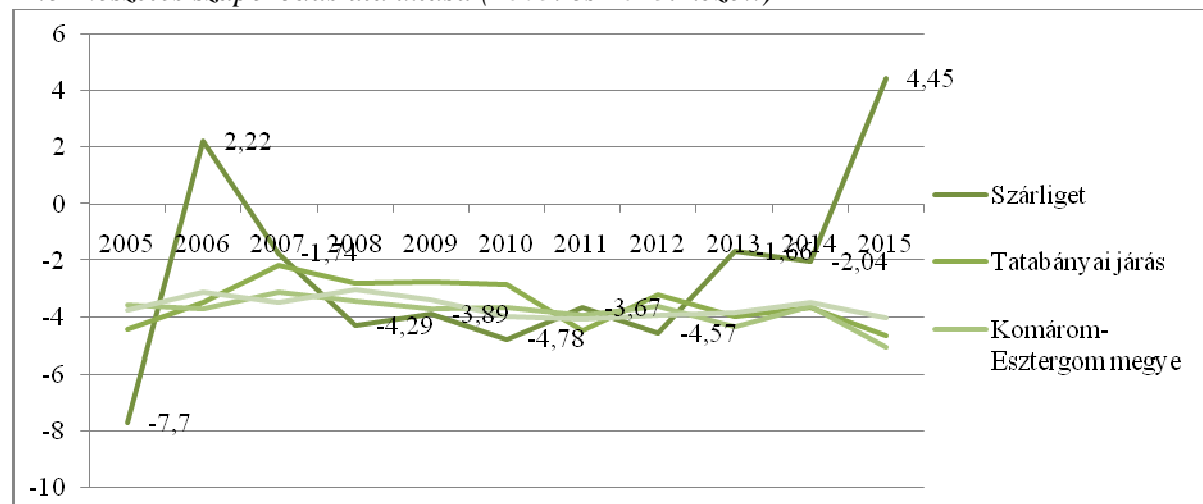
	lakónépesség fő	terület km ²	népsűrűség fő/km ²
Szárliget	2 350	14,6	161
Tatabányai járás	84 422	331,7	255
Komárom-Esztergom megye	299 110	2 265,1	132
Közép-Dunántúli Régió	1 063 408	11 087,6	96
Országos	9 797 561	93 022,44	105

Forrás: Népszámítások és KSH Helynévtár

Szárliget népsűrűsége a 2015. évi adatok alapján 161fő/km², ami 2011-hez képest (158 fő/km²) kis mértékben növekedett. A település népsűrűsége a járási átlaghoz képest alacsonyabb, de a megyei, régiós és országos átlaghoz képest magasabb.

Egy település népességszám változásának egyik fő mozgatórugója a természetes szaporodás/fogyás. Összehasonlításként a szárligeti értékek mellett bemutatjuk a járási, megyei, és országos adatokat is.

A természetes szaporodás alakulása (2005. és 2015. között)

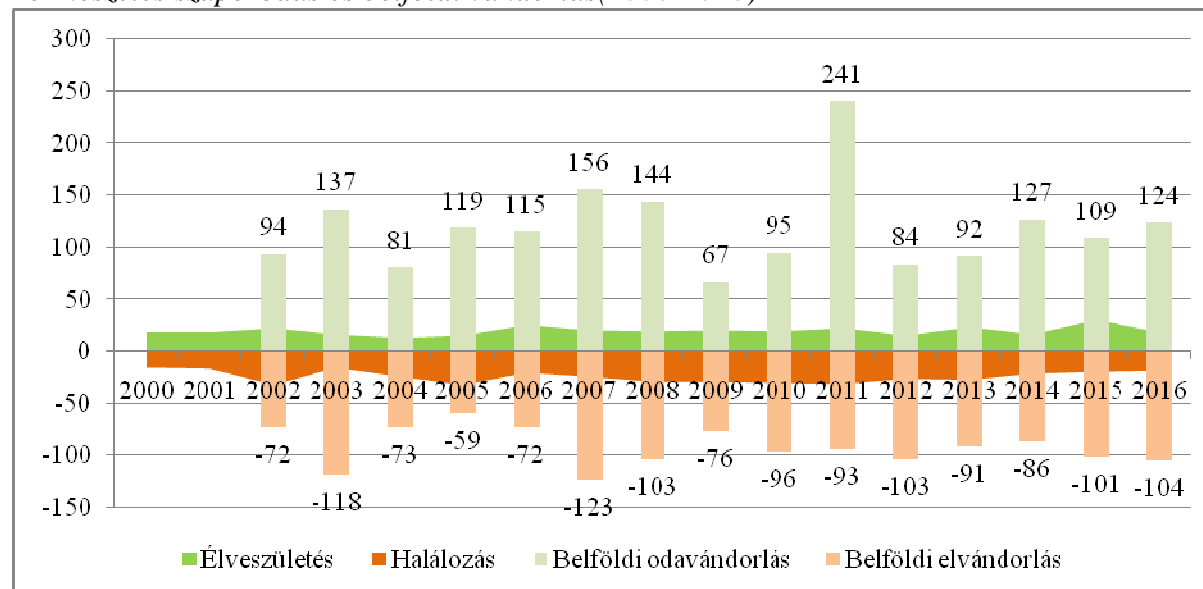

Forrás: TeIR

Szárligeten a természetes szaporodás a vizsgált időszakban erősen változó képet mutat, valamint a járási, megyei és az országos tendenciáktól független pályán mozog.

Egy település lakosságszámának alakulását viszont nem csak az élve születések és halálozások száma befolyásolja, hanem a (belföldi) vándorlási mérlege is.

Természetes szaporodás és belföldi vándorlás(2000-2016)

Forrás: KSH

A fenti adatokból megállapítható, hogy az elmúlt másfél évtized népességnövekedés nem a természetes szaporodás adatainak köszönhető, mely átlagos -4,65 körül alakult. A 2002 óta

eltelt időszakban a bevándorlás mértéke magas, amely a fiatalok letelepedésének, a kedvező lakhatási lehetőségek kialakulásának a szuburbanizációs folyamatnak köszönhető. A településben a teljes népmozgalom a vizsgált időszak legtöbb évében a vándorlási nyereség hatására pozitív eredményt mutat. A belföldi vándorlás mellett fontos tényezőként jelenik meg a nemzetközi vándorlás is, mely esetén feltételezhetően a település negatív egyenleggel rendelkezik.

A népesség nemek szerinti megoszlása (2001, 2006, 2011 és 2016)

	Népesség			1000 férfira jutó nő
	Összes	Férfi	Nő	
2001	2 112	1 065	1 047	1,02
2006	2 255	1 137	1 118	1,02
2011	2 449	1 244	1 205	1,03
2016	2 494	1 260	1 234	1,02

Forrás: KSH

Az elmúlt másfél évtizedben a nemek szerinti arányra jellemző, hogy aránylag kiegyensúlyozott az eloszlás, de a férfiak száma mindig meghaladta a nőket, ami feltételezhetően Szárliget népességének kedvező korösszetételnek tudható be. 2016-ban a népesség 50,5%-a férfi, 49,5%-a nő.

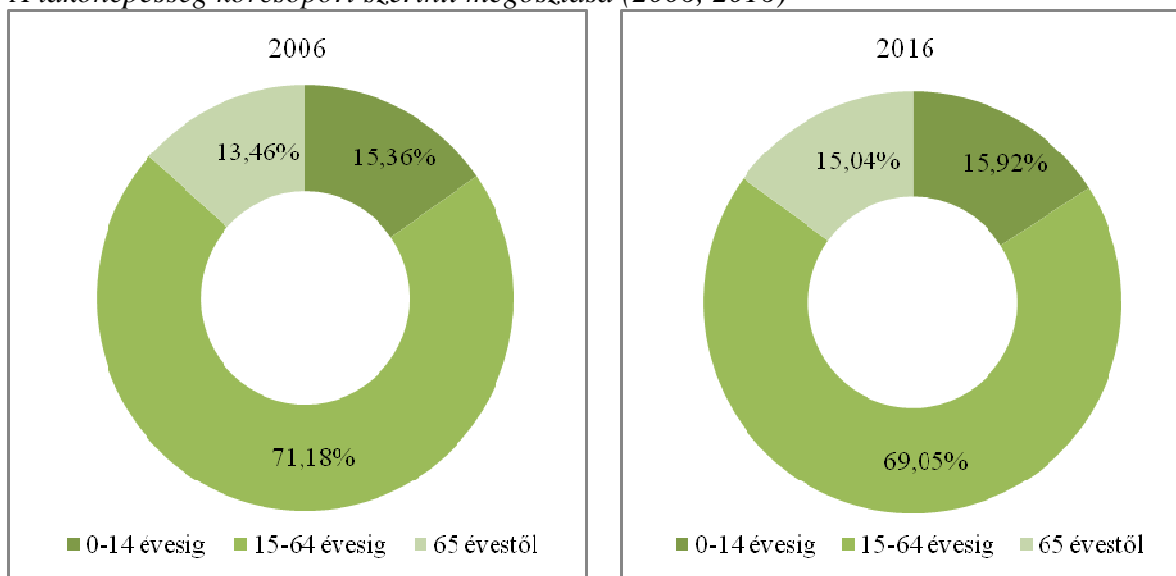
A lakónépesség korcsoportok szerinti megoszlása (2006, 2011 és 2016)

	0-14	15-64	65-	Összesen
2006	339	1 571	297	2 207
2011	366	1 756	327	2 449
2016	397	1 722	375	2 494

Forrás: KSH

A település korcsoportonkénti megoszlása nem mutatott jelentős változást a vizsgált időszakban, a gyermek- és időskorúak aránya csak kismértékben növekedett.

A lakónépesség korcsoport szerinti megoszlása (2006, 2016)

Forrás: KSH

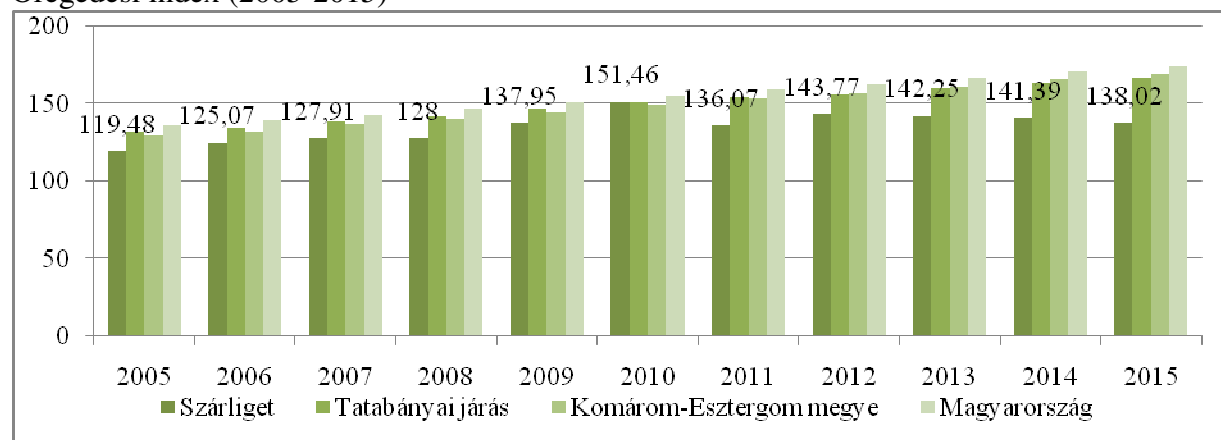
A 18 évesnél fiatalabb népesség kor szerinti megoszlása (2011, 2016)

	-2	3-5	6-14	15-17	Összesen	Száz aktív korúra jutó			Száz gyermekkorúra jutó időskorú
	éves					gyermekkorú (0-14 éves)	időskorú	gyermek és időskorú	
2011	73	69	224	94	460	21	19	40	89
2016	83	71	243	83	480	23	22	45	94

Forrás: KSH

Az öregedési index az idős népesség (60–X éves) arányát mutatja a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában. A diagram jól szemlélteti, hogy az előreagedés országos jelenség. A település öregedési mutatójának alakulását tekintve a járási, megyei és az országos összehasonlításban is nagyon kedvezőek.

Öregedési index (2005-2015)

Forrás: TeIR

A lakónépesség korcsoportonkénti bontásából kiderül, hogy Szárliiget lakónépessége nem követi a járási, megyei és az országos átlagot, hanem a megfiatalodás jellemzi. A 14 év alattiak aránya 15,9%. A munkaképes korosztály, azaz a 15-64 évesek aránya 69,1%, míg a 65 évesek és idősebbek aránya 15,0%.

A háztartások és családok szám a népességszám növekedéséhez hasonlóan jelentősen gyarapodott, viszont az egy háztartásban élők száma, mely 1980-2001 között 2,80 körül alakult az utolsó két népszámlálás között jelentős mértékben csökkent.

Háztartások, családok (1980, 1990, 2001, 2011)

	Háztartás összesen	Háztartásra jutó személyek száma	Család összesen	1 családra jutó gyermek (14 éven aluliak) száma
1980	508	2,80	445	0,66
1990	640	2,78	531	0,73
2001	748	2,86	634	0,58
2011	871	2,61	669	0,59

Forrás: TeIR

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint Szárliigeten 871 háztartás és 669 család került regisztrálásra. A családos háztartások 81,91%-át alkotják házastársi vagy élettársi

kapcsolatban élők, a fennmaradó házastárs egyszülős, vagyis gyermeküket egyedül nevelő szülők alkotják. A szárligeti háztartások 23,19%-a nem alkot családháztartást.

Családok (2011)

	Házaspár és élettársi kapcsolat			Ebből élettársi kapcsolat	Egy szülő gyermekkel együtt	Összesen	Száz családra jutó gyermek
	Gyermek kel	Gyermek nélkül	Együtt				
2011	322	226	548	99	121	669	59

Forrás: TeIR

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

A 2011-es népszámlálás alapján Komárom-Esztergom megyében a népesség 6,8 %-a (20.631 fő) vallotta magát valamely hazai nemzetiséghez, mely a 2001-es eredményekhez képest 12,1%-al magasabb értéket jelent. Az etnikai kisebbségek népességhez mért arányaenyhén felülmúlja az ország egészére jellemző értéket (6,5%). A legnagyobb létszámú közösségek a német, a cigány és a szlovák, ezek adták a hazai nemzetiségekhez tartozók kilencztizedét.

Szárliget esetében a nemzetiségek aránya nagyjából hasonló a megyei értékekhez, a két legjelentősebb megyei kisebbség, a német (2,6%) és a cigány (1,8%) mutat magasabb arányt a településen.

Etnikai összetétel megyei és országos összehasonlításban (2011.)

	Szárliget	Komárom-Esztergom megye	Országos
Német	2,6	3,6	1,9%
Cigány	1,8	1,4	3,2%
Szlovák	0,4	1,2	0,1
Román	0,3	0,3	0,4%
Görög	0,1	0,0	0,0
Lengyel	0,1	0,0	0,0
Egyéb	0,8	0,7	1,1%

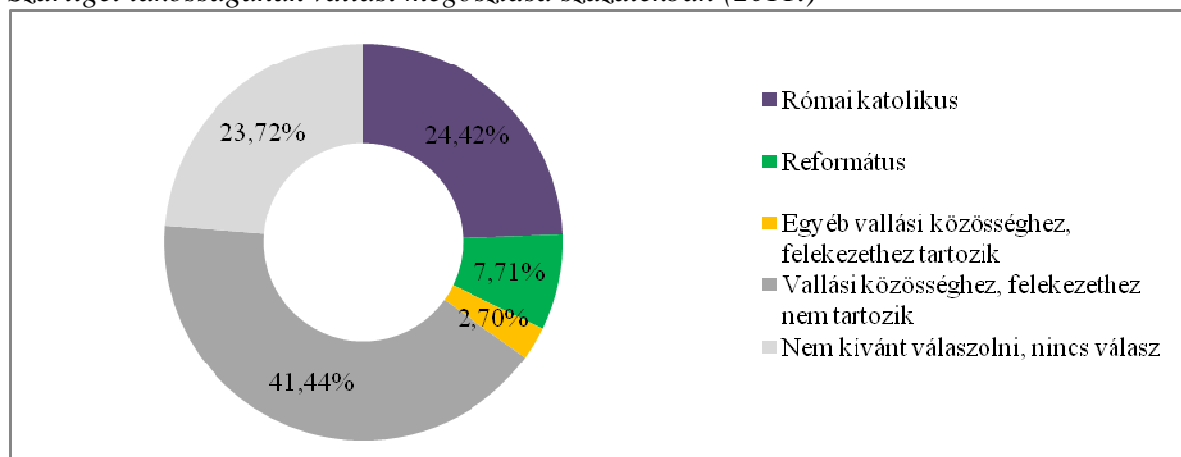
Forrás: KSH adatbázis

Szárliget lakosságának vallási összetételére jellemző, hogy a népesség többsége nem tartozik egyik közösséghez sem (41,4%) vagy nem válaszolt a népszámlálás során feltett kérdésre (23,7%). A településen a római katolikusok (24,4%) és a reformátusok (7,7%) számaránya jelentősebb, a többi egyház részaránya együttesen is csak 2,8%-ot ért el 2011-ben.

A lakosság vallási összetétele országos, megyei összehasonlításban (2011.)

	Szárliget	Komárom-Esztergom megye	Országos
Római katolikus	24,4	36,3	37,2%
Református	7,7	10,0	11,6%
Evangélikus	0,8	1,5	2,2%
Görög katolikus	0,1	0,4	1,8%
Egyéb	1,9	2,7	1,8%
Nem tartozik közösséghez	41,4	20,2	18,2%
Nem válaszolt	23,7	28,9	27,2%

Forrás: KSH

Szárliget lakosságának vallási megoszlása százalékban (2011.)

Forrás: KSH

1.7.1.3. Képzettség

Szárliget 7 évesnél idősebb lakónépessége közepes iskolai végzettségűnek tekinthető összességében. 2001-ben a lakónépesség 1,8%-ának nem volt iskolai végzettsége, 45,7%-a végzett csak általános iskolát, 45,8%-nak van középfokú és 6,2%-nak felsőfokú végzettsége. A lakosság iskolai végzettségi összetétele jelentősen javult 2011-re és a következőképpen alakult: nem rendelkezett iskolai végzettséggel a 7 évesnél idősebb lakónépesség 1,2%-a, legfeljebb általános iskolai végzettséggel 33,3%-a rendelkezik, 52,6%-a, középiskolai végzettséggel és a lakosság a 12,9%-a bír felsőfokú végzettséggel.

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (2001, 2011)

Év	Összes	Általános iskola			Középfokú iskola		Egyetem, főiskola stb. oklevéllel
		Első évfolyamát sem végezte el	1-7.	8 oszt.	Érettségi nélküli, szakmai oklevéllel	Érettségivel	
2001	1 990	21	387	523	536	375	123
2011	2 139	25	238	474	521	605	276

Forrás: KSH

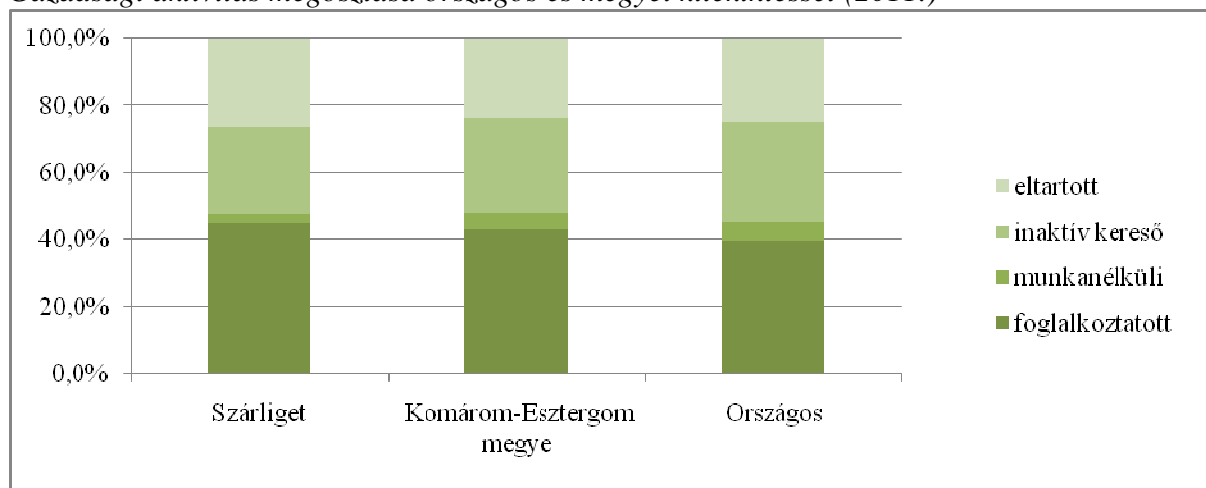
1.7.1.4. Foglalkoztatottság, munkaerőhelyzet

A két népszámlálás között a fiatalabb családok betelepülésével nőtt az aktív keresőkre jutó eltartottak száma, ahol az eltartottakon a gyermekeket kell érteni. A két népszámlálás között az inaktív keresők aránya is növekedett, ebbe a csoportba pedig első sorban a nyugdíjasok tartoznak.

Aktív, inaktív és eltartott népesség (2001., 2011.)

Nem, nemzeti és nemzetiségiség (2001, 2011)					
	Összesen	Aktív	Inaktív	Eltartott	100 aktív keresőre jutó eltartottak száma
		kereső			
2001	1 376	760	316	300	39
2011	2 203	1 016	586	601	59

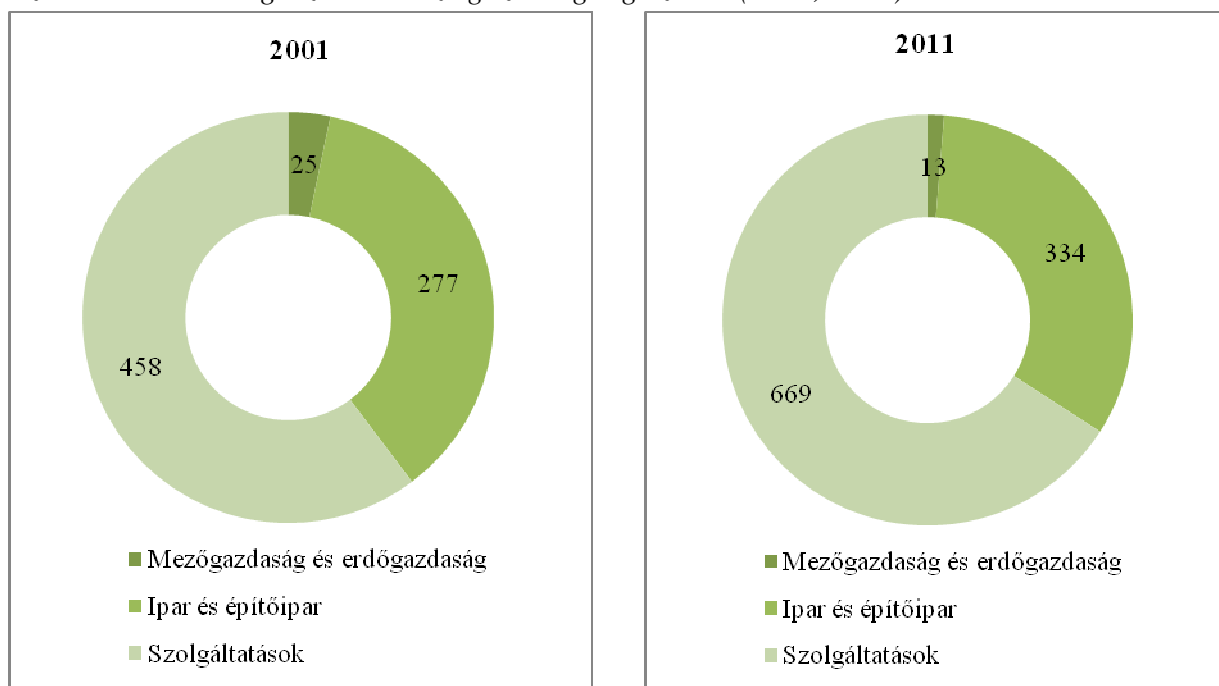
Forrás: KSH

Gazdasági aktivitás megoszlása országos és megyei kitekintéssel (2011.)

Forrás: KSH

2011-ben foglalkoztatottsági mutató Szárligeten 44,9%, amely a megyei (43,3%) és az országos (39,7%) átlagtól is kedvezőbb, ebből kifolyólag a nem aktív szereplők (munkanélküliek, inaktívak és eltartottak) aránya is stabilan az országos és megyei szint alatt van. A településen a munkanélküliek aránya 2,7% volt, az inaktív keresők aránya 25,9%, míg az eltartottaké 26,5%, ami meghaladja a megyei (23,5%) és az országos (24,9%) értékeket is, ami a gyermekek lakosságon belüli magas arányának köszönhető. A településről ingázók aránya a 2001-es 81%-ról 2011-ben 85%-ra növekedett.

Az aktív keresők megoszlása 2001 és 2011 között a nemzetgazdasági ágak szerint jelentős változáson ment keresztül. A mezőgazdaság és erdőgazdaság területén dolgozók aránya két százalékponttal a felére, az iparban és építőiparban dolgozók aránya pedig 3,5 százalékponttal csökkent, míg a tercier szektorban dolgozók aránya 5,6 százalékponttal növekedett.

Az aktív keresők megoszlása nemzetgazdasági ág szerint (2001, 2011)

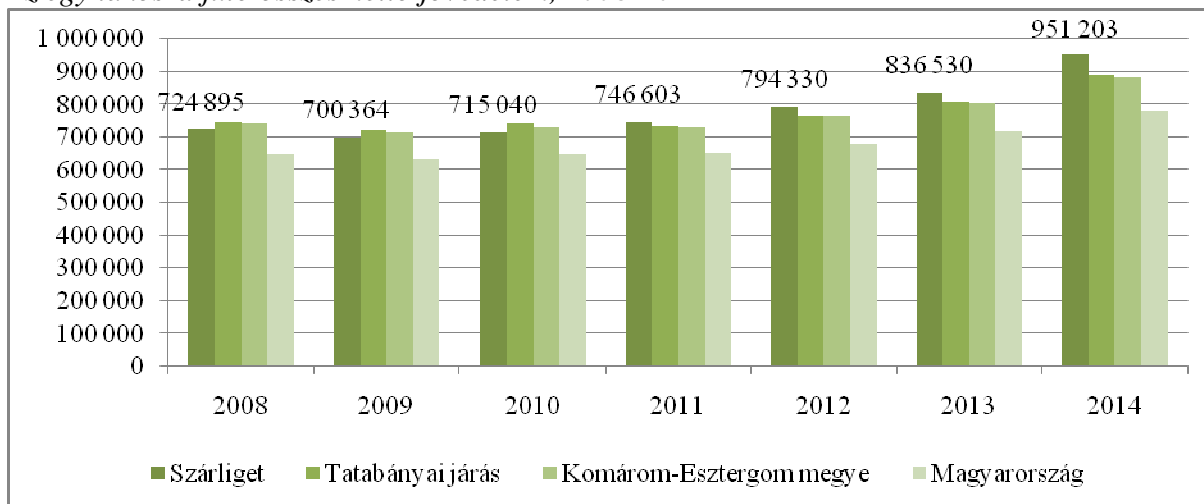
Forrás: KSH adata

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

A település foglalkoztatási adatai az országos és megyei viszonylatban is jónak mondhatók, ebből következőleg a településen élők jövedelmi viszonyai is kedvezőek. A jövedelmi viszonyok vizsgálatakor az egy lakosra jutó összes nettó jövedelmet és az ezer lakosra jutó személygépkocsik számát vettük számba.

Szárligeten a nettó jövedelmek 2008 és 2009 között csökkentek, majd 2010-től egyre gyorsuló ütemben növekedésnek indultak, 2015-ben az egy lakosra jutó nettó jövedelem elérte a 951.253 forintot, ami a járási és a megyei értékek 107%-a, az országos értéknek pedig a 122%-a, így elmondható, hogy Szárligeten a térségi szinthez képest átlag feletti nettó jövedelmekkel találkozunk.

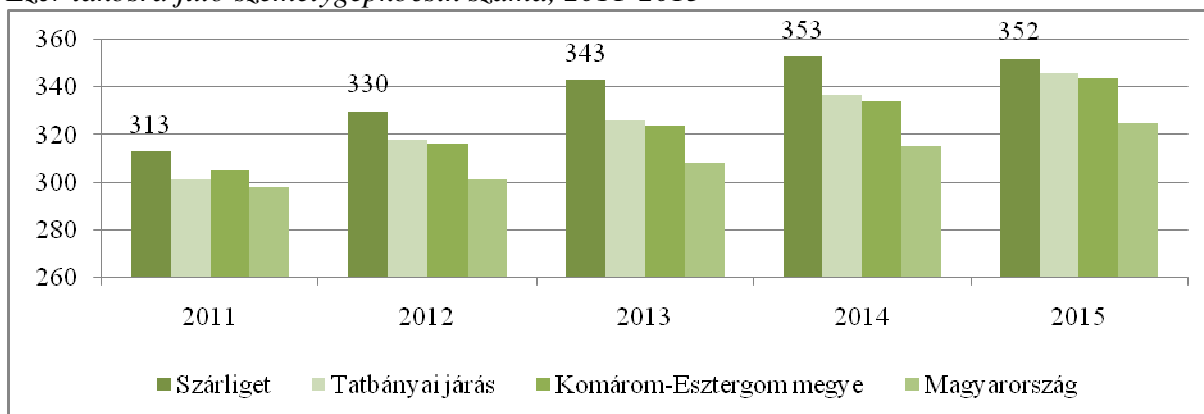
Az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem, 2008-2014

Forrás: TeIR

A statisztikai adatok alapján a vizsgált időszakban jelentősen nőtt az ezer lakosra jutó személygépkocsik száma, mely Szárligeten a járási, a megyei és az országos értékeknél is jobb ellátottságot mutat.

Ezer lakosra jutó személygépkocsik száma, 2011-2015

Forrás: TeIR

1.7.1.6. Életminőség

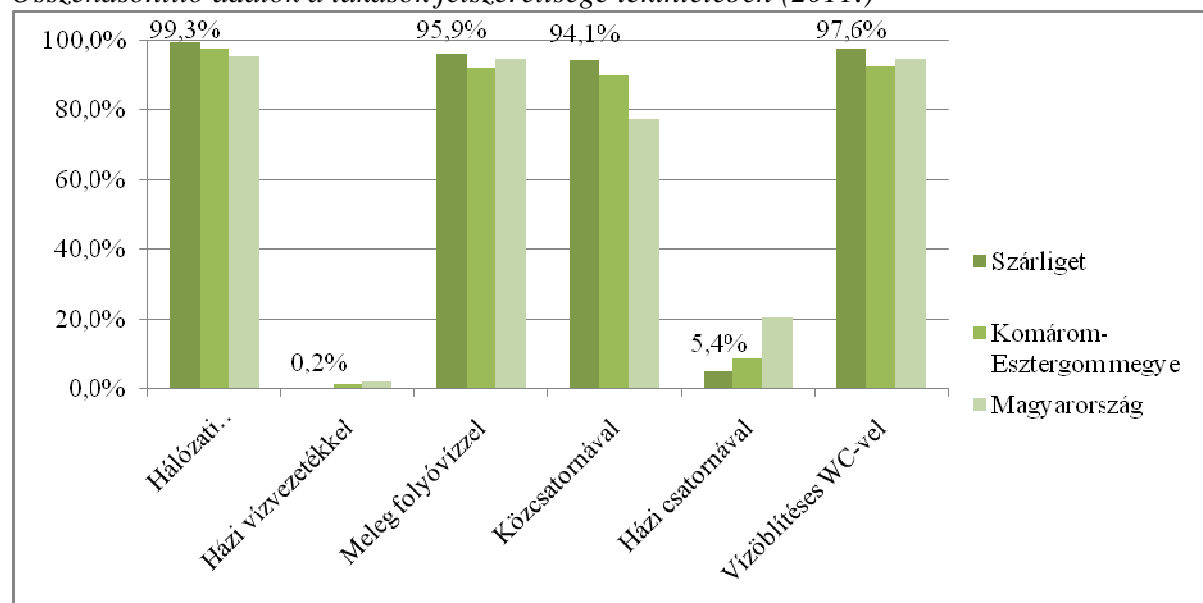
Az emberek életminőségét nagyban meghatározza, hogy milyen komfortfokozatú és felszereltségű lakásban élnek. Szárligeten 2011-ben a lakások 76,2%-a volt összkomfortos, mely magasabb a megyei átlagnál (75,3%) és az országos mutatónál (49,3%) is. A komfortos lakások aránya (18,6%), alacsonyabb a megyei (19,7%) és az országos átlagnál (30,1%%), ami azt jelzi, hogy a félkomfortos, komfort nélküli és szükség- és egyéb lakások aránya (5,2%) jóval alacsonyabb az országos (20,1%), de magasabb a megyei átlagnál (5,0%).

Háztartások, családok életkörülményei (2011)

	Szárliget	Komárom-Esztergom megye	Ország
Háztartások összesen	871	123 723	3 912 429
<i>Háztartások a lakás felszereltsége szerint</i>			
Hálózati vízvezetékekkel	99,3%	97,6%	95,5%
Házi vízvezetékekkel	0,2%	1,5%	2,2%
Meleg folyóvízzel	95,9%	92,0%	94,6%
Közsatornával	94,1%	90,1%	77,2%
Házi csatornával	5,4%	9,0%	20,5%
Vízöblítéses WC-vel	97,6%	92,6%	94,6%

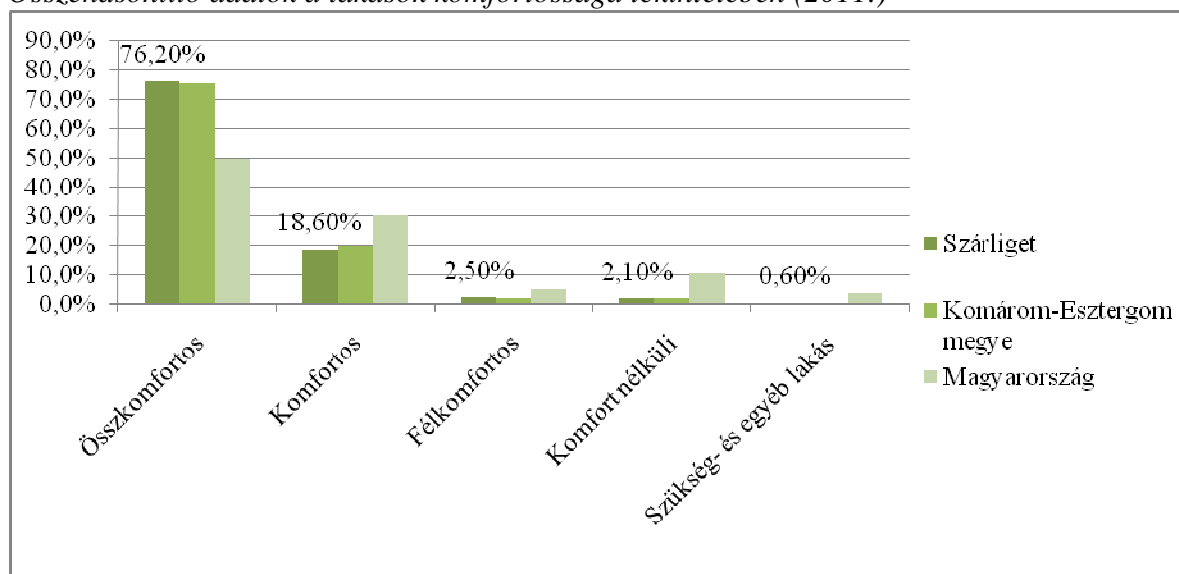
Forrás: KSH adata

Összehasonlító adatok a lakások felszereltsége tekintetében (2011.)

Forrás: KSH

Összehasonlító adatok a lakások komfortossága tekintetében (2011.)

Forrás: KSH

Szárliget infrastrukturális szempontból (pl. közművek, épített környezet, közlekedés) megfelelően kiépített település, a kertvárosias élet fizikai feltételei rendelkezésre állnak és jelentős fejlesztések is történtek ezen a téren az utóbbi években. A települési infrastruktúra részletes elemzését az 1.12 – 1.20 fejezetek tartalmazzák.

A települési élet minőségét olyan, a mindennapi tevékenységekhez szükséges feltételek is meghatározzák, mint például játszótérek, bevásárló- és szolgáltató központok megléte, illetve a zöldfelületek kellő aránya.

Szárliget az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az Önkormányzat ezen felül számos kezdeményezéssel igyekszik hozzájárulni a lakókörnyezet élhetőbbé tételéhez.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A településen nincsenek jelentősebb szociális feszültségek, társadalmi konfliktusok. A településen az ismert KSH adatok alapján nem jellemző a térbeli kirekesztés, a szegregáció jelenléte. Nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelne a tényleges szegregátum feltételeinek, továbbá nincs a településen szegregációval veszélyeztetett terület sem.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

A településen élők identitásának erősítésében kiemelt szerepe van az identitást elősegítő civil szervezeteknek, baráti köröknek, sportegyesületeknek.

A közösségi élet terei

A település közösségi életének felpezsdítésében sok szervezet, csoport vesz részt. Ilyenek a lakóterületeken működő lakóközösségek, a munkahelyek, az oktatási, szociális intézmények,

egyházak, civil szervezetek, sportegyesületek. Szárliget több civil szervezet tevékenykedik. A civil szervezetek sokat tesznek a kertvárosias élet, a programok színesebbé tételéért.

A közművelődési feladatokat az önkormányzat fenntartásában működő Szárligeti Könyvtár és Művelődési Ház látja el.

Egyesületek, alapítványok:

- Szárligeti Sportegyesület
2067 Szárliget, Szent István tér 1.
- Ligeti Nyugdíjasok Klubja
2067 Szárliget, Árpád u. 41.
- Polgárőrség
- Falukör
- Liget_tánc Hagyományápoló Egyesület
2067 Szárliget, István utca 49.
- Közalapítvány
2067 Szárliget, Szent István tér 1.

1.8. A település humán infrastruktúrája

A vizsgálat célja a települési szintű intézmények kapacitásának, területi elhelyezkedésének, állagának és jövőbeni felhasználhatóságának megállapítása és értékelése, amely alapot ad a településfejlesztési koncepció, integrált stratégia és a településrendezési eszközök elkészítéséhez, adatot szolgáltat az intézmény ellátással kapcsolatos igények kielégítéséhez.

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás

Szárliget területén egy óvoda és egy általános iskola működik.

Óvodai nevelés

A szárligeti óvoda a település központjához közel, az Iskola utcában található. Az óvoda épülete 1976-ban két csoport számára épült, konyhával, mely lehetővé tette a gyermekek étkeztetését. 1994-ben a tartósan magas gyermeklétszám miatt egy harmadik csoport létrehozására került sor a csecsemőgondozó épületében, mely a másik épülettel egy telken található. Az intézmény udvara tágas, mászóakkal, játékokkal, játszóházakkal és egy kis halastóval rendelkezik.

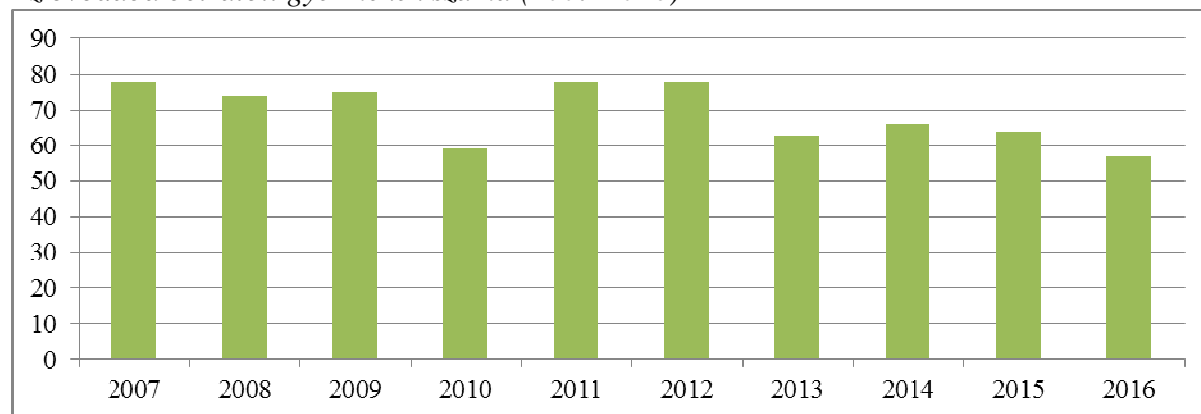
Intézmény	Cím	Férőhelyszám(fő) befogadásra alkalmas	2016/17-es tanévben beíratott gyermekek(fő)	Hátrányos helyzetű gyermekek (fő)
Hétszínvirág Óvoda	2067 Szárliget Iskola utca 3	75	57	4

2016/17-es évi KSH és önkormányzati adatok alapján:

Beíratott gyermekek	57
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	75
Óvodai gyermek csoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	3
Óvodapedagógusok száma:	6
Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	4

A 2016/17-es évi adatok alapján megállapítható, hogy 76%-os az óvoda kihasználtsága.

Az óvodába beíratott gyermekek száma (2007-2016)

Forrás: KSH

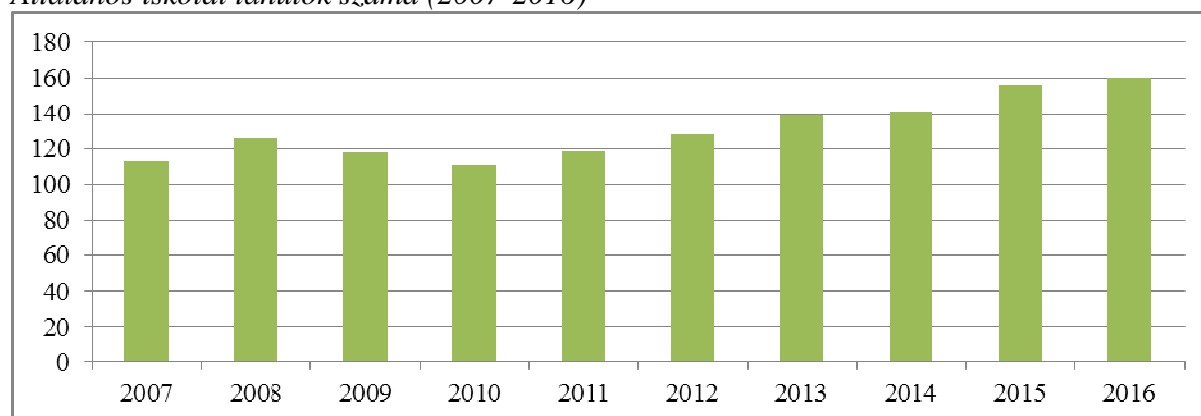
Általános iskolai oktatás

A szárligeti Tima Endre Általános Iskola az Iskola utca 3. szám alatt működik, közvetlenül az óvoda szomszédságában. Az intézmény 1963-ban költözött a mai helyére, utána pedig további két bővítés után nyerte el a mai formáját. Az iskola rendelkezik melegítő konyhával és étkezővel, öltözős tornaszobával és informatikateremmel. Az intézmény fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. Az intézményben 8 évfolyam van, évfolyamonként egy osztályban folyik oktatás. Az iskolában idegen nyelvként az angol nyelvet oktatják.

Intézmény	Cím	Osztályterem száma (tt)	2016/17-es tanévben beíratott gyermek(fő)	Hátrányos helyzetű gyermek(fő)
Tima Endre Általános Iskola	2067 Szárliget Iskola utca 3	8	160	30

2016/17-es évi KSH adatok alapján

Általános iskolai osztályteremek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	8
Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	160
Hátrányos helyzetű gyermekek (fő)	30
Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	17
Más településről bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	17

Általános iskolai tanulók száma (2007-2016)

Forrás: KSH

*Egészségügyi és szociális ellátás**Bölcsődei ellátás*

Szárliget területén nem működik bölcsőde, a néhány bölcsődés korú gyermeket a szomszédos települések tudják fogadni.

Háziorvosi, gyermekorvosi, fogorvosi és védőnői ellátásellátás

A település alapfokú egészségügyi ellátását a Petőfi Sándor utca 96-ban székelő háziorvosi rendelőben egy háziorvos látja el.

Szárligeten nincs külön házi gyermekorvos, hanem a felnőtt és gyermek háziorvosi ellátás egy vegyes körzetben történik. A település nem rendelkezik információval arra vonatkozóan, hogy hány gyermek részesül máshol ellátásban.

A fogorvosi ellátás a tatabányai Szent Borbála Kórház és Rendelőintézetben történik.

Szárligeten a védőnői álláshelyek száma mindössze 1 fő. A védőnői tanácsadás a Polgármesteri Hivatalban (Szent István tér 1.) van.

Szakorvosi Rendelőintézet

Szárliget lakosságának szakorvosi ellátását a tatabányai Szent Borbála Kórház és Rendelőintézet látja el.

Gyógyszertár

A településen egy gyógyszertár működik Szárligeti Patika néven, mely a Petőfi Sándor utca 96. szám alatt, a háziorvosi rendelővel egy épületben található.

Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat

A településen két gondozó alkalmazásával házi segítségnyújtás működik, mely olyan gondozási forma, amely a jogosult önálló életvitelének fenntartását szükségleteinek megfelelően lakóhelyén biztosítja. A szolgáltatást idős-beteg emberek, illetve fogyatékos személyek vehetik igénybe.

A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás valamennyi településén működik jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. A Jelzőrendszeres Házigondozó Szolgálat adó-vevő rendszeren történő jelzés alapján a nap 24 órájában, az év minden napján segítséget nyújt rosszullet, baleset, mozgásképtelenség esetén, folyamatos készenléti rendszerben. Az ellátás egy segélyhívásokat fogadó diszpécserközponttal, ügyeleti személyi számítógéppel, szoftverrel és a szolgáltatást igénybevevő személy lakásán felszerelt személyi hívó kisközponttal működik.

A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézmények (ESZI) a szociális alapszolgáltatásokat, a személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátásokat, valamint a gyermekjóléti alapellátásokat biztosítja az ellátás igénybevevőknek a Társuláshoz tartozó településeken, így Szárligeten is. Az intézmény feladatai a szociális alapszolgáltatások, azaz az étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás és a nappali ellátást nyújtó intézmények fenntartása. Az ESZI központja Tatabányán (2800 Tatabánya, Cseri utca 34.) található.

Közösségi művelődés, kultúra

Intézmény	Cím	Telek Területe (m ²)	Férőhelyszám (fő) befogadásra alkalmas	Építés éve
Közösségi Ház	2067 Szárliget Szent István tér 1.	3359	150	1992
Könyvtár	2067 Szárliget Szent István tér 1.	3359	6000 kötetes könyvtár	1992

Közösségi Ház és Könyvtár

A Szent István téren az Polgármesteri Hivatallal egy épületben találhatók. Az intézmények az Önkormányzat fenntartásában működnek.

Szabadidős-sportlétesítmények

A településen szabadtéri sportpálya az Árpád utca 41. szám alatt, a Polgármesteri Hivatal közelében, a település északnyugati részén működik. Szárligeten a sport a napi élet része már az iskolában is, mely egy tornaszobával és egy kültéri sportpályával is rendelkezik. A szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés minden szárligeti gyermek számára biztosított. A településen sportegyesület is működik.

Igazgatási és társadalmi intézmények

Szárliget Község Önkormányzat 7 fős képviselő testülettel rendelkezik.

Az Önkormányzatban az alábbi bizottságok működnek:

- 1.) Pénzügyi Bizottság (5 fő)
- 2.) Kulturális-, Oktatási- és Sportbizottság (3 fő)

A település körzeti megbízottjai a Szent István út 49. szám alatt tartózkodnak.

Ellátási és szolgáltató létesítmények

- A településben működő *kiskereskedelmi boltok* legnagyobb része magán kézben van.
- A község *szolgáltatását* zömmel magán vállalkozók végzik.

Egyéb ellátási intézmények

- A Postahivatal az Ady Endre utca 14. szám alatt működik.

Kommunális szolgáltatások

- Temető: Szárliget település területén két köztemető található, az Öreg (32/1 hrsz.) és az Új (603/1 hrsz.) temető.

Hitvallási élet

- Római Katolikus templom (Mária Magdolna Templom, István utca 52., a bicskei plébánia filiája)
- Református templom

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai határozza meg. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei tartalmazzák.

A település az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében elfogadott esélyegyenlőségi programmal rendelkezik. Az Esélyegyenlőségi Programban rögzítik az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Szárliget település Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességét, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az önkormányzatnak elsődleges célja számba venni a 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet 1.§ (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint a helyzetét a településen.

E mellett célja a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célja meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP Intézkedési Terv (IT) tartalmazza.

Szárliget község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) a 1/2014.(I.27.) KT számú határozatával fogadta el.

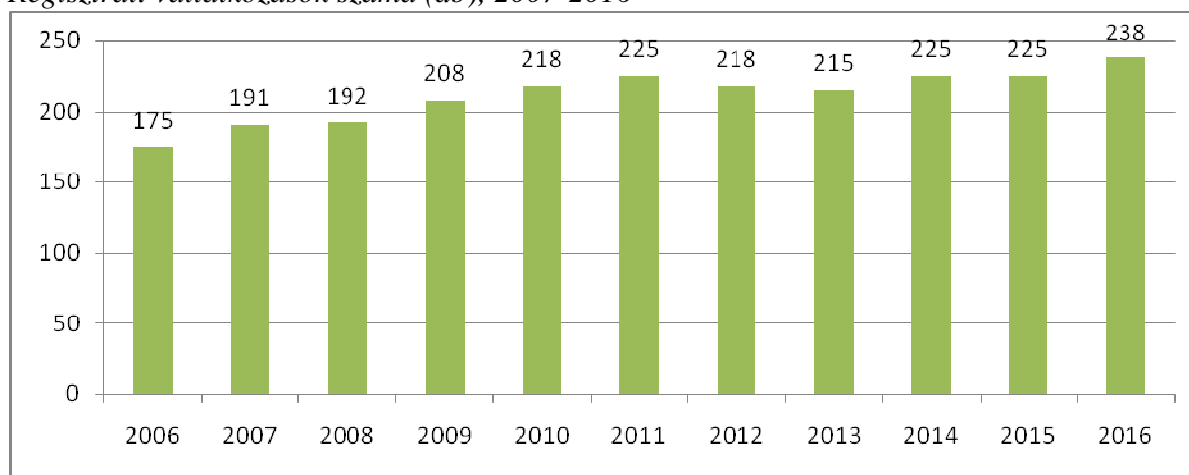
1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A település - a 105/2015. (IV. 23.) sz. kormányrendelet alapján – nem tartozik sem a társadalmi, gazdasági infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések, sem az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések kategóriájába.

Szárligeten a regisztrált vállalkozók száma a 2006-ban 175 darab volt, míg 2016-ban ez a szám már elérte a 238-at, ami a vizsgált időszakban 36%-os növekedést jelent. A 238 darab regisztrált vállalkozás közül a KSH 123 darabot tartott működő vállalkozásként számon.

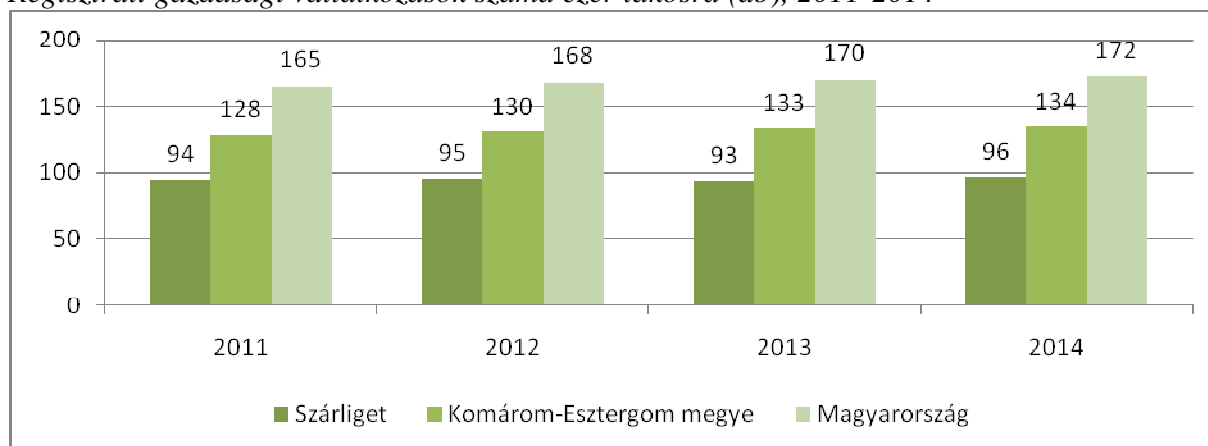
Regisztrált vállalkozások száma (db), 2007-2016

Forrás: KSH

Szárligeten az ezer lakosra jutó regisztrált gazdasági vállalkozások száma nem mutat jelentős változást a 2011-2014-es időszakban, elmarad a megyei és az országos adatokhoz képest.

Regisztrált gazdasági vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-2014

Forrás: TeIR

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Szárligeten a jellemző gazdasági ágazatok elsősorban a kereskedelmi, az építőipari szolgáltató és a szakmai tudományos szektor. A település 20. századi alapítása idején is már a környék bányászatához kötődő lakossággal, elsősorban tisztviselőkkel és nyugdíjasokkal települt be, így a mezőgazdaság hagyományosan sem képviselt túl jelentős súlyt a település életében.

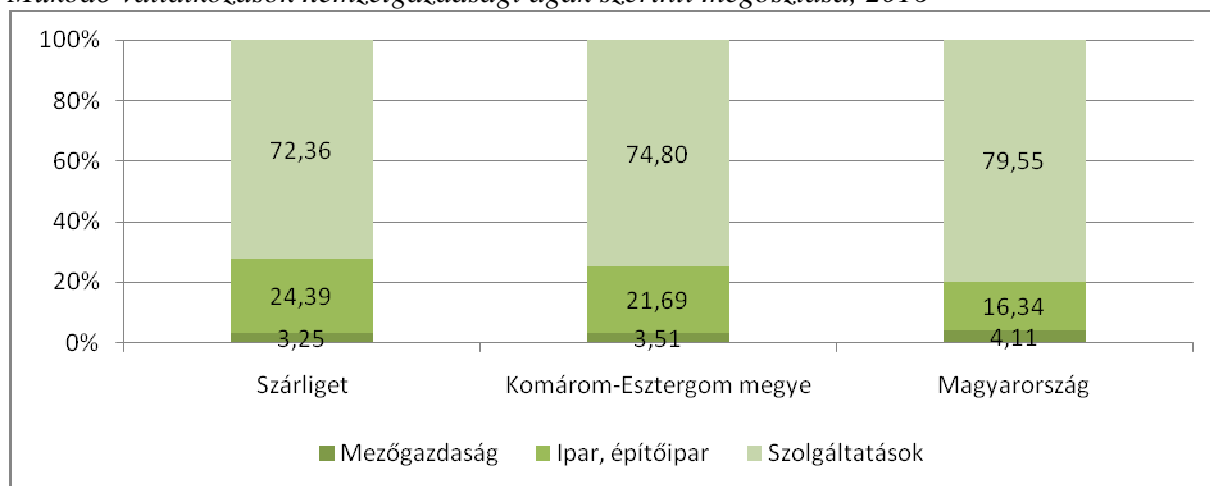
A működő vállalkozások a különböző nemzetgazdasági ágakban

A működő vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása kisebb eltérést mutat a megyei és az országos adatokhoz képest. A mezőgazdasági ágazat és a szolgáltató szektor kisebb, míg az ipar, építőipar nagyobb arányban van jelen a településen a megyei és a hazai adatokhoz viszonyítva.

A működő vállalkozások aránya az alábbiak szerint oszlott meg a 2016. évben Szárligeten:

- Mezőgazdaságban működő vállalkozások 3,25%
- Ipar-, építőiparban működő vállalkozások 24,39%
- Szolgáltatásokban működő vállalkozások 72,36%

Működő vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlása, 2016

Forrás: KSH

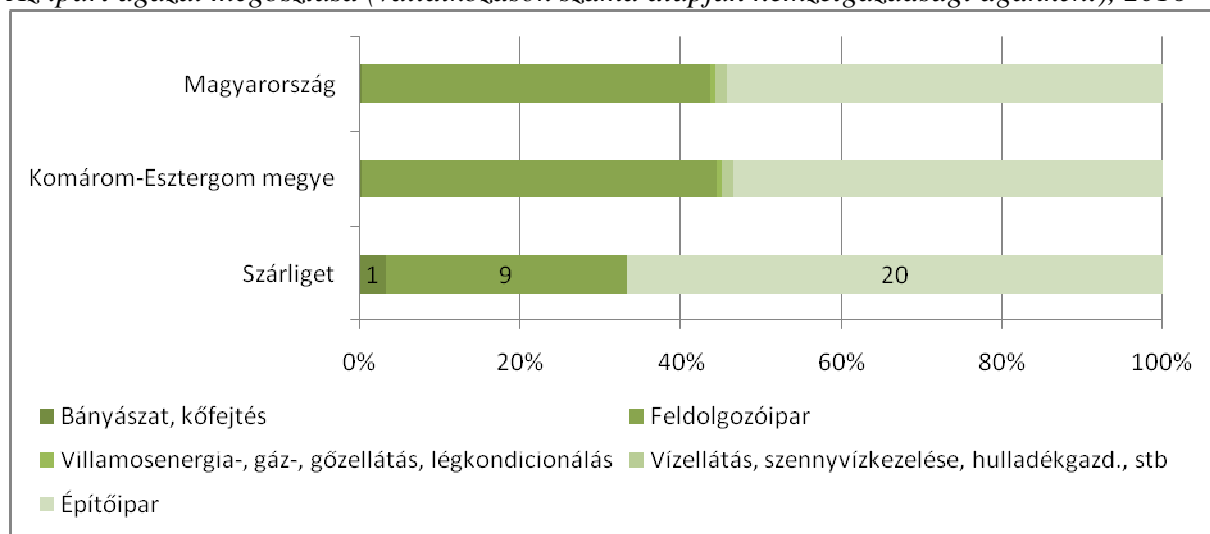
Mezőgazdaság

A mezőgazdaságban működő vállalkozások száma az összes működő vállalkozás 3,25%-át teszik ki, mely alacsonyabb a megyére és az országra jellemző értékeknél. A mezőgazdasági termelés túlsúlyát a szántóföldi növénytermesztés adja. Az állattenyésztésben főként a tyúk és a házi nyúl tartás, valamint a méhészkedés meghatározó.

Ipar

Az iparban működő vállalkozások száma az összes vállalkozás 24,39%-át tette ki, mely meghaladja a megyei és az országos átlagot is. Az egyes ipari ágazatok közül az építőipar, a feldolgozóipar és a bányászat vannak jelen a Szárligeten.

Az ipari ágazat megoszlása (vállalkozások száma alapján nemzetgazdasági áganként), 2016

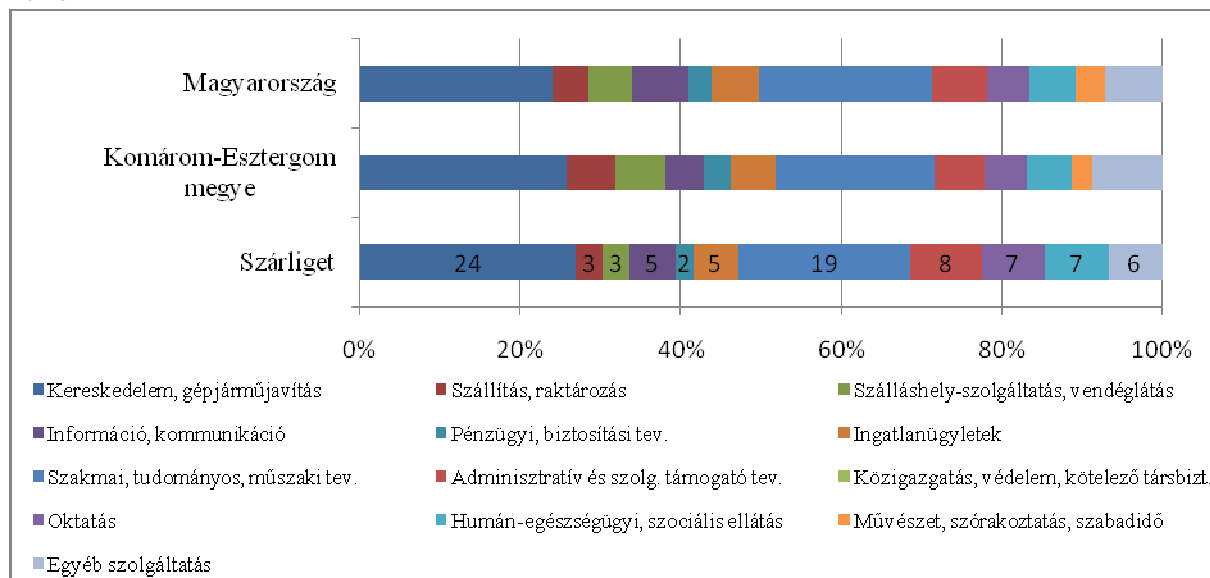

Forrás: KSH

Szolgáltatások

A Szárliigeten működő vállalkozások 72,36% a szolgáltatási ágazathoz tartozik, mely a megyei és az országos értékek képest is alulmarad. A településen a legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavításban (24 db) tevékenykedik, majd azt a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek (19 db) és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységek (8 db) követik.

Szolgáltató ágazat megoszlása (vállalkozások száma alapján nemzetgazdasági áganként), 2016

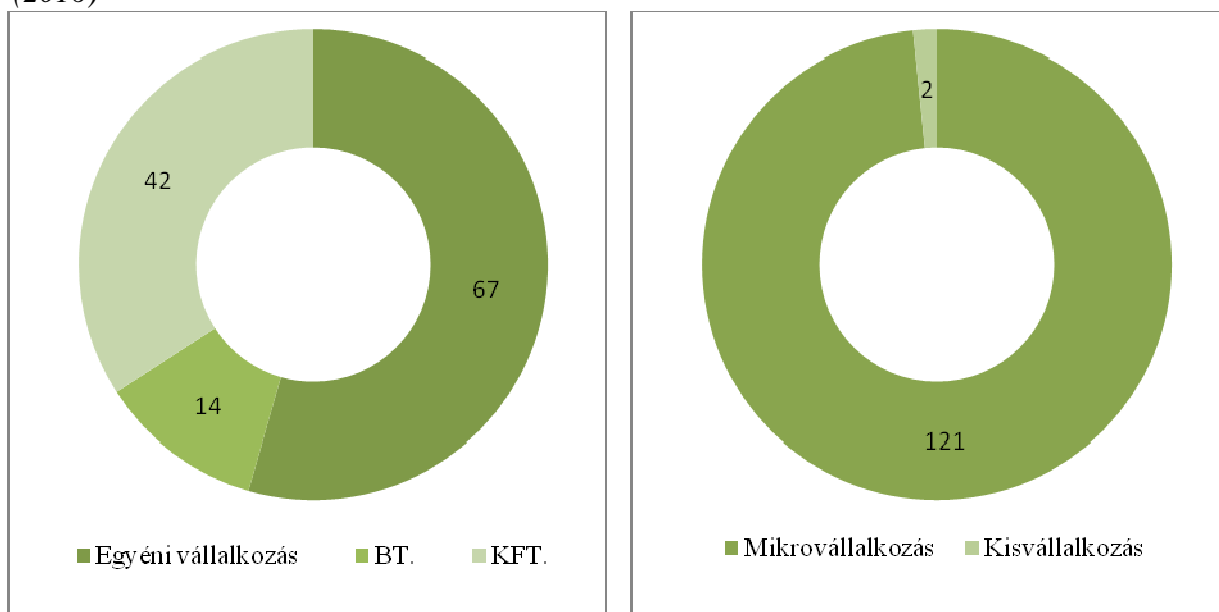

Forrás: KSH

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A Szárligeten működő vállalkozások több mint fele (54,57%) a cégformája szerint egyéni vállalkozás, a harmada (34,15%) KFT és a kilencede (11,38%) BT.

A településen működő vállalkozások összetétele cégforma és a vállalkozás mérete szerint (2016)

Forrás: KSH

2016-ban a 123 működő vállalkozás 98,4%-a mikrovállalkozás és 1,6%-a kisvállalkozás a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény alapján.

Az alábbi táblázat Szárliget legjelentősebb adózóit mutatja be néhány jellemző adatával. A település három legnagyobb adózója a CERB Kft, a Liget Gatter Kft. és az ÓNODI Kft..

A település 5 legjelentősebb adózója

Név	Székhely	Fő tevékenység	Nettó árbevétel (ezer Ft)	Létszám
CERB Kft.	2067 Szárliget Dózsa György út 35.	Villanszerelés	231.051	7
Liget GatterKft .	2067 Szárliget Baross Gábor utca 30/36.	Fűrészarugyártás	223.854	4
ÓNODI Kft.	2067 Szárliget Petőfi Sándor utca 28.	Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem	199.648	9
NAZZA Software Kft.	2067 Szárliget Ady Endre utca 15.	Számítógép, periféria, szoftver kiskereskedelme	72.076	6
INDEX-ABLAK Kft.	2067 Szárliget Árpád utca 2.	Műanyag építőanyag gyártása	62.964	2

Forrás: <http://www.ceginformacio.hu>

A gazdasági szervezetek nem neveztek meg olyan fejlesztési elképzelést, amelyek a települést érintenék.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Egy település gazdasági versenyképességét több tényező befolyásolja. Ezek egyrészt helyi tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, stb.), másrészt a kapcsolódó és támogató szektoroktól illetve a kormányzattól eredő tényezők.

Szárliget elérhetősége kiemelkedően jónak minősül, mivel a település kedvező gyorsforgalmi összeköttetéssel rendelkezik az M1-es autópálya irányába, valamint közvetlenül érinti az 1-es számú főútvonal és az 1-es számú Budapest-Hegyeshalom-Rajka vasútvonal, így az elhelyezkedése logisztikai szempontból kiválónak tekinthető.

A helyi tényezők a munkaerő tekintetében az iskolázottságtól/képzettségtől nagymértékben függ, amely Szárligeten az alábbiak szerint alakult:

Képzettségi mutatók alakulása (2001, 2011)

Területi szint	Középfokú végzettségűek a 18-x népesség arányában (%)		Egyetemi, főiskolai végzettségűek a 25-x népesség arányában (%)	
	2001	2011	2001	2011
Szárliget	31,0	48,0	8,0	16,0
Komárom-Esztergom megye	37,5	34,4	9,7	14,7
Országos	48,7	53,5	13,3	19,8

Forrás: KSH és TeIR

A település lakosainak képzettségi színvonala a 2011-es népszámlálás adatai alapján a megyei értékektől kedvezőbb, míg az országos mutatókhoz képest alulmarad. A 2001 és 2011 közötti időszakban viszont egyértelműen elmondható, hogy Szárliget folyamatosan mérsékli lemaradását mind a középfokú, mind a felsőfokú végzettségűek tekintetében, a megyei mutatókat pedig már felül is múlta.

A következő fontos gazdasági versenyképességet befolyásoló tényező, hogy az önkormányzat a hatályos településrendezési eszközeiben a gazdasági tevékenységeknek – a kereskedelmi, szolgáltató és ipari tevékenységek fogadására – megfelelően kijelölt területi lehetőségeket kínál.

A település gazdasági területeinek arculatát a magántőkéből épülő létesítmények fogják meghatározni.

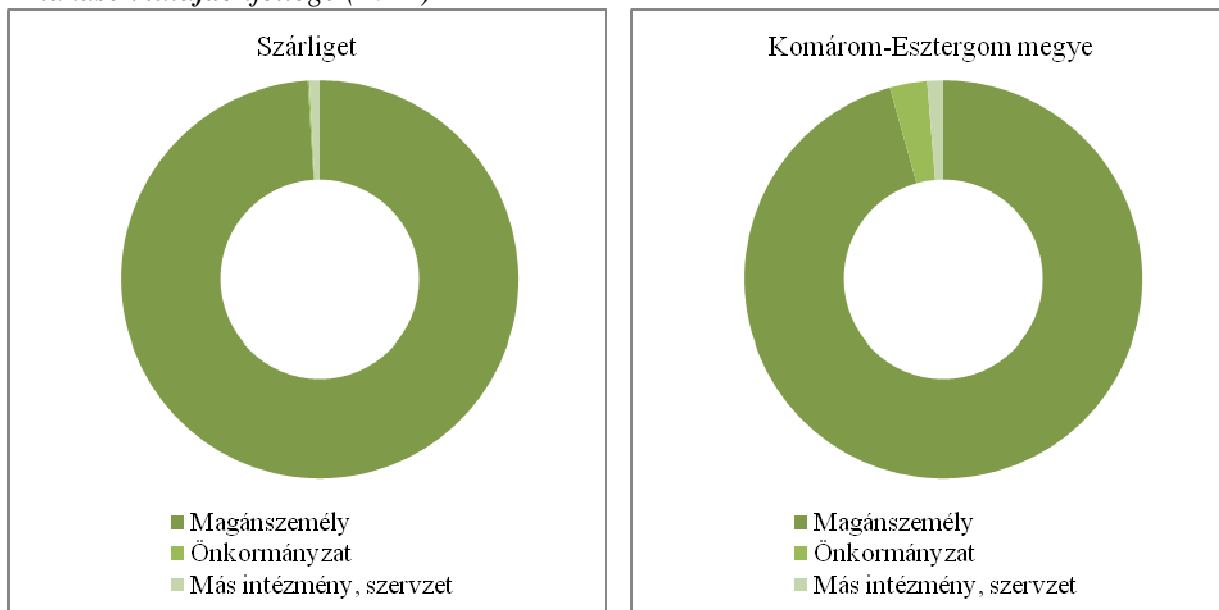
A fentiek alapján megállapítható, hogy Szárliget a kereskedelmi, szolgáltató szegmensben tevékenykedő vállalkozások számára kedvező telephelyi feltételeket tud hosszú távon továbbra is biztosítani.

A település vállalkozásai jellemzően kereskedelem, szolgáltatásban – a helyi lakosok ellátásában tevékenykednek – ezért nem meglepő, hogy a településhez komoly kutatás-fejlesztési (K+F) tevékenység nem kötődik engedélyezett szabadalmi bejelentés nem érkezett a településen székhellyel bíró vállalkozásoktól a vizsgált, 2011 és 2016 közötti időszakban (TeIR).

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

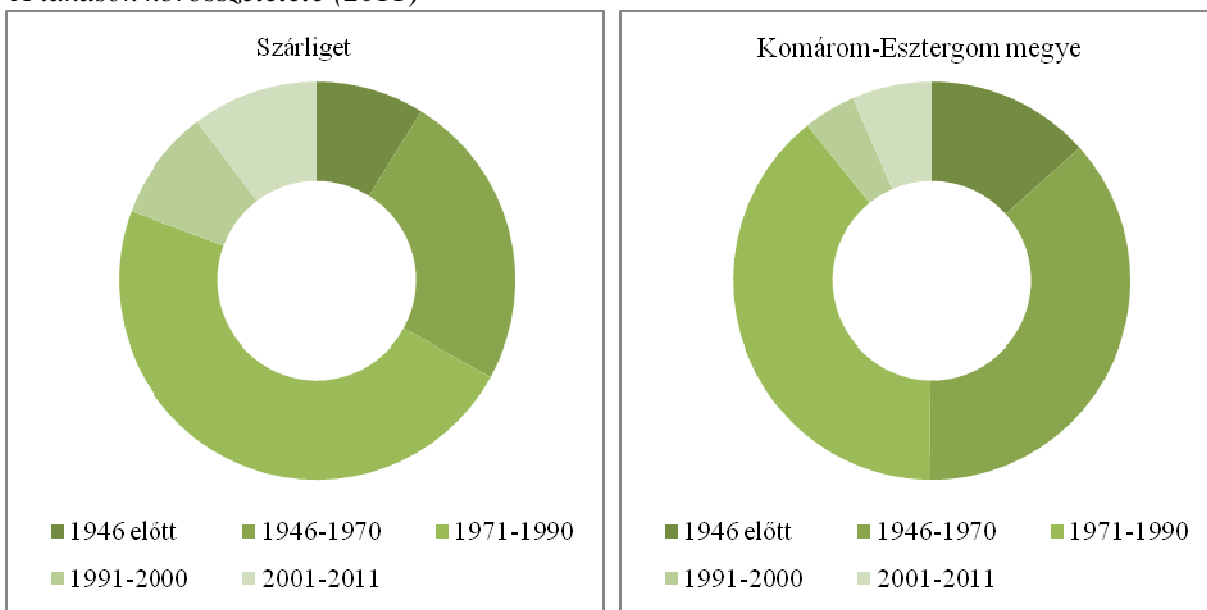
Lakásállomány minőségi jellemzők

A lakások tulajdonjellege (2011)

Szárligeten túlnyomó részben a lakások magánszemélyi tulajdonban (99,03%) vannak. Az önkormányzat 1 darab (0,12%) lakással rendelkezik, míg más intézmény, szervezet tulajdonában lévő lakások száma 7 db (0,85%). Így elmondható, hogy a megyei értékekhez képest alacsonyabb Szárligeten az önkormányzati (3,04%) és az más intézmény, szervezet tulajdonában lévő lakások (1,30%) aránya.

A lakások korösszetétele (2011)

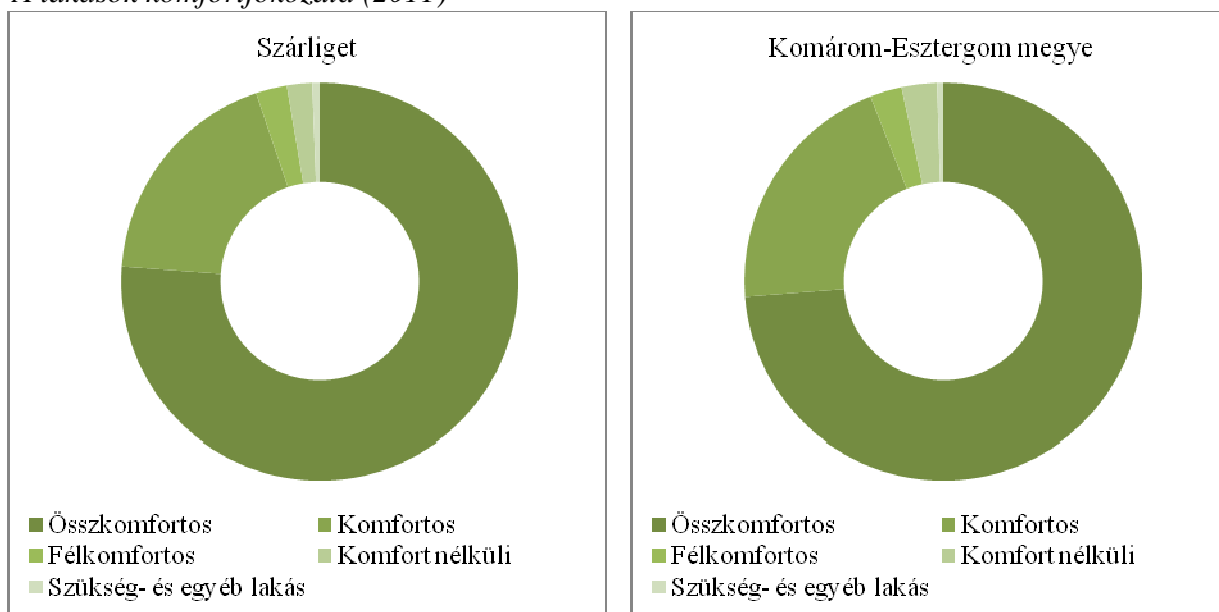

A település lakásainak 8,83%-a 1946 előtt, 24,18%-a 1946 és 1961 között, 47,64%-a 1971 és 1990 között, 9,07%-a 1991 és 2000 között, majd 10,28%-a 2001 és 2011 között épült. A

lakásállományon belül az 1971 és 1990 között épült lakások teszik ki a legnagyobb részarányt, megközelítőleg a lakások fele ebben az időszakban épült. A Komárom-Esztergom megyei értékekhez képest lényegesen alacsonyabban alakult az 1946 előtt (13,38%) és az 1946 és 1970 között (36,83%) épített lakások aránya, míg az 1991-2000 között (4,28%) és a 2001 után épült (6,50%) számottevően magasabb, így elmondható, hogy a település lakásállományának a korösszetétele fiatalabbnak minősül megyei szinten.

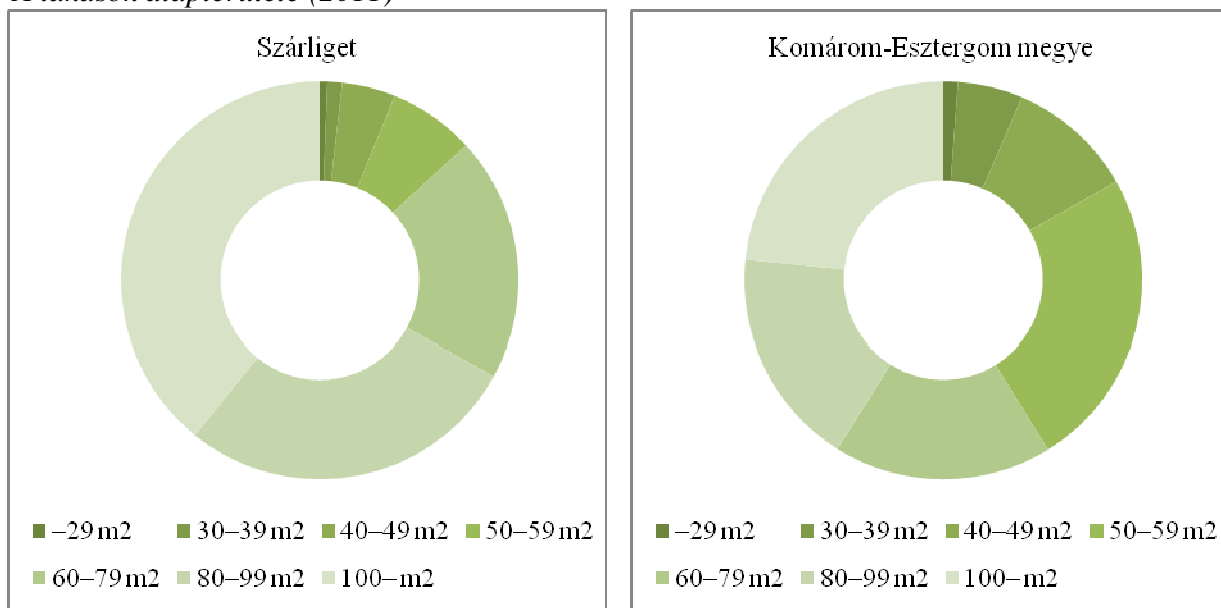
A lakásállomány minőségi mutatói

A lakások komfortfokozata (2011)

Forrás: KSH és TeIR

Az összkomfortos lakások aránya (76,18%), ami felülmúlja a megyei (73,74%) és az országos (59,4%) értékeket is. Ez az arány azt jelenti, hogy a lakások több mint háromnegyede rendelkezik a komfort valamennyi összetevőjével, legalább egy 12m² meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel, vízöblítéses WC-vel (fürdő vagy külön helyiségben), villannyal, melegvíz-ellátással, szennyvízelvezetéssel, központos fűtési móddal. Az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos, komfort nélküli, szükség és egyéb lakások) aránya 5,2%, ami kismértékben kedvezőbb a megyei (5,97%) és jelentősen az országos (20,05%) értékeknél.

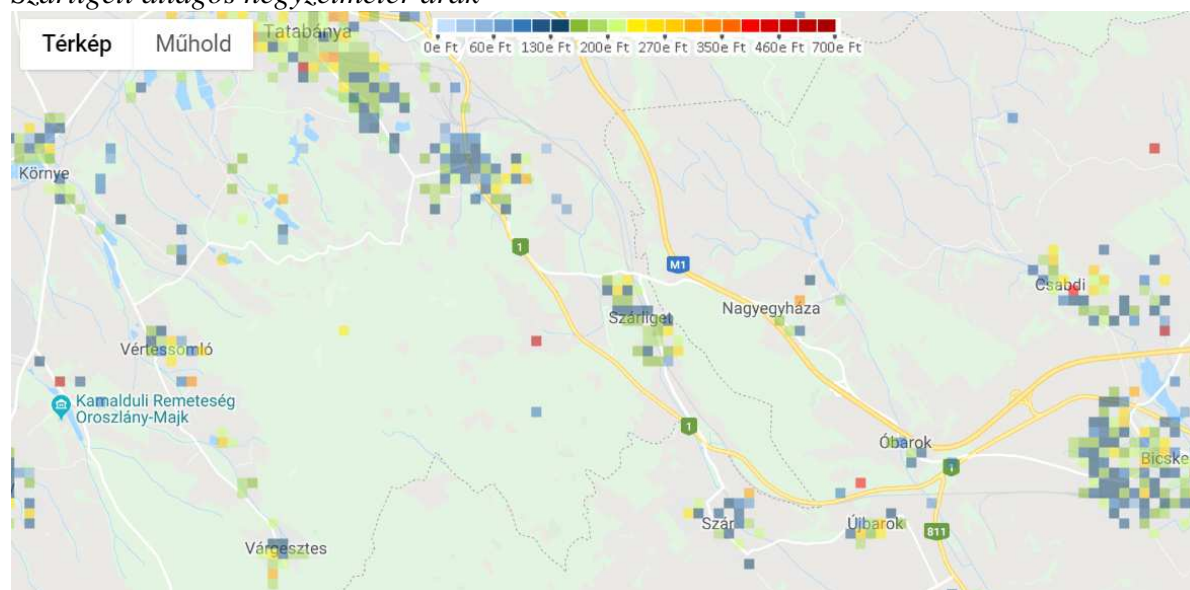
A lakások alapterülete (2011)

Forrás: KSH és TeIR

A lakások alapterület szerinti megoszlás változatos, az 50 m² alatti lakások aránya 6,17%, az 50 és 99 m² közötti lakások aránya 54,66%, a 100 m² felettieké 39,18%. Ezek az értékek jelentős mértékben különböznek a megyei mutatóktól, mivel térségi szinten magasabb az 50 m² alatti (16,78%) és alacsonyabb a 100 m² feletti (23,37%) lakások aránya, így elmondható, hogy a településen a megyei értékekhez képest nagyobb a lakások alapterülete.

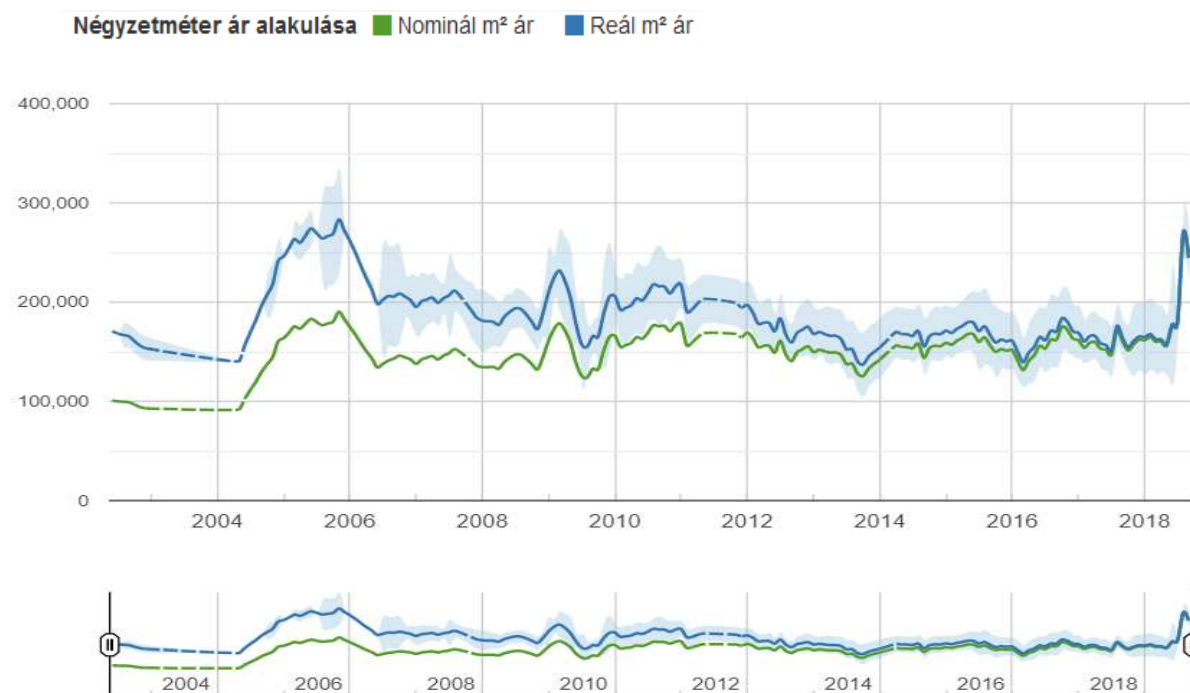
Az ingatlanárak jellemzői

Az ingatlanárakra vonatkozó adatok az ingatlanet.hu internetes oldalról származnak.

Szárligeti átlagos négyzetméter árak

Forrás: ingatlanet.hu

Szárligeti átlagos négyzetméter árak alakulása (2002-2018)

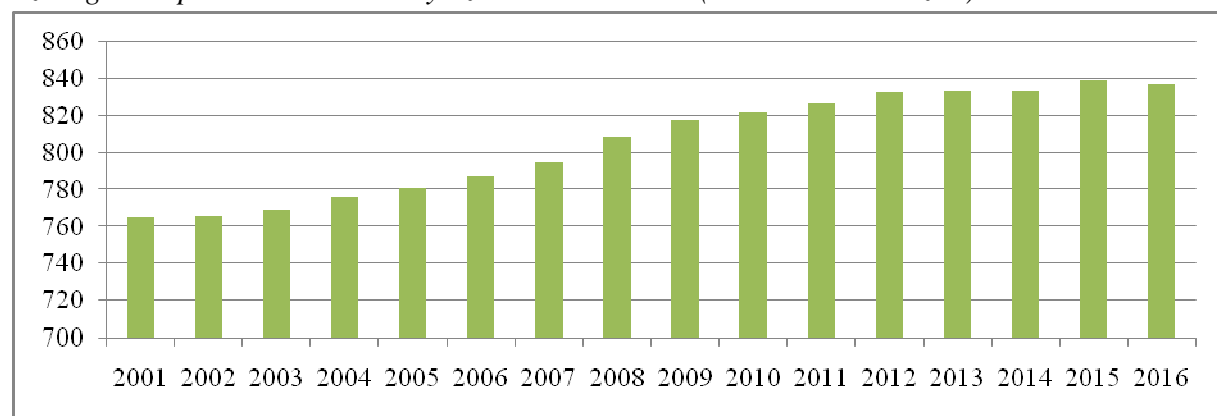
Forrás: ingatlanet.hu

Szárligeti ingatlanértékekre vonatkozó statisztikák (2018. év október hó)

Átlagos ár	Legkisebb ár	Legnagyobb ár
25 585 000	19 950 000	29 900 000

Forrás: ingatlanet.hu

Szárliget település lakásállomány számának alakulás (2001 és 2016 között)

Forrás: KSH

A lakóingatlanok száma Szárliget településen 2001-ben 765 darab volt, mely 2016-ra 837 darabra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy Szárligeten a lakások száma az elmúlt tizenöt év alatt 9,41 %-kal, azaz 72 darabbal bővült. A lakásállomány számának a növekedése a 2006-2009 közötti időszakban volt a legintenzívebb, amikor három év alatt 31 darabbal gyarapodott a lakásállomány száma, miközben 2010-től 2016-ig hat év alatt csak 15 darabbal nőtt ez a szám.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz-és intézményrendszere

1.10.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A település Önkormányzatának költségvetése kiegyensúlyozott, stabil, megfelel az önkormányzati költségvetés-tervezéssel kapcsolatos jogszabályi alapelveknek. Az önkormányzati költségvetés elmúlt évekbeli alakulását áttekintve legnagyobb volumenű változást a 2014. évi adósságkonszolidáció jelentette, az önkormányzati hitelállomány állami átvállalása. Az állam által átvállalt hitelek összege cca: 33 000 000,- Ft volt. Ezt követően az önkormányzat számára új távlatok nyíltak, jelentős tehertől megszabadult, nagy erővel tud a jövő kialakításával, távlati terveivel, elképzeléseivel foglalkozni.

Az önkormányzati gazdálkodás egy részét az államtól kapott támogatások/források adják más részt a helyi adók.

2013-ban az önkormányzati feladatok egy része az államhoz került (a járási hivatalok létrehozásával egyes hatósági ügyek elkerültek az önkormányzatoktól), ezek elvesztése kihatással volt az önkormányzatok létszámára, bevételeire, kiadásaira. A központi költségvetésből érkező támogatások összegei jelentősen csökkentek.

Az éves költségvetések bevételi oldalának legnagyobb részét a saját bevételek, ezen belül is a **helyi adók** teszik ki, melyet az alábbi táblázat mutat:

Év	Gépjármű adó (eFt)	Építmény adó (eFt)	Telek- adó (eFt)	Ipar- üzési adó (eFt)	Idegen- forgal- mi adó (eFt)	Talaj terhelési díj (eFt)	Pótlék és Bírság Együtt (eFt)	Egyéb helyi adó (eFt)
2000	368	0	3614	2096	0	0	0	5905
2005	0	0	395	6361	0	0	0	0
2010	0	0	0	15307	0	0	1006	769
2011	14000	0	0	12000	0	0	1001	22000
2012	15000	20000	1800	16000	0	0	1200	38100
2013	5344	13929	1662	20864	0	693	1144	38243

Forrás: KSH adatbázisok

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat vagyonát, a vagyonnal való gazdálkodás szabályait és az ezzel összefüggő tulajdonosi jogok gyakorlását önkormányzati rendelet szabályozza.

A vagyon legjelentősebb tételeit a tárgyi eszközök, az üzemeltetésre átadott eszközök és a befektetett pénzügyi eszközök jelentik. Az önkormányzat tulajdonát 2017-es évben 210.299 m²-en területen összesen 107db ingatlan képezte.

Az önkormányzati ingatlanvagyon összetétele (2017. december 31-i állapot)

	Terület (m ²)	Darabszám (db)	Érték (e Ft) könyv szerinti bruttó	Becsült érték (e Ft)
Forgalomképes	27.274	33	31.345,159	113.564
Korlátozottan forgalomképes	16.898	10	217.609,466	274.697
Forgalomképtelen	166.127	64	512.746,392	519.080
Összesen	210.299	107	761.701,017	907.341

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Gazdasági Program

Az önkormányzat nem rendelkezik gazdasági programmal, ezért e fejezetben a Gazdasági programokra jellemzőket foglaljuk össze. A Gazdasági programok részletes elemzése az ITS feladata.

A Programok általában olyan célokat tartalmaznak, melyek hosszabb távon meghatározzák a döntések irányát, és összehangoltabbá teszik azokat.

A gazdasági programban meghatározott célkitűzések eléréséhez a Képviselő-testületnek két irányba is koncentrálnia kell:

- egyrészt a célkitűzések egymásra épülő megvalósítására, másrészt
- a szükséges anyagai források, eszközök megteremtésére.

A sorrendiség meghatározásánál fontos szerepet játszik az anyagi lehetőségek – különösen a pályázatok – kihasználása, legértékesebbek azok a programok, melyek a civil, magán- és közszféra érdekegyesítése által jöhetnek létre.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Szárliget településen a településfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a képviselő-testület rendelkezik. A képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén döntési joggal rendelkezik többek között az erre a célra rendelkezésekre álló pénzeszközök nagyságáról, a pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról.

Szárliget önkormányzata évenkénti Költségvetési programmal rendelkezik, amely a folyamatosságra épül, segíti az Önkormányzatot a településfejlesztési céljainak megvalósításában.

Alapvető cél a már meglévő munkahelyek megtartása, és új munkahelyteremtés, mely fontos eszköze a szárligeti lakosok helyben tartásának.

Legfontosabb a kötelező önkormányzati feladatok teljesítése, a jogkövető magatartás, ezért első helyen a törvény által előírt kötelezettségek teljesítését szolgáló programok állnak.

Az önkormányzat fejlesztési célkitűzései:

1. Úthálózat és közterületek további fejlesztése
2. Közigazgatás, önkormányzat, oktatás, nevelés, szociális ellátás, gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás
3. Helyi adókat úgy célszerű kialakítani, hogy az a stabilitás és az állandóság mellett, az Önkormányzat részére folyamatos és biztos bevételi forrást jelentsen
4. Kommunikáció fejlesztése
5. Egyesületek, civil szervezetek támogatása az önkormányzat lehetőségeihez mérten
6. Községgazdálkodás fejlesztése
7. Sportegyesületek segítése
8. Közbiztosság, tűzvédelem tovább fejlesztése
9. Települési fórumok tovább fejlesztése
10. További sikeres pályázatok készítése, melyhez szükséges a kiemelt fontosságú fejlesztésekre előre terveket készíttetni.

Egy település településfejlesztési céljait, ezek kapcsolódásait, eszközeit és feltételeit az ún. Integrált Településfejlesztési Stratégia foglalja egységes keretbe. Az önkormányzat ITS-el nem rendelkezik. A jogszabályi előírást figyelembe véve ITS a Megalapozó vizsgálatok után készíthető, amikor a településfejlesztési feladatok új szakaszba kerülhetnek, amely az önkormányzattól egy újfajta, rugalmasabb szervezeti struktúrát igényel. A jogszabály előírja, hogy ITS-t akkor kell az önkormányzatnak készíttetnie, ha a település társadalmi, gazdasági,

illetve környezeti helyzetében változások következtek be, vagy ha új településfejlesztési szándék miatt az önkormányzat indokoltnak tartja.

Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenységét a Képviselőtestület és Bizottságai segítik.

A település vállalkozásbarát, kiszámítható körülményeket teremt a helyi kis- és középvállalkozások számára. Segíti az új vállalkozások, beruházások indulását. A meglévő ipari, kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások kihasználtságának javulását, új munkahelyek teremtését. Figyelembe veszi a helyi vállalkozások fejlesztési igényeit, érdekképviselőinek véleményét.

Az önkormányzat biztosítja a helyi bevételek felhasználásának nyilvánosságát.

A jogszabályi változásokhoz alkalmazkodva biztosítja a közszolgáltatások megfelelő színvonalát, a szolgáltatási díjak, a rezsiköltség-csökkentési program megvalósulását.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az Önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének középpontjában a vállalkozásbarát települési környezet létrehozása áll, ezért kiszámítható körülményeket teremt a helyi kis- és középvállalkozások számára.

A közvetlen gazdaságfejlesztő hatással bíró eszközök között szerepel a hatályos Településszerkezeti Terv (TSZT) szerint kijelölt kereskedelmi, szolgáltató és rekreációs területek területének kialakítása/megvalósítása illetve a terület felzárkóztatása a jelenlegi piaci követelményekhez.

A jó településrendezési döntés a kijelölt/tervezett gazdasági és rekreációs területeken lehetőséget ad a meglévő cégeken kívül a településen letelepülni szándékozóknak, segíti az új vállalkozások, beruházások indulását.

Továbbá az önkormányzat biztosítja a helyi bevételek felhasználásának nyilvánosságát.

A jogszabályi változásokhoz alkalmazkodva biztosítja a közszolgáltatások megfelelő színvonalát, a szolgáltatási díjak, a rezsiköltség-csökkentési program megvalósulását.

Biztosítja az önkormányzati gazdálkodás nyilvánosságát, átláthatóságát és biztonságát. A működési kiadások kiegyensúlyozottságát, és a fejlesztési forrásszerzés sikerességét.

Növeli az önkormányzati vagyont, törekszik a ciklusra megfogalmazott fejlesztési tervek megvalósítására.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzat célja a helyi munkahelyteremtés feltételeinek javítása, a munkanélküliség további csökkentése, amely az alábbi intézkedésekkel biztosítható:

– **Munkahely-teremtési támogatással**

A munkahely-teremtő támogatást, azok a cégek vehetik igénybe, amelyek vállalják, hogy új munkahely létrehozását szakképzettséggel rendelkező, teljes munkaidőben foglalkoztatott, szárligeti lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező munkavállalók részére.

– Közfoglalkoztatás¹

Az önkormányzat segíti az állás nélküli személyek foglalkoztatását a közmunkaprogramban való részvétel útján.

Az új közfoglalkoztatási rendszer célja, hogy minél több munkára képes és kész, tartósan munkanélküli ember dolgozzon. Az egységesen kialakított finanszírozási rendszerben a munkaügyi központokon keresztül lehetett pályázni. Szárliget község Önkormányzata, illetve annak intézményei és együttműködési megállapodás alapján pályáznak közfoglalkoztatottak alkalmazására. A pályázatokhoz szükséges önrészt az intézmények és az Önkormányzat biztosítja.

Közfoglalkoztatásban résztvevők száma a településen

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest
2013	5	0,31%
2014	14	0,88%
2015	15	0,93%
2016	16	1,00%
2017 01-11hó	12	0,71%

Forrás: közfoglalkoztatás.kormany.hu

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az Önkormányzat tulajdonában nincsen se bér se szociális lakás. Gondoskodik az önkormányzati üzleti célú helyiségek hasznosításáról.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzati intézmény-fenntartás körébe az egészségügyi intézmények és a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátása és az azzal kapcsolatos tevékenységek tartoznak.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat célja saját intézményeinek, fenntartásában működő létesítményeknek energiatakarékos működtetése, felújítása.

A fejlesztések megvalósulásával a középületek energetikai szempontból korszerűbbé, hatékonyabbá válnak, működtetésük gazdaságosabb lesz.

¹ A közfoglalkoztatást a kormány továbbra is átmeneti foglalkoztatásnak tekinti, amely segély helyett munkát, jövedelmet biztosít az álláskereső számára. A közfoglalkoztatás lényegében a foglalkoztatás bővítése, állami munkahelyteremtés, vidékfejlesztés, településfejlesztés is egyben.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A településüzemeltetési szolgáltatások ellátását, biztosítását Szárliget Község Önkormányzata külső cégek bevonásával végzi, melyek az alábbiak:

A szolgáltatók Szárligeten

Víz, szennyvíz:

Víz: FejérvízZrt.

(8000 Székesfehérvár, Királýsor 3–15.) e-mail: fejervizrt@fejerviz.hu

Csatorna: Északdunántúli Vízmű Zrt.

(2800 Tatabánya, Sárberék 100.)

Gáz hálózat:

E2 Hungary Zrt.

(1117 Budapest, Infopark sétány 1. (I épület))

Elektromos hálózat:

E.ON Energiakereskedelmi Kft.

(1134 Budapest, Váci út 17.)

Hírközlés(telefon/internet):

Magyar Telekom Nyrt.

(1013 Budapest, Krisztina körút 55.)

FIX Telekom Kft.

(1152 Budapest, Szentmihályi út 167–169.)

Invitel Távközlési Zrt.

(2040 Budaörs, Edison utca 4.)

UPC Magyarország Kft.

(1095 Budapest, Soroksári út 30–34.)

Közterületek, parkok

fenntartását végzi: közmunkások végzik

Szilárdburkolatú és néhány

földút karbantartója: megrendelés alapján különböző vállalkozók végzik.

Temető fenntartása:

Szárliget Község Önkormányzata

(2067 Szárliget, Szent István tér 1.)

Hulladék elszállítás:

NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit kft. végzi

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

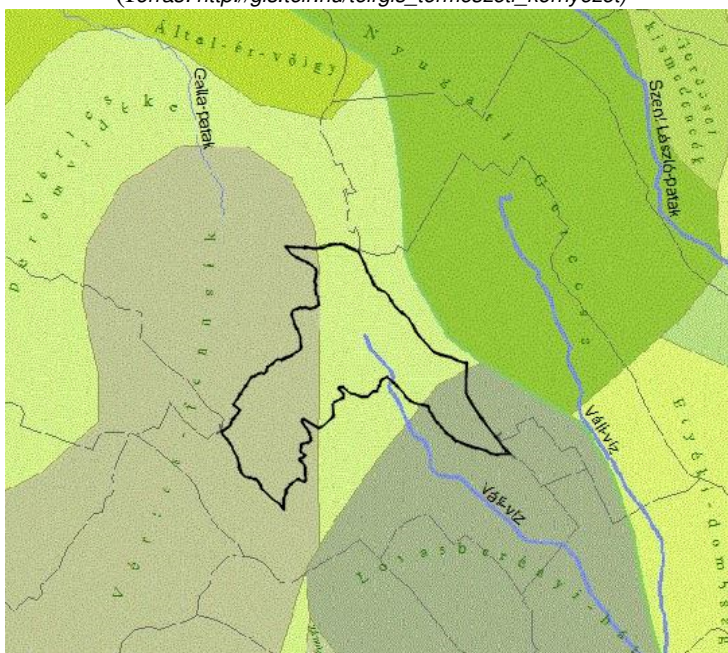
1.12.1. Természeti adottságok

Szárliget község Komárom-Esztergom megyében, a Gerecse és a Vértes közé ékelődő Tatai-árok szűkületében terül el, a fővárostól nyugatra cca. 50 km távolságra. Szomszédos települései: Tatabánya, Óbarok, Újbarok, Szár, az utóbbi három településsel közös határa egyben megyehatár is.

Természetföldrajzi tekintetben Szárliget a Dunántúli-középhegység Vértes-Velencei-hegyvidék középtáján belül három kistáj területét érintve – Vértes-fennsík, Vértes peremvidéke és Lovasberényi-hát - terül el, keletről a Dunazug-hegyvidékhez tartozó Nyugati-Gerecsével határosan. (Lásd: 1.12.1. ábra)

1.12.1. ábra: Szárliget elhelyezkedése a földrajzi tájbeosztás szerint

(forrás: http://gis.teir.hu/teirgis_termeszeti_kornyezet/)

A tengerszint felett 200-250 m magasan fekvő községet nyugatról a Vértes, keletről a Gerecse 300-400 m magasságig emelkedő dombvonulata keretezi. A szűk völgyben megbúvó település belterületének peremterületei a hegyek szoknyájára kúsznak fel. A **földtani adottságokat** tekintve a Vértes és peremvidéke eróziós-deráziós völgyekkel mérsékleten tagolt, az Által-ér völgyére lejtő, enyhén hullámos hegyláb felszínnek formacsoportjából áll, a Nyugati-Gerecsét ezzel szemben aprólékos tagoltság és nagy relatív relief jellemzi, ahol intenzíven formálódó mély, eróziós völgyrendszerek alakultak ki. A domborzat ma is labilis, helyenként csuszamlások, suvadások, omlások jellemzik. Mindkét terület építési anyagokban gazdag, a Vértes peremvidékének nyersanyagai közül a dolomit és a mészkő, a Nyugati-Gerecse nyersanyagai közül elsősorban a bauxit és a barnaköszén említendő.

A térség **alapkőzete** és **felszínborítása** a hegyek térségében és a völgyben nagymértékben eltér. A dolomit és a mészkő törmelékanyagából álló felszín a hegyvidékeken többnyire sekély termőrétegű, szélsőséges vízgazdálkodású, felszíntől karbonátos, a 9. talajminőségi osztályba tartozó rendzina talaj borítja. A völgyben, a település hosszanti középső sávjában kedvezőbb adottságokkal rendelkező, löszös üledéken kialakult, vályog fizikai féleségű, közepes víznyelésű- és vízvezető-képességű, nagy vízraktározó képességű, közepes szervesanyag-tartalmú, gyengén savanyú kémhatású Ramann-féle barna erdőtalajok találhatók, melyek az 5. talajminőségi osztályba tartoznak. (Lásd: 1.12.2-3. ábra)

1.12.2. ábra: Genetikus talajtípusok Szárligeten

rendzina talaj
Ramann-féle barna erdőtalaj

1.12.3. ábra: Fizikai talajtípusok Szárligeten

Vályog
Nem, vagy részben mállott durva részek

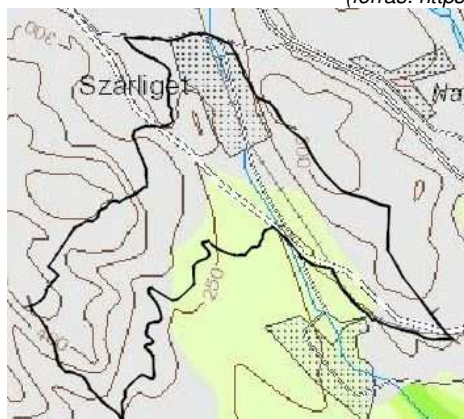
(forrás: <https://maps.rissac.hu:3344/webappbuilder/apps/2>)

A települést jelentősebb **vízfolyás** nem érinti, kisvízfolyásai a Gerecsében eredő Csákány-patak és a Szári úttal párhuzamosan futó Sósi-ér. A Csákány-patak az Által-ér, a Sósi-ér a Váli-víz vízgyűjtő területéhez tartozik. A felszíni vizeket e két vízfolyás gyűjti össze és vezeti a Dunába. Vízhányos terület. A tájra hullott csapadék csak kis részben folyik le a vízgyűjtő patakokba, egy részük a talajra hullva nyomban beszivárog, a hegységet alkotó kitűnő víztároló kőzet miatt. A kisvizek ősszel gyakoriak, az árvizek tavasszal, kora nyáron fordulnak elő.

A Vértes és a Gerecse felszíne alatt nem alakult ki összefüggő víztükör, pusztán a hegység peremvidékén és a völgyekben találni nagyobb foltokban **talajvizet**. Szárliget közigazgatási területének középső-déli részéről rendelkezésre álló adatok szerint a talajvíz átlagos mélysége itt 8 m alatt van. (Lásd: 1.12.4. ábra) Mennyisége jelentéktelen, kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, keménysége nem számottevő. A rétegvíz-készlet jelentős, 2l/s.km² körüli, szintje azonban a tágabb térségben történt bányavíz kiemelések következtében jelentősen csökkent.

1.12.4. ábra: Talajvíz elhelyezkedése Szárligeten

(forrás: https://map.mfgi.hu/tvz100_1248)

> 8 m

Szárliget **éghajlata** mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz. Az évi napfényes órák száma 1950 óra körüli. A hőmérséklet évi átlaga 9,5 °C. A térség a mérsékelt csapadékos területek közé sorolható, csak a 300 m fölé emelkedő fennsíkok és sasbércek jutnak bővebb csapadékhoz, a délies fekvésű szélárnyékos peremek évi csapadékmennyisége 600 mm körüli. Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség a D-DNy-i részen 3 m/s, a K-i részen valamivel nagyobb, 3,5-4 m/s közötti. A mikroklimatikus adottságok szempontjából a délies irányú lejtők, az északias irányú lejtők, a völgyek és a hegytetők mikroklimája jelentős eltéréseket mutat.

Növényföldrajzi tekintetben Szárliget a Magyar vagy Pannóniai flóratartomány (Pannonicum) Dunántúli-középhegység flóraidékének a Bakony-Vértesi flórajárásába (Vesprimense) tartozik. Növényzetét tekintve nem egységes a terület, a mikroklima és a magasság függvényében igen változatos megjelenésű. Míg az északnyugati részen az üde erdő, elsősorban a bükkös és a gyertyános-tölgyes a leggyakoribb élőhely, addig a délkeleti sávban zárt mészkedvelő tölgyesek, bokorerdők és száraz, sziklás talajú gyepek (sziklagyepek, sziklafüves lejtőgyepek, sztyepprétek) mozaikja az uralkodó. A hegylábakon és az ehhez kapcsolódó sík részeken a legnagyobb kiterjedésű élőhelytípust már a szántók jelentik. A szántók az évezredek óta folyamatos emberi jelenlét eredményeként alakultak ki a korábbi, erdős pusztai élőhelyeken, irtásrétek, löszpusztagyeppek helyén. A kis vízfolyásokat éger- és fűz-nyár ligetek kísérik.

A Vértes és a Gerece hegységek **faunájából** elsősorban a madárvilágot kell kiemelni, különösen értékes az itt fészkelő ragadozó madárállomány. A nagy kiterjedésű erdők és a vizek nyújtotta táplálkozó- és élőhelyek révén jelentős a kisemlősök és nagyvadak állománya is.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történet

Bár Szárliget térsége ősidők óta lakott, – kelták, rómaiak, hunok éltek ezen a helyen – hosszabb ideig állandósult település csak a XX. században alakult itt ki.

A rossz minőségű, köves, nehezen művelhető talaj és a domborzatból adódó hűvösebb éghajlat miatt a falu területe hosszú ideig erdősült maradt. A települést észak-dél irányban átszelő Sósi-ér mentén fordultak elő keskeny sávban gyepes területek. A szántóföldi növénytermesztés nem volt jellemző.

Pontosabb információkat a történelmi idők tájhasználatáról először az 1782-1785 között készült I. Katonai Felmérés ad.

E szerint a település területe többnyire erdősült. A Sósi-ér mellett keskeny gyepsáv figyelhető meg északon és délen a hegyek közül kiérve. Úthálózata a település északi határszélén húzódó Budapest-Bécs főútvonalból és a patak völgyében észak-dél irányban húzódó, a főutat Szár településsel összekötő útból áll.

1.12.5. ábra: Szárliget az I. Katonai Felmérésen (1782-1785)

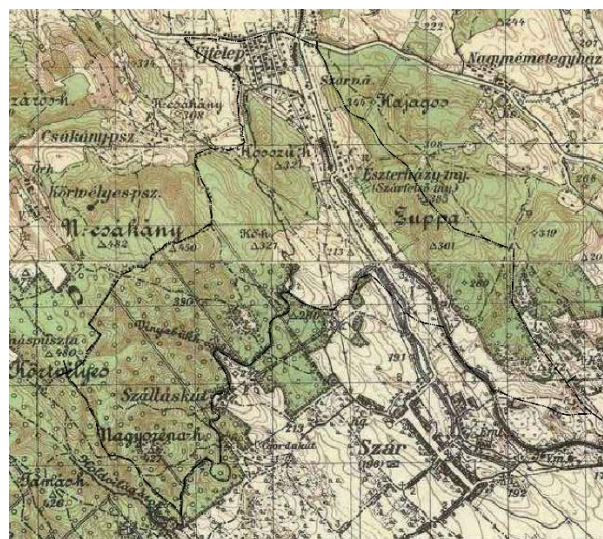

1.12.6. ábra: Szárliget az II. Katonai Felmérésen (1819-1869)

Fél évszázaddal később, a II. Katonai Felmérés idején a táj használata a korábbiakhoz hasonló: A területet többségében erdő borítja, a hegyek tetején, illetve a patak völgy északi és déli részén gyepfoltok rajzolódnak ki. Megjelennek azonban szántóterületek is, északon a patak és az országutak alkotta háromszögben, délen pedig a patak menti magasabban fekvő részeken a hegylábig. A település úthálózata változatlan.

1.12.7. ábra: Szárliget az III. Katonai Felmérésen (1869-1887)

1.12.8. ábra: Szárliget az 1941-es Katonai Felmérésen

Jelentősebb változást jelent a 19. század végére megjelenő, a patak menti völgyben húzódó Budapest-Bécs vasúti fővonal, – ld. III. Katonai Felmérés - melynek megállóhelye is létesült a mai lakott terület helyén. Összefüggő beépített terület még ekkor sem látható a településen, mindössze egy tanyát jelöl a térkép Felsőtanya néven a település középső részén.

Az XX. század elején Szárliget északi országút felőli részen lévő mezőgazdasági területeit felparcellázták, ekkor alakult ki a mai belterület. Az 1941-es Katonai Felmérés már összefüggő lakóterületet ábrázol, valamint a Felsőtanya területén is több épület jelenik meg.

A XX. század második felében megépült az 1. sz főút Bicskét Tatabányával összekötő településeket elkerülő szakasza, mely Szárligetet ÉNy-DK irányban szeli ketté a belterülettől délre.

Ekkorra kialakul a táj mai képe: a belterület az északi részen, a régi országúttól a korábbi Felsőtanya térségéig a patak mentén összefüggő területet alkot. Körülötte erdők találhatók. A falu határában ma is kevés a mezőgazdasági művelésre alkalmas földterület, délen a Szár felőli laposabb részen, valamint a belterülettől északnyugatra egy kisebb foltban találhatók művelt területek.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

Szárliget tájhasználatában természetföldrajzi adottságai közül leginkább a talajadottságai és a domborzati adottságai a meghatározók.

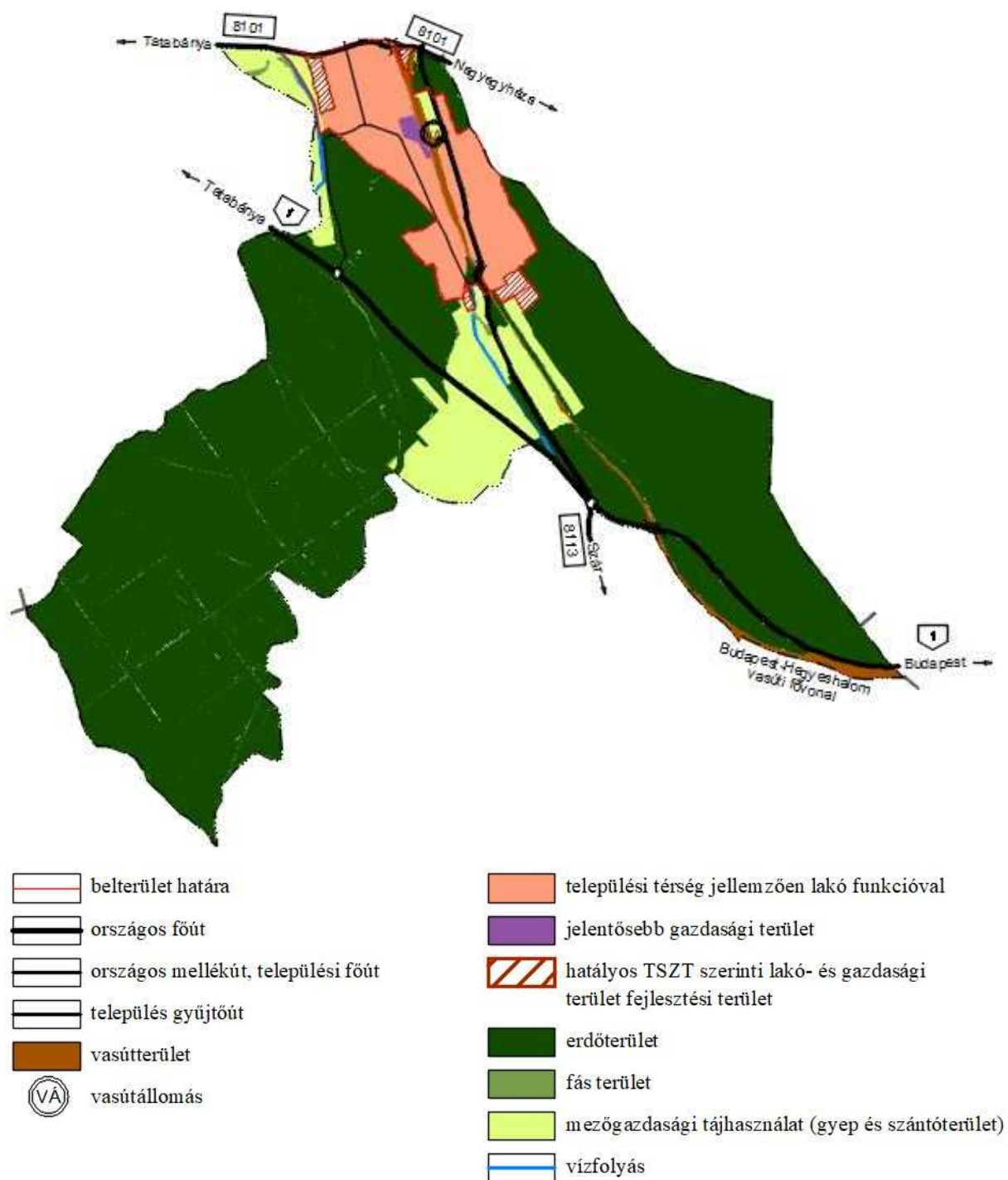
A rossz minőségű, köves, nehezen művelhető talaj, a meredek hegyoldalak és a domborzatból adódó hűvösebb éghajlat leginkább az erdőgazdasági tájhasználatnak kedvez. Az erdőterületek a teljes közigazgatási terület cca. $\frac{3}{4}$ -ét foglalják el, melyek zöme védelmi rendeltetésű. A település határában kevés a mezőgazdasági művelésre alkalmas földterület, a közigazgatási terület mindössze cca. 10 %-át teszik ki a mezőgazdasági, ezen belül főként szántóterületek, melyeknek a hegyvonulatok közé zárt szűk völgy alacsonyabb fekvésű, kisebb lejtésű területein jut hely. A mezőgazdasági területen belül jelentősebb még a gyepterületek (főként legelők) aránya. A vízfolyások mentén, illetve a vizek hatása alatt álló területeken jellemzően fás, bokros területek találhatók.

1.12.9. ábra: Szárliget közigazgatási területének megoszlása

Szerkezeti szempontból a település igazgatási területét É-D-i irányban átszelő útvonalak: a 8113 jelű összekötő út, amely a település központja és az 1. sz. főút kapcsolatát biztosítja, valamint a Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal meghatározók. A település belterületét a vasúti pálya két részre osztja. A települési térségben a lakófunkció a meghatározó, főként kertvárosias jelleggel, a hegyek szoknyájára felkúszó üdülőterületek zöme is ma már lakóterületként funkcionál. A település jelentősebb gazdasági területe (fűrészüzem) a belterület szívében, a vasútterület mentén alakult ki. Szárliget tájhasználati tagozódását az 1.12.10. ábra mutatja be.

1.12.10. ábra: Tájszerkezeti vizsgálat

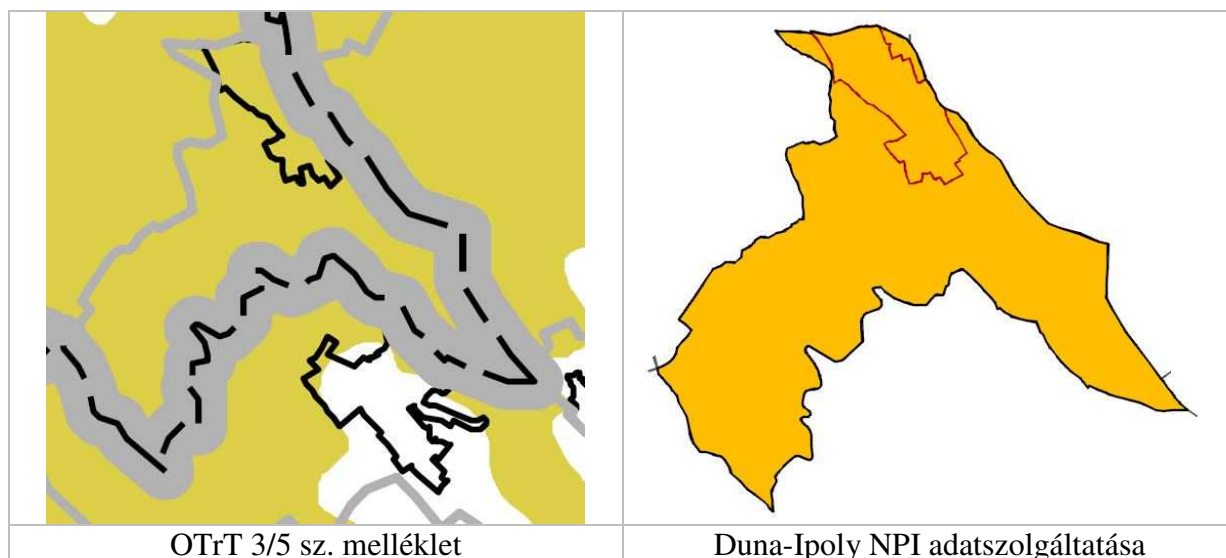
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeket a területrendezési tervek térségi övezeti tervlapjai határolják le. 2014. január 1-től módosult a területrendezési tervek tájképvédelmi övezeteinek rendszere. A korábbi két tájképvédelmi övezet —országos jelentőségű, ill. térségi jelentőségű tájképvédelmi terület— helyébe egy tájképvédelmi övezet, a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete lépett. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetének területi lehatárolása egyelőre még csak az OTrT-ben történt meg, a kiemelt térségek területrendezési terveinek ez irányú módosítására —köztük a KEM TrT módosítására —még nem került sor.

Az OTrT-ben lehatárolt övezet területét a településrendezési tervekben az illetékes Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása szerint kell pontosítani. Az OTrT vonatkozó tervlapja (3/5.sz. melléklet) és a DINP Igazgatóságtól kapott adatszolgáltatás szerint is a település teljes közigazgatási területe a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozik.

1.12.11. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete

A kijelölés alapjául a településnek otthont adó, természeti, tájképi értékekben bővelkedő táj szolgál.

Kiemelkedő tájképi értéket képviselnek az alábbiak:

- a természetközeli erdőségek (cseres-tölgyesek, hűvösebb klímájú szurdok erdők, xerotherm tölgyesek, cserszömörécés karsztbokorerdők), természetközeli gyeptársulások (sziklagyepek, sziklafüves lejtősztyepek), a vízfolyásokat kísérő természetközeli növényzet, ligetek adta tájhasználati, tájképi változatosság,
- tagolt domborzat, hullámos felszín,
- a mészkő és dolomit változatos felszíni formái, sziklakibúvások,
- kedvező feltáruló látványok (Hosszú-hegy, Zuppa-tető - Halyagos – Nap-hegy vonulata)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett területek

Szárliget területén a természetvédelmi lehatárolásokkal érintett területek főként a Vértes és Gerecse nagykiterjedésű erdőségeihez kapcsolódnak.

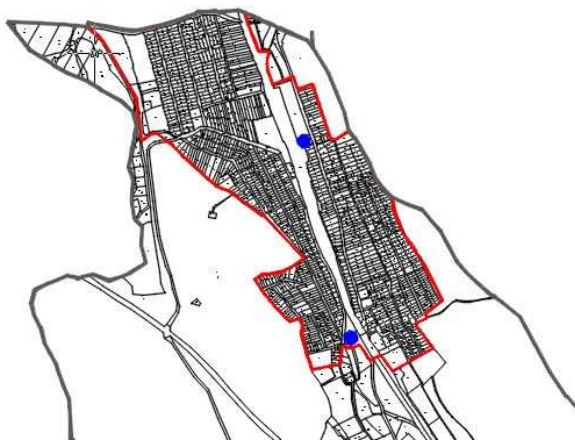
Magyarországi természetvédelmi oltalom alatt álló területek Országosan védett természeti területek és természeti emlékek

Szárliget területén egyedi jogszabállyal védelem alá helyezett országos jelentőségű védett természeti terület vagy emlék nem található. Országos jelentőségű védett természeti emlékek minősülnek viszont a források, melyek az 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban Tvt.) erejénél fogva (ex lege) védettek.

Ex lege védett források

A Tvt. értelmében védett forrás a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha a vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad (Tvt. 23.§ (3)b) pont). A DINP Igazgatóság adatszolgáltatása szerint Szárliget közigazgatási területén a belterületen található 2 forrás áll ex lege védelem alatt.

1.12.12. ábra: Ex lege védett források Szárliget területén
(forrás: DINPI adatszolgáltatás)

Helyi védett természeti területek

Egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított helyi jelentőségű természetvédelmi terület Szárliget közigazgatási területén az Észak-Vértesi Természetvédelmi Terület, mely Szárligeten kívül még három Komárom-Esztergom megyei települést (Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló) és két Fejér megyei települést (Szár, Gánt) érint. A természetvédelmi terület az említett települések önkormányzatai és a Pro Vértes Közalapítvány összefogásával 1994-ben jött létre Magyarország legnagyobb helyi védett területeként 6604 ha-on. A területen kiemelkedő értéket képviselnek a különböző sziklagyep társulások, lejtősztyepppek, karsztbokorerdők, de számottevő a térség cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes és bükkös állománya is. Az előzetes felmérések alapján több mint 60 védett növényfaj előfordulása bizonyított. Sok famatuzsálem található itt. A vidék igen gazdag állatvilágából kiemelkedő a madárfauna. Az Észak-Vértesben költő madárfajok száma meghaladja a 80-at, köztük számos fokozottan védett faj is fészkel, pl. fekete gólya, parlagi sas, kígyászölvy, kerecsensólyom, gyöngybagoly, gyurgyalag.

Egyedi tájértékek

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van (Tvt. 6.§ (3) bekezdés). A Szárliget területén található **egyedi tájértéknek jelölt értékeket** az 1.12.1. táblázat mutatja be. Szárliget területén a DINPI által az egyedi tájértékek felmérése és nyilvántartásba vétele még nem történt meg. Az adatok a TÉKA projekt keretében létrehozott egyedi tájértékek online kataszteréből származnak (<http://tajertektar.hu>), mely közösségi szerkesztésű, ezáltal az adatok olykor pontatlanok lehetnek.

Legnagyobb arányban a kultúrtörténeti értékek – épületek, szobrok, fészületek - szerepelnek az egyedi tájértékek kataszterében Szárliget vonatkozásában.

1.12.1. táblázat: Egyedi tájértékek Szárliget területén (forrás: <http://tajertekar.hu>)

Sorszám	Megnevezés
1. Kultúrtörténeti egyedi tájértékek	
T1	Római katolikus templom (Mária Magdolna templom)
T2	Közösségi ház
T3	Erdésház, vadásház
T4	Fűrésztelep
T5	Székelykapu
T6	Új köztemető
T7	Ravatalozó
T8	Harangláb
T9	Síremlék
T10	Temetői kereszt
T11	Honsz kereszt
T12	Kereszt
T13	Magyar Vértanúk keresztje
T14	1848-as emlékmű
T15	Szovjet hősi emlékmű
T16	Szabadtéri színpad
T17	Játszótér
T18	Függőleges kéregmozgást vizsgáló hálózat alappontja
T19	Kút
T20	Kút
T21	Kút
2. Természeti egyedi tájértékek	
T22	Tölgyerdő
T23	Fasor
T24	Sziklakibúvások
T25	Patak
T26	Zuppa-tető (tengeri üledékes összlet)
Tájképi egyedi tájértékek	
T27	Kilátás a Zuppa-hegyről
T28	Szári vonatles
T29	Kilátás

Nemzetközi védettség alatt álló területek

Natura 2000 területek

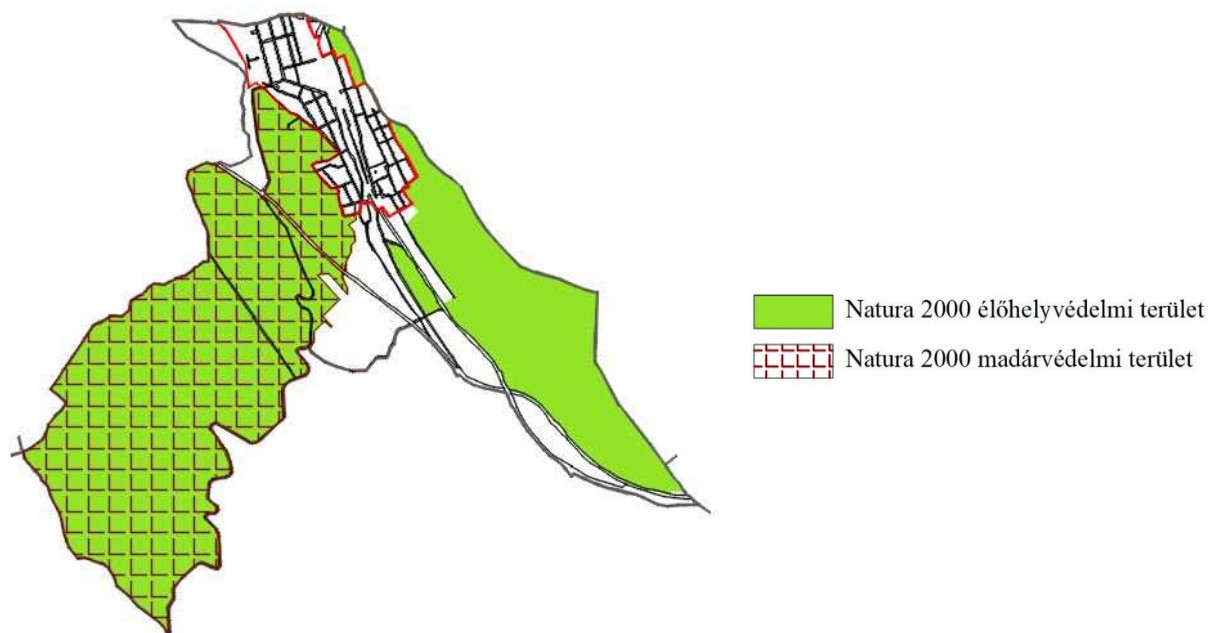
Az egységes európai ökológiai hálózatot alkotó Natura 2000 területek (Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek) kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot². Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet szerint Szárliget közigazgatási területét a következő Natura 2000 területek érintik:

² A területlehatárolást Európai Unió irányelvek (a Természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló irányelv és a Madárvédelmi irányelv) határozták meg. Az egységes európai ökológiai hálózat kialakításának célja, hogy biztosítsa bizonyos természetes élőhelytípusok, valamint bizonyos fajok élőhelyei kedvező állapotának fenntartását, vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló jogszabály először 2006-ban jelent meg, melyet azóta többször is módosítottak.

- **Vértes (HUDI30001)** különleges madárvédelmi terület (érintett földrészlet, Szárliget hrsz.: 08, 09, 010, 012, 013, 014, 015, 016, 017, 026/2c),
- **Vértes (HUDI30001)** kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (érintett földrészlet, hrsz.: 08, 09, 010, 012, 013, 014, 015, 016, 017, 026/2c) és
- **Déli-Gerecse (HUDI20015)** kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (érintett földrészlet, hrsz.: 041/3, 041/4, 041/6, 041/7, 041/8, 041/9, 042, 048, 049, 053)

1.12.13. ábra: Natura 2000 területek Szárliget területén

(forrás: DINPI adatszolgáltatás)

1.12.2. táblázat: A Natura 2000 területeken előforduló közösségi jelentőségű

élőhelytípusok és fajok (forrás: <http://www.dinpi.hu>)

Vértes (HUDI30001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és különleges madárvédelmi terület (forrás: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (2018) Natura 2000 adatbázis: Vértes. http://www.mme.hu/natura-2000-teruletek/hudi30001 Letöltés dátuma: 2018-10-17)	
jelölő élőhely:	Pannon sziklagyepek (6190) Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (6210) Mészkösziklás lejtők sziklanövényzettel (8210) Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (8310) Pannon cseres-tölgyesek (91M0) Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0) * Szubpannon sztyeppék (6240) * Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői (9180) * Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők (91E0)* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel (91H0) *
jelölő fajok:	<i>madárfajok:</i> Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), Kék galamb (<i>Columba oenas</i>), Lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), Jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), Erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>),

	Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), Kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>), Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), Töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) egyéb állatfajok: havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*, nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>), Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>), sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>), füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>), csüngőaraszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>), magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>), vértesi csuklyásbagoly (<i>Cucullia mixta</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) növényfajok: fénylő zsoltina (<i>Serratula lycopifolia</i>)*, leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>), Szent István szegfű (<i>Dianthus plumarius subsp. regis-stephani</i>)
Déli-Gerecse (HUDI20015) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (forrás: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (2018) Natura 2000 adatbázis: Déli-Gerecse. http://www.mme.hu/natura-2000-teruletek/hudi20015 Letöltés dátuma: 2018-10-17)	
jelölő élőhely:	pannon cseres-tölgyesek (91M0) pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel (91H0) * pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal (91G0)* pannon sziklagyepek (6190)* szubpannon sztyeppék (6240)* síksági pannon löszgyepek (6250)* nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (8310)*
jelölő fajok:	állatfajok: anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>), eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>), füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>), gyászincér (<i>Morimus funereus</i>), nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) növényfajok: magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>), leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)

*: kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus, illetve faj

A Natura 2000 területek alapvető természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Ennek megfelelően a Szárligetet érintő Natura 2000 területeken specifikus célkitűzés a jelölő fajok populáció nagyságának megőrzése, a jó állapotú, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek természetszerű szerkezetének, fajkészletének megőrzése. Az értékes gyepterületek beerdősülésének, cserjésedésének megakadályozása, a természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása. Az invazív fajok, különösen a selyemkóró, kanadai aranyvessző, fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő, által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az invazív fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése. Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, siklóernyőzés, illegális bányászat) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása. A jelölő élőhelyek infrastrukturális fejlesztésekkel szembeni védelme.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

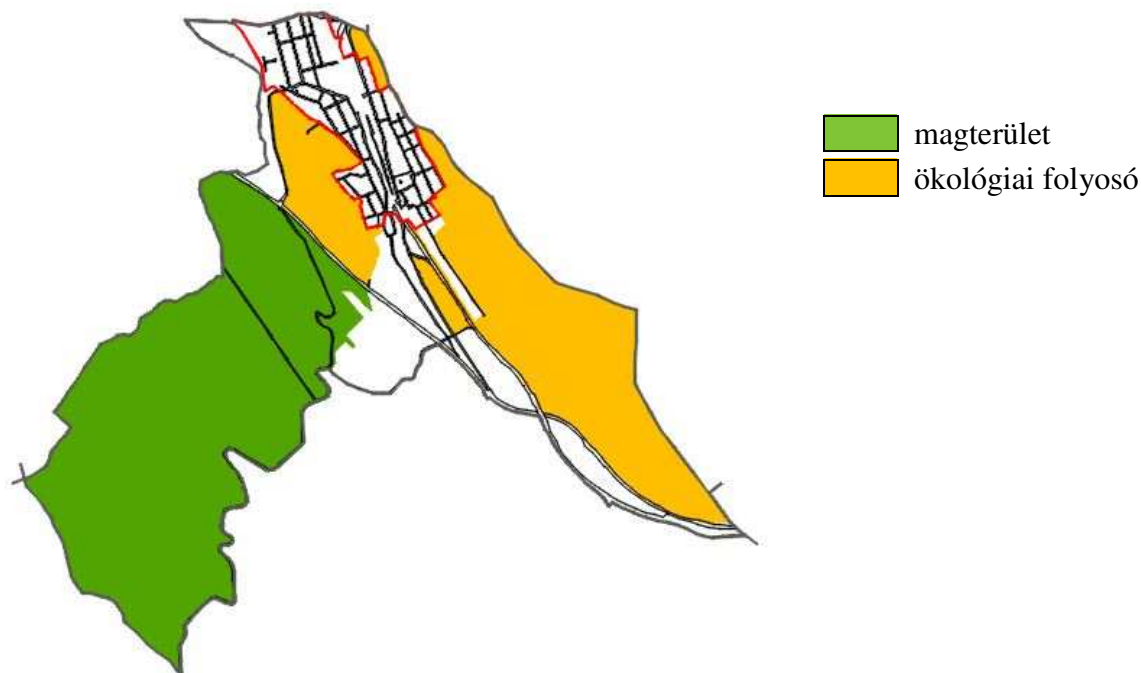
Az országos ökológiai hálózathoz tartozó területek a természetvédelmi szempontból jelentős területeket kötik össze annak biztosítása végett, hogy a természetközeli állapotokat tükröző területek között, a fennmaradásukhoz szükséges, ökológiai kapcsolatokat biztosítsák.

Az országos ökológiai hálózat területét az Országos Területrendezési Terv (OTrT) határolja le. Az OTrT-ben lehatárolt országos ökológiai hálózat területe a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben kerül differenciálásra magterületre, ökológiai folyosóra és pufferterületre.

Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve (KEM TrT) és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása szerint Szárliget közigazgatási területén az alábbi területek tartoznak az országos ökológiai hálózat területei közé:

- **magterület**³: a Vértes egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított, valamint Natura 2000 területként nyilvántartott területei;
- **ökológiai folyosó**⁴: a Gerecse és a Vértes települést övező erdőterületei;
- **pufferterület**⁵: a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

1.12.14. ábra: Az országos ökológiai hálózat területeinek elhelyezkedése Szárliget területén
(forrás: DINPI adatszolgáltatás)

³ **magterület (OÖH)**: „...olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életközösségeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.” (OTrT 2. § 16. pont)

⁴ **ökológiai folyosó (OÖH)**: „...olyan többnyire lineáris kiterjedésű folyamatos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok), amelyek döntő részben természetes eredetűek és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.” (OTrT 2. § 22. pont)

⁶ **pufferterület (OÖH)**: „...olyan rendeltetésű területek, melyek megakadályozzák vagy mérséklék azoknak a tevékenységeknek a negatív hatásait, amelyek a magterületek, illetve az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.” (OTrT 2. § 23. pont)

1.12.3.4. Vértesi Natúrpark

Szárliget teljes közigazgatási területe része a Vértesi Natúrparknak, mely hazánk első hivatalos natúrparkjaként 2005-ben a Pro Vértés Természetvédelmi Közalapítvány kezdeményezésére 17 települési (Bodmér, Bokod, Csákberény, Csákvár, Csókakő, Gánt, Mór, Oroszlány, Pátka, Pusztavám, Szár, Szárliget, Tatabánya, Várgesztes, Vétesboglár, Vértessomló és Zámoly) és két megyei önkormányzat (Fejér és Komárom-Esztergom), a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság, a Vértesi Erdő Zrt. és a Fejér Megyei Természetbarát Szövetség közreműködésével jött létre az Észak-Vértés helyi védett természeti terület tovább gondolásaként.

A natúrpark az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag területein, helyi közösségek által létrehozott tájszintű együttműködés, melynek célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása, ahol a táj és a természet védelme nem az embertől, hanem vele hasznosítva valósul meg. A natúrparkok alapvetően természetközeli jellegűek, melyek legalább egy részének hazai és/vagy közösségi természetvédelmi oltalom alatt kell állnia.

A Vértesi Natúrpark „szíve” a Dunántúli-középhegység részét alkotó Vértés és az azt körülölelő tágas, alföldi jellegű táj. Lába előtt találkozik a Kisalföld és az Alföld, mely páratlan változatosságot eredményez a tájképben és az élővilágban egyaránt. Nem véletlenül választotta jelmondatának a Natúrpark az alábbi szlogent: „Vértesi Natúrpark egy cseppnyi Magyarország”.

A Vértesi Natúrpark célja a terület természeti és kultúrtörténeti értékeinek hosszú távú megőrzése és védelme, a természetvédelem és az idegenforgalom koordinációján alapuló együttműködés és összehangolt térségfejlesztés megvalósítása. Számos fejlesztés van már a háta mögött: Boglártanya Erdei Iskola létesítése és működtetése, Geszner-ház látogatóközpont kialakítása, rendezvények szervezése, lebonyolítása, 150 km hosszú lovastúra útvonal kijelölése, helyi védett területek működtetése, natúrparki védjegy kialakítása stb.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Szárligetre a település és a táj harmonikus egysége jellemző, a tájhasználatban jelentős konfliktusok nincsenek, a táji, természeti értékek fennmaradását veszélyeztető tényező nem áll fenn. A település közigazgatási területét a helyi adottságoknak megfelelő térszerkezet, területfelhasználás jellemzi.

Kiseb tájhasználati konfliktusként az alábbiak említhetők:

- A táji adottságokon alapuló termelési és rekreációs funkciók alacsony kihasználtsága: az itt élőknek az erdőgazdálkodási, vadgazdálkodási ágazatban való alacsony szerepvállalása, hiányos turisztikai szolgáltatás és infrastruktúra.
- A belterület déli határában, a Bíró sor melletti külterületi területrészek nem rendeltetésszerű használata, rendezetlen beépítései, melyek tájhasználati konfliktust, kedvezőtlen látványt eredményeznek.

1.13. A zöldfelületi rendszer vizsgálata

A település zöldfelületi rendszere – szakmai megfogalmazás alapján – a település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a település káros környezeti hatásait tompítja (forrás: Magyar Tájépítészek Szövetsége). E fejezetben Szárliget zöldfelületekből álló szövetét mutatjuk be.

1.13.1. Szárliget zöldfelületi rendszerének elemei

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

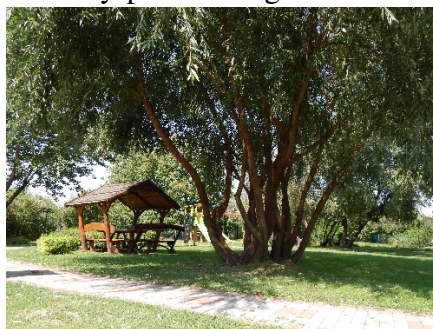
Szárliget zöldfelületi rendszerében fekvésének köszönhetően mind kondicionáló, mind vizuális szempontból jelentős szerepet játszanak a települést magába foglaló táj zöldfelületi elemei. A belterület határában, a hegyek közé zárt völgyben kirajzolódó kisvízfolyások, fás-ligetes környezetükkel, a szántóval és gyeppel borított hullámzó lankák, a háttérben magasodó hegyek zárt növényállományával változatos tájképi látványt eredményeznek, pazar zöldfelületi környezetet biztosítva a településnek.

Szárligeti látképek

A laza családi házas beépítés nagy zöldfelületi borítottságot tesz lehetővé, így a község beépített területe is ligetes megjelenésű, melyet a település neve is fémjелеz.

A község meghatározó, közösségi használatú zöldfelületi elemei a településközpontban, a Polgármesteri Hivatal melletti területen létsített **közpark**, valamint a település határában, a Csákány-patak térségében fekvő sportpálya.

Közpark a közösségi élet és szabadidő rendezvények színtere

Az utóbbi pár évtizedben formálódott, fiatal múlttal rendelkező településközpont hangsúlyos eleme a község emblemikus épületei (templom, községháza) mellett található közpark.

A szépen ápoltság, gondozott közhasználatú zöldfelület játéka, pihenésre nyújt lehetőséget. A déli részén kialakításra került fedett színpad szabadidő rendezvények helyszíné. A település más részein pihenésre és/vagy játéka lehetőséget nyújtó kisebb közkert nem került kialakításra.

A településközpont közelében, a belterület szélén foglal helyet a község **sportterülete**, melyen egy nagyméretű futballpálya kapott helyet. A közösségi sportolás színtere szép táji környezetben, a Csákány-patak fás-ligetes környezetében található.

Szárligeti focipálya

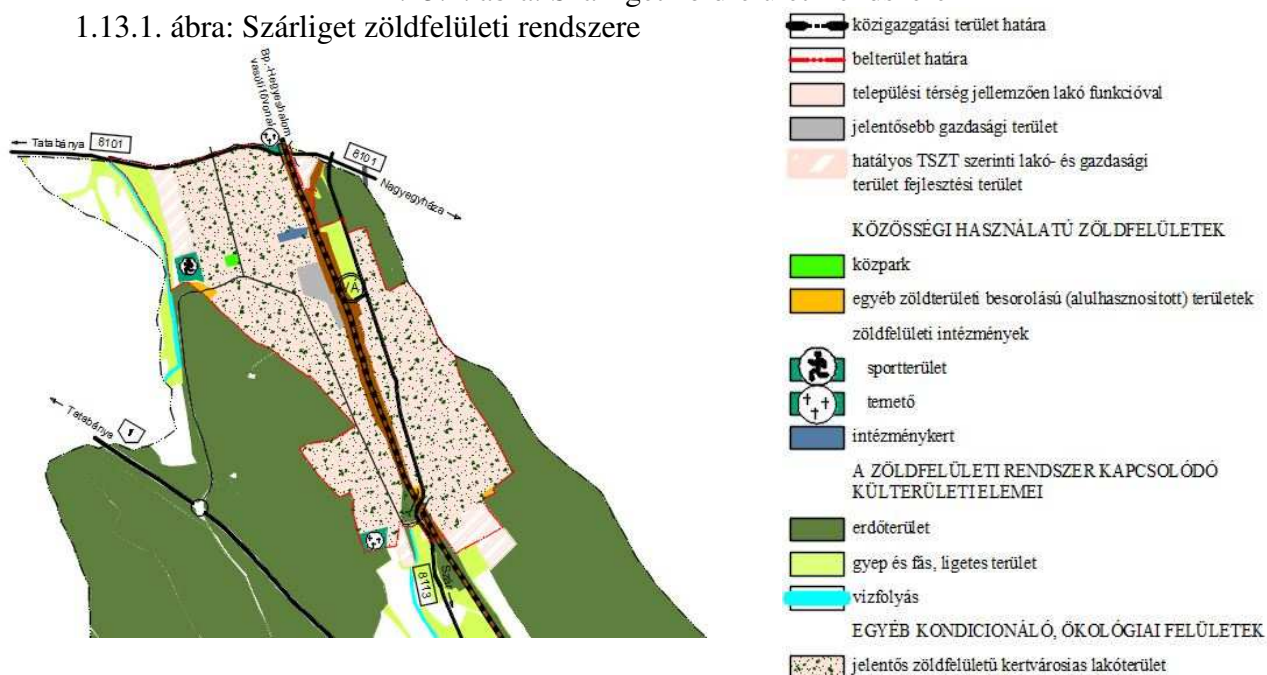
Egy település zöldfelületi rendszerének fontos elemét képezik a **temető**k, melyek zöldfelületi szerepe sokszor alulértékelt, pedig csak a növények előtérbe jutásával, méltóságteljes hangulatot idéző növények alkalmazásával, esztétikus fogadótér kialakításával válhatnak a méltó emlékezés színhelyévé. Szárligeten két temető található: a település északi határában, a Tatabánya-Óbarok, Nagyegyháza közötti 8101 j. összekötő út északi oldalán lévő Öreg temető, valamint a belterület délnyugati részén, erdőterület ölelésében fekvő Új temető. Az Öreg temető területén - fekvése miatt - zöldfelületi szempontból fontos szerep hárul a telekhatár menti zöldfelületekre. Kedvező módon az Országút u. menti növényzet kellő funkcionális és vizuális elválasztást nyújt. A település számára hosszabb távon az Új temető biztosít temetkezési helyet, mely a sírhelyek és a temető növényzete tekintetében is még jelentős tartalékokkal rendelkezik.

A település **közhatalom elöl elzárt zöldfelületei** közé a lakóházak, hétvégi házak kertjei, az intézménykertek, valamint a gazdasági területek zöldfelületei tartoznak, melyek elsősorban a biológiailag aktív felületek növelésében, kulturált lakókörnyezet megteremtésében játszanak szerepet. Közülük használati jelentősége miatt kiemelendők az intézménykertek. Környezetvédelmi, településképvédelmi és kondicionáló szempontból is jelentős szerep hárul a lakóterületek közé ékelődő gazdasági területek zöldfelületeire, sajnos a környezetrendezés e területeken nem kap kellő hangsúlyt.

A település zöldfelületi rendszerében jelentős zöldfelületi összekötő elemek a közterületi zöldfelületek, fásított közterületek, utcák, terek, melyek a rendezett, gondozott településképp kialakulásában játszanak fontos szerepet. Szárligeten egységes, egyöntetű **fasor**ral nem találkozunk, a lakóutcákat többnyire a lakók vegyes kiültetései - dísz- és gyümölcsfák - díszítik.

1.13.1. ábra: Szárliget zöldfelületi rendszere

1.13.1. ábra: Szárliget zöldfelületi rendszere

1.13.2. Szárliget zöldfelületi ellátottságának értékelése

Szárliget zöldfelületi borítottsága a település családiházas beépítésének, a lakóházakhoz tartozó nagy kerteknek köszönhetően jelentős. Kondicionáló és vizuális szempontból kiemelkedő szerepe van a belterületet övező kiterjedt erdőségeknek, a beépített területet övező táj a település zöldfelületi rendszerének meghatározó részét képezi.

A település funkcionális zöldfelületei egymáshoz közeli két helyen koncentrálnak, a településközpontban, valamint a belterület nyugati szélén, a Csákány-patak menti területsávban. Az előbbin játszó eszközökkel, pihenőhelyekkel ellátott zöldterület, szabadtéri színpad, az utóbbin a község foci pályája várja a kikapcsolódni vágyókat. A településközponttól távolabbi településrészek közkerttel ellátatlanok, hiányoznak a játéka, pihenésre lehetőséget nyújtó terek.

A zöldfelületek gondozottak, a településközpont parkját, az intézmények előtti tereket a fák, cserjék mellett a díszítő értéket növelő virágok (egynyáriak, évelők) színesítik. Az útmenti zöld sávok, fásítások kialakításában még további lehetőségek rejlenek, ez különösen a főbb főútvonalak mentén lehet a településképp gazdagításának eszköze.

1.13.3. A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

- Hiányoznak a napi rekreációs igények kielégítésére szolgáló közterületek. A településközponttól távolabbi településrészekben közösségi tér, közkert, játszótér nem került kialakításra.
- Egységes fasorok, útmenti zöld sávok hiánya, különösen a főbb útvonalak mentén, a településközpontban.
- Az új temető zöldfelületi értéke alacsony, zöldfelületi intézmény jellegének kialakításában még további lehetőségek rejlenek.
- A település alulhasznosított, elhanyagolt zöldfelületei (pl. vasútterület mellett, a belterület északi részén, a Petőfi Sándor u. és a vasútterület közötti területsávban) a településképi megjelenésre kedvezőtlen hatással vannak.
- Kondicionáló és esztétikai szerepű zöldfelületek hiánya a lakóterület közé ékelődő gazdasági területen.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

Az Épített környezet a tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) rész, amely elsődlegesen az egyéni és a közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja. Az építési tevékenység célja és feladata, hogy az ember a mikrokörnyezetében kedvező feltételeket biztosítson magának. A környezet épített és természeti elemei összefüggő egésznek alkotnak, melynek megfelelő alakítása, fejlesztése, értékeinek megőrzése és védelme közérdek, társadalmi kötelezettség. Az épített környezet fejlődésével és terjeszkedésével a természet fokozatosan húzódott vissza, ellenben a településekre jellemző problémák folyamatosan jöttek elő. Ezek például a légszennyezés, zsúfoltság, hulladékok, stb.

1.14.1. Terület-felhasználási vizsgálat

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Szárliget településszerkezetét illetve a belterület területfelhasználását nagymértékben meghatározzák a természet- és gazdaságföldrajzi, valamint a táji adottságok. A település tengelyét alapvetően a Budapest-Bécs vasútvonal határozza meg.

Szárliget területe tervezett felparcellázással jött létre. Ennek köszönhető szabályos utcahálózata. A település fejlődése során párhuzamos és merőleges utcák jöttek létre, ennek értelmében ezek az utcák – Petőfi Sándor utca, József Attila utca, Ady Endre utca és Dózsa György utca, illetve az északi településrészen a Rákóczi Ferenc utca, István utca, Árpád utca és az erекre merőleges Kossuth Lajos utca, Iskola utca és Zrínyi utca – alapvetően határozzák meg a település szerkezetét.

A beépítésre szánt terület legnagyobb része kertvárosias **lakóterület**, amely épületállományában – a település fiatal voltára való tekintettel – modernebb családi házak vannak túlnyomó többségben. A lakóterület beépítésére, a kertvárosias, családi házas beépítés a jellemző. A településképp arculati megjelenése vegyes a meglévő épületek jellege miatt.

A település kapcsolatát az országos közúthálózattal a 8101. számú összekötő út biztosítja, amely Tatabánya – Óbarok, Nagyegyháza között húzódik, valamint a 8113. számú Szár irányába tartó összekötő út. A település tengelyében halad a Budapest-Hegyeshalom vasútvonal, az ország egyik legfontosabb vasútvonala, amelynek Szárligeten is van vasúti megállója.

A település **településszintű intézményei** a település több különböző pontján, elszórtan helyezkednek el. A Szárligeti Polgármesteri Hivatal és a Könyvtár a Szent István téren található. Az általános iskola és óvoda az Iskola utcában, a háziorvosi rendelő illetve a gyógyszertár pedig a Petőfi Sándor utcában található. A Posta az Ady Endre utcában érhető el.

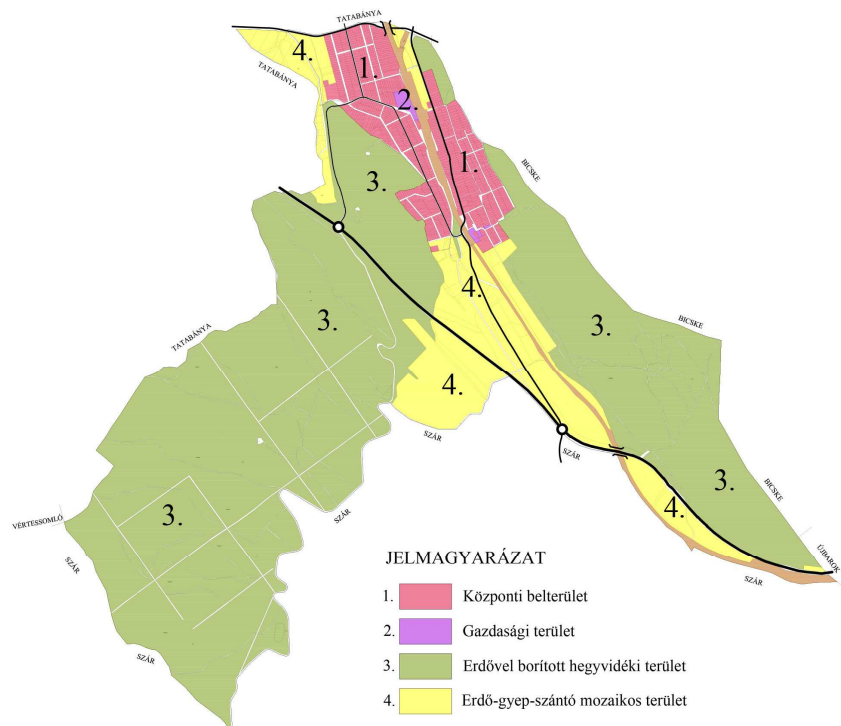
A **különleges területként** nyilvántartott sportpálya a település beépített területének nyugati peremén található.

A belterület **zöldfelületi** borítottsága megfelelő, köszönhetően a település családi házas beépítésének, a lakóházakhoz tartozó nagy kerteknek. Közösségi használatú zöldfelületek azonban csak a településközpontban, illetve annak közelében található, a településközponttól távolabbi településrészekben közterek, játszóterek nem kerültek kialakításra.

A településképi megjelenésre kedvezőtlenül hatnak a belterületen található alulhasznosított, elhanyagolt zöldfelületek. Hiányosságok a gazdasági területek zöldfelületeiben mutatkoznak, a kondicionáló és esztétikai szerepű zöldfelületek hiánya különösen a lakóterület közé ékelődő gazdasági területen jelent problémát.

A település belterületén néhány kisebb **gazdasági terület** is található. Ezen belül kereskedelmi, szolgáltató terület a beépített területek peremén, a kertvárosias beépítésbe nem beágyazva, hanem ahhoz szervesen kapcsolódva helyezkednek el. A belterület egyetlen ipari területe a fatelep, amely ipari szempontból kedvező helyen, közvetlenül a vasútvonal mellett helyezkedik el.

Szárliget lehatárolható településrészei

Településrészek bemutatása

1. Központi belterület

A központi belterület egy jól körülhatárolható egységbe foglalható, amelyet a vasútvonal tengelye határoz meg. A beépítésre a kertvárosias beépítés jellemző, amelybe elszórtan beágyazódnak a település alapfokú ellátását biztosító települési intézmények és néhány gazdasági, kereskedelmi terület.

2. Gazdasági terület

Szárliget gazdasági területei a belterület határán belül találhatóak, területükön többféle tevékenységet folytatnak, a beépített lakóterületről egyik esetben sem választja el növényzet. A külterületen nem található gazdasági terület, ott a vasút nyomvonala különül el határozottan a környezetétől.

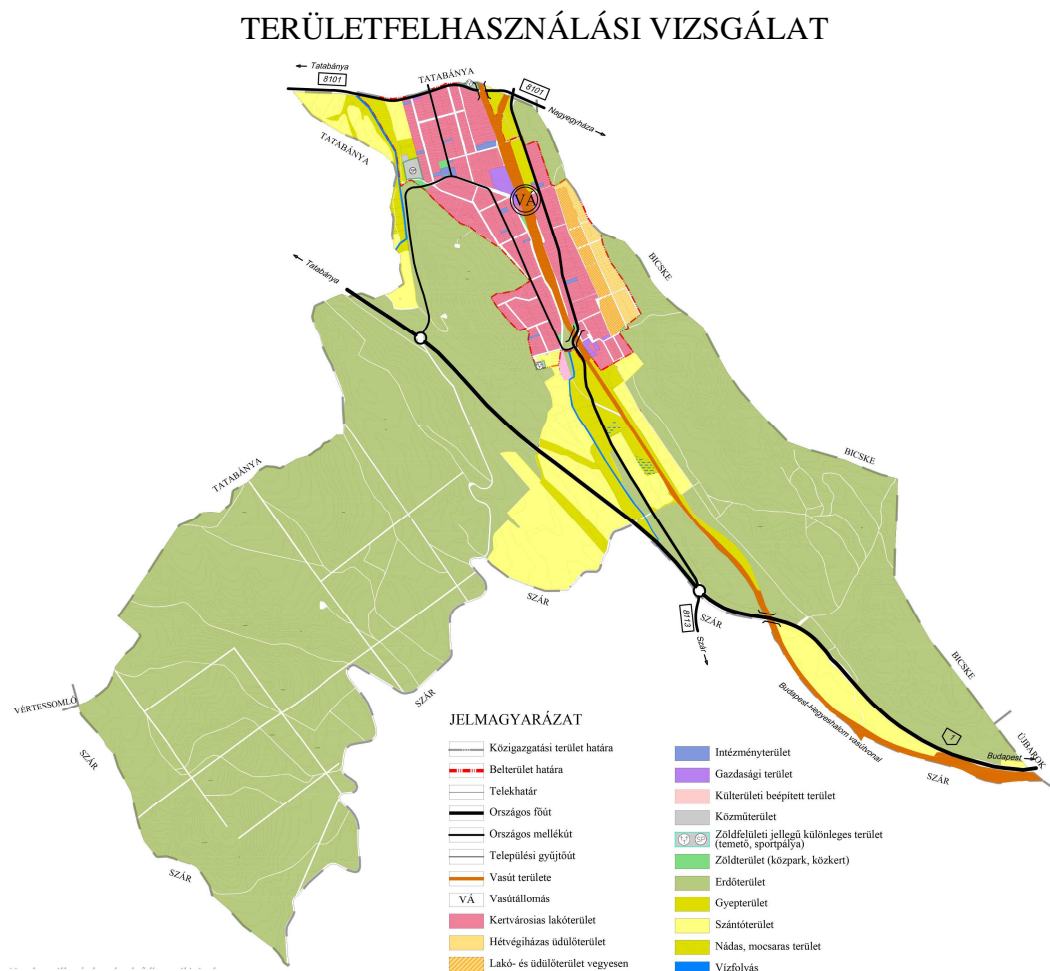
3. Erdővel borított hegyvidéki terület

Szárliget külterületének jelentős része üzemtervezett erdővel borított. A Vértes és a Gerecse hegyvonulatai között a domborzati adottságok következtében más jellegű művelés nem

lehetséges, ebből ered a településen a magas erdőterületi arány. Az erdőkben több jelentős turistaút is végighalad.

4. Erdő-gyep-szántó mozaikos terület

A Csákány-patak és a Sósi-ér völgyében mozaikos területhasználat jellemző, amelyet a vizek, az azokat kísérő gyepek valamint a szántók váltakozása ad.

1.14.1.2. Terület-felhasználás az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A terület-felhasználási vizsgálatot a hivatalos földhivatali alaptérképen készítettük el, amely a külterületen tartalmazza a művelési ágakat és a minőségi osztályt. A földhivatali alaptérkép a belterület vonatkozásában nem tartalmaz művelési ágakat, így a belterületen egyéb adatokat és a helyszíni vizsgálatokat vettük alapul. A terület-felhasználási információkat az OTÉK szerinti terület-felhasználási kategóriákba soroltuk, amelyek a Településszerkezeti terv kategóriái között teremtenek kapcsolatot. A terület-felhasználási kategóriák a következők:

1. Kertvárosias lakóterületek
2. Hétvégi házas üdülőterület
3. Lakó- és üdülőterület vegyesen
4. Intézményterület
5. Gazdasági terület
6. Külterületi beépített terület

7. Közműterület
8. Zöldfelületi jellegű különleges terület
9. Zöldterület (közpark, közkert)
10. Erdőterület
11. Gyepterület
12. Szántóterület
13. Nádas, mocsaras terület
14. Vízfolyás

A lakóterületek magukba foglalják a kertvárosias lakóterületeket.

A település keleti oldalán a Béke utca fölött üdülőterülettel találkozunk, a Béke utca és a József Attila utca közötti területen üdülő és lakóterület vegyesen található.

A településközpont területe a község szintű intézmények egy részét foglalja magába az István utca és a Baross Gábor utca találkozásánál.

A belterületen, a vasútállomáshoz közel helyezkedik el a fatelep, amely működése ugyan nem jár jelentős zajjal, bűzzel, ennek ellenére a szomszédságában elhelyezkedő lakótelkek védelmére gondot kell fordítani.

Szárliget belterületéhez a DK-i oldalon a Bíró soron külterületi beépített telkek kapcsolódnak.

A település különleges területei eltérő sajátosságuk illetve azonos jellegük alapján csoportosíthatók. A temető a belterület déli határa mentén található, közvetlenül mellette közműterület terül el.

A települési sportpálya Szárliget ÉNy-i részén található, a Csákány-patak és az Árpád utca által közrefogott területen. Elhelyezkedése az oktatási intézményektől távol van, környezete rendezett.

A mezőgazdasági és erdőterületek az ingatlan-nyilvántartás szerint kerültek feltüntetésre.

Települési zöldfelületként említhető a vasút nyomvonalát végigkísérő zöld sáv a parlagon hagyott területekkel együtt.

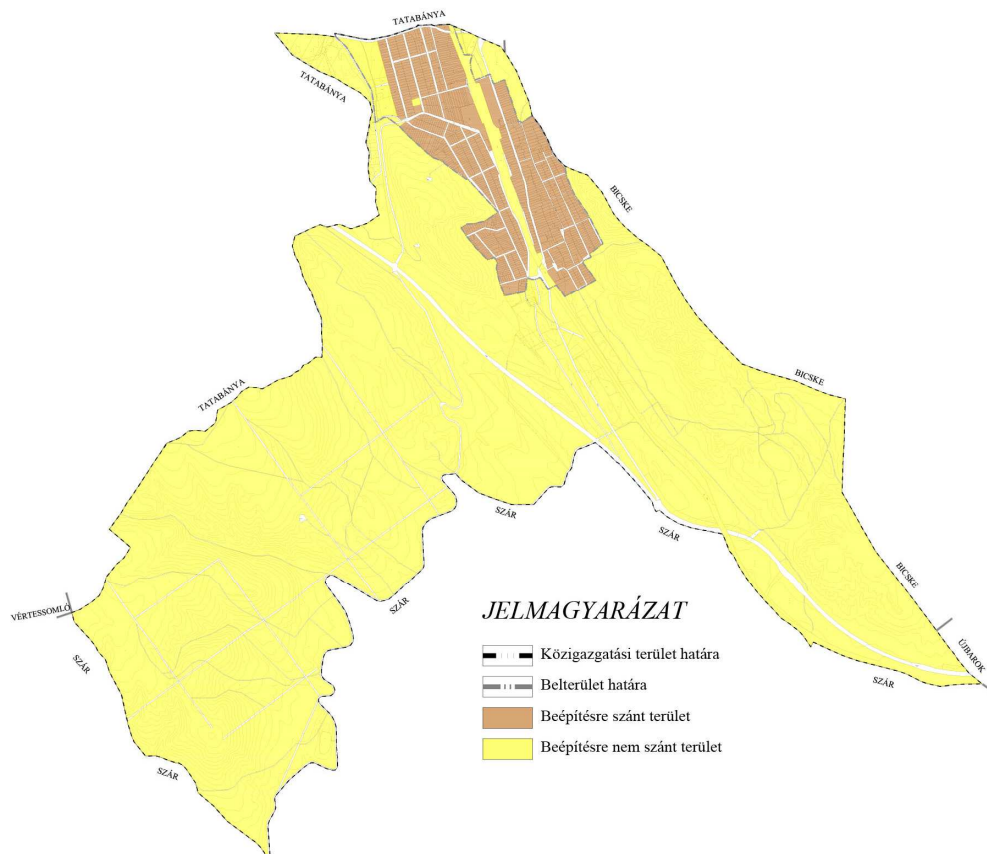
Külön területfelhasználási kategóriába kerültek a közúti közlekedés területei illetve a vasúti területek.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A beépítésre szánt területek a hatályos szabályozási övezeti terv alapján kerültek ábrázolásra a mellékelt térképen.

Szárliget közigazgatási területe 1456 ha, amelynek 89% –a külterület (1295,84ha) és 11,0%-a belterület (160,16 ha).

A beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt illetve a kül- és belterület viszonyát a „Beépítésre szánt és nem szánt területek” c. térképen ábrázoltuk.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek**1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, konfliktussal terhelt terület)**

Szárliget intézményei a TEIR, Meta adatbázisa alapján a következők:

terület	intézmény	db
Közoktatás	bölcsőde	0
Közoktatás	óvoda	1
Közoktatás	általános iskola	1
Orvosi intézmény	házi orvosi rendelő	1
Orvosi intézmény	gyógyszertár	1
Közszeroláltatás	könyvtár	
Művelődés	művelődési ház	1
Kereskedelem/Szeroláltatás	posta	1
Kereskedelem/Szeroláltatás	takarékszerolkezet	1
Közlekedés/Szeroláltatás	vasútállomás	1

Az adatbázis nem tartalmazta a közigazgatási, sport és szociális intézményeket, ezek a település adatszolgáltatás, és helyszíni vizsgálataink alapján kerültek feltüntetésre.

Konfliktussal terhelt területek

- Vasút melletti lakóterületek
- Fatelep környezete
- Parkolóhelyek hiánya
- Településszintű intézmények szórt elhelyezkedése
- Bíró sor ingatlanjainak rendezetlen helyzete

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Szárligetre nem jellemzőek az alulhasznosított barnamezős területek.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szárliget területén nincsen nagyterjedésű szlömösödött terület.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata**1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálata**

A telekmorfológiai vizsgálat során megvizsgáltuk, hogy a hatályos szabályozási terv övezetei és a valós telekállomány között hol van ellentmondás. Hol vannak telekaprózódások, melyek a leginkább telekosztással érintett területek.

Szárliget lakóterületeinek jellemzői, hogy a telekalakítások az építési övezeti besorolásoknak megfelelőek. A tervezett lakóterület-fejlesztési területeknél a kialakításra kerülő telkek a kertvárosias beépítés előírásainak megfelelően fognak alakulni, a kertvárosias jelleg megőrzése végett.

A lakóterületen a telkek átosztása nem jellemző, inkább a beépítés intenzitása (tetőtér beépítés, plusz szint stb.). A településre a nyeles telkek nem jellemzőek.

A településfejlesztési területeken ki kell szabályozni a köztereket, gondot kell fordítani a rendezett kialakításukra.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

Részletes tulajdonvizsgálat a Megalapozó vizsgálatához nem készül, a tulajdoni lapok alapján történő vizsgálatok a konkrét tervezési feladatoknál szükségesek.

A vizsgálat készítésekor megismert önkormányzati és állami tulajdonú területek alapján, kijelenthető, hogy a legtöbb ingatlan magántulajdonban van.

A hatályos településrendezési tervben kijelölt új beépítésre szánt területek általában magántulajdonú ingatlanokat érintenek. Önkormányzati tulajdonban lévő fejlesztésre váró ingatlanok elsősorban az alakulóban lévő településközpontban találhatók.

Az állami tulajdonban lévő Vasút-vonal területe az alaptérkép alapján került lehatárolásra.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az ingatlanokat az önkormányzatok forgalomképességük szerint tartják nyilván. Az önkormányzati törzsvagyron a forgalomképessége alapján lehet forgalomképes, korlátozottan forgalomképes és forgalomképtelen.

A forgalomképtelen kategóriába tartoznak a helyi közutak, kerékpárutak és műtárgyaik, közterek, közparkok, piac, közműlétesítmények, korlátozottan forgalomképes kategóriába az önkormányzati tulajdonú intézmények területei, forgalomképes kategóriába olyan ingatlanok tartoznak, melyeket az önkormányzat egyéb más célra hasznosíthat.

Az önkormányzati ingatlanvagyon összetétele (2017. december 31-i állapot)

	Terület (m ²)	Darabszám (db)	Érték (e Ft) könyv szerinti bruttó	Becsült érték (e Ft)
Forgalomképes	27.274	33	31.345,159	113.564
Korlátozottan forgalomképes	16.898	10	217.609,466	274.697
Forgalomképtelen	166.127	64	512.746,392	519.080
Összesen	210.299	107	761.701,017	907.341

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

1.14.4. Épületállomány vizsgálata és a környezet geodéziai felmérése

A település épületállományát és a környezetet a településtervezéshez szükséges léptékben az önkormányzati adatszolgáltatásként kapott digitális földhivatali-ingatlannyilvántartási alaptérkép tartalmazza.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Az építmények funkcióvizsgálatát a digitális földhivatali alaptérkép alapján és a helyszíni vizsgálataink alapján végeztük el. A nyilvántartás által megkülönböztetett kategóriák:

- lakóépület
- üdülőépület
- közintézmény, intézmény
- gazdasági épület
- üzemi épület, és
- egyéb épület, építmény.

A kereskedelmi épületek a legtöbb esetben közintézményként, intézményként vannak nyilvántartva, amelyeket helyszíni vizsgálattal egészítettünk ki.

A funkció vizsgálatot az 1.14.1.4. fejezetben részben már elvégeztük. Most a település belterületén elhelyezkedő fontosabb funkciókat mutatjuk be táblázatos formában:

Településrész neve	Intézményi funkciók	Kereskedelmi-, Szolgáltató funkciók	Egyházi, szabadidő funkciók
1.Központi belterület	– polgármesteri hivatal – óvoda – általános iskola – művelődési ház, könyvtár – orvosi rendelő – temető	– posta – kereskedelmi és szolgáltató egységek – vendéglő	– római katolikus templom – református templom – sportpálya
2. Üdülőterület		– kereskedelmi	

Az intézmények kapacitás vizsgálata az 1.8 fejezetben került kifejtésre

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A belterület legnagyobb részét a lakóterület alkotja, ahol a kertvárosi jellegnek megfelelő kertes, családiházas beépítés a jellemző.

A lakóterületeken többnyire a közepes állagú épületek a jellemzőek, de található a területen a modern igényeknek megfelelő formában újjáépített épület is. Összefüggő, avult állagú területrészek nem határolhatók le.

Az újabban beépült a szabályosabb utcavezetésű és telekosztású területeken pedig az oldalhatáron álló beépítés mellett megjelenik a szabadon álló beépítés. E területeken jellemző, földszint + tetőtér-beépítés. A legtöbb helyen előkerttel kerületek elhelyezésre az épületek.

Az üdülőterület házai általában a szabadon állóak, a telken belüli elhelyezkedésük az utcára merőleges rendszerű.

Megemlítendő, hogy az üdülőterületen az új építésű házak jellemzően már családi házként funkcionálnak.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A lakóterületi részekben a lakóterületi övezetekre jellemzően a hagyományos földszint, tetőtérrel vagy a nélkül (F, F+T) épültek. A lakóépületek közepes hajlású (max45°) nyeregtetővel, félnyeregtetővel, kontyútetővel, oromzatos kontyútetővel, csonka kontyútetővel, sátoztetővel, manzárdtetővel kerültek kialakításra.

Az újabb építésű családiházak modernebb tetőidomúak, földszintesek, magas-tetővel, nagyobb alaprajzzal épülnek.

Az üdülőterület épületei a lakóterület épületeihez hasonlóan kerültek kialakításra.

Az intézmények általában földszintesek vagy földszint+tetőtér-beépítések.

A gazdasági terület épületei általában magas-tetővel kerültek kivitelezésre.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, jellegzetes épülettípusok

A település a fiatal kora miatt, szabályosabb utcavezetésű és telekosztású, karaktere vegyes képet mutat. Általában az oldalhatáron álló, nyeregtetős családi házas beépítés a jellemző, de az új beépítések már szabadon álló beépítéssel kerültek építésre. Az újonnan épült és felújított épületek leginkább modern stílusban épültek. A területek beépítésére a földszint + tetőtér-beépítés a jellemző. Az épületek a legtöbb helyen előkerttel kerületek elhelyezésre.

Petőfi Sándor utca

István utca

Bethlen Gábor utca

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A település története

Szárliget a Vértes és a Gerecse hegységek lábainál helyezkedik el. A térség ősidők óta lakott, kelták, rómaiak, hunok éltek ezen a helyen. A kedvező földrajzi adottságai ellenére csak a 20. században kezdett el kiépülni a település – köszönhetően a Budapest-Bécs vasútvonal létesítésének illetve a tatabányai bányászat megindulásának.

Az 1900-as évek elején a település mai területét felparcellázták és rokkant-nyugdíjasoknak, tisztviselőknek értékesítették. Az 1920-as években első világháborús hadirokkantak, és hadi árva kaptak építési telket a mai Szárliget területén. Kedvezményes lakásépítési kölcsönrel is támogatták a letelepedőket. Mellettük a MÁK Rt. (Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat) tisztviselői, valamint a vasút melletti telkeken a MÁV alkalmazottak építkezhettek. Újabb nagy fellendülést az 1970-es évek parcellázása hozott, ekkor nőtt meg az üdülő- és hétvégi házak száma. Ezek az épületek ma már leginkább lakóépületként funkcionálnak.

A rossz minőségű, köves, nehezen művelhető talaj, és a domborzatból adódó hűvösebb éghajlat miatt a falu határában kevés a mezőgazdasági művelésre alkalmas földterület, ezért Termelő Szövetkezet a községben nem működött. Az itt élő emberek többsége Tatabánya, Bicske és Budapest városokban helyezkedett el.

A települést 1930-ig Rokkantelepnek nevezték, 1945-ig Szár-Újtelepnek vagy Újszárnak, 1971-ig Szár II-nek, majd hivatalosan 1971-től Szárligetnek. Szárliget 1984. január 1-jéig Szár külső települése, majd 1989-ig társközsége volt. 1989. január 1-jétől Szárliget önálló község lett. Szárliget lakói többször kezdeményezték a község Komárom-Esztergom megyéhez történő átcsatolását, amire végül 1999-ben került sor.

Településszerkezet

A fiatal település területét csak az 1900-as évek elején parcellázták fel. A település szabályos szerkezete ennek a mesterségesen meghatározott utcahálózatnak köszönhető. Az utcahálózat É-D-i illetve K-Ny-i irányait alapvetően a Budapest-Bécs vasútvonal határozza meg.

A településen a mezőgazdaságnak – sajátos történetének és természeti adottságainak köszönhetően nincs és korábban sem volt nagy szerepe, így az ehhez köthető gazdasági jellegű építmények, a gazdálkodói jelleg nem meghatározóak.

Az alábbi térképsorozaton bemutatjuk a településszerkezet alakulásának folyamatát

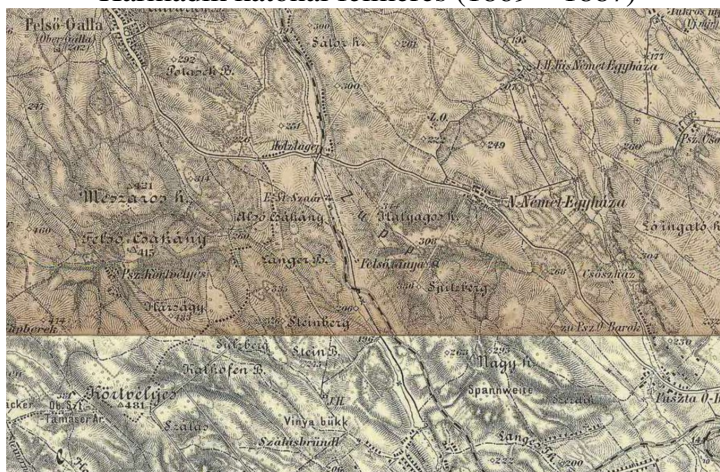
Első katonai felmérés (1763-1787)

Második katonai felmérés (1806-1869)

Harmadik katonai felmérés (1869 – 1887)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

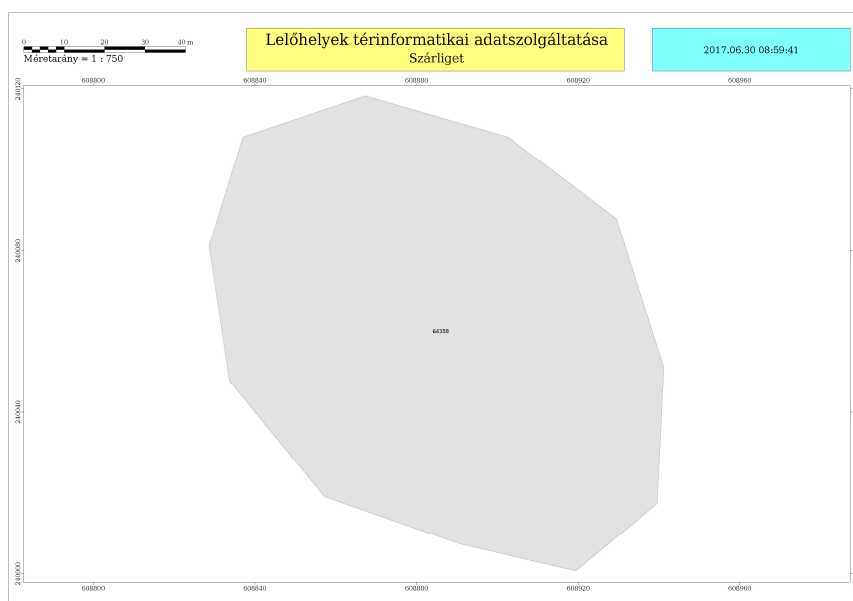

A történeti térképeken is nyomon követhető a település fiatal volta. Az első, a második és a harmadik katonai felmérésen sem látható még lakott terület, így állandó emberi jelenlétre sem következtethetünk. Az 1941-es katonai felmérésen viszont már megfigyelhető a szabályos utcahálózat a település mai területének észak-nyugati részében.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztályának adatbázisa szerint Szárligeten 1 lelőhely található, amely elhelyezkedését az alábbi térkép mutatja be:

A régészeti lelőhelyek elhelyezkedése Szárligeten

Forrás: Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztály nyilvántartásából történt adatszolgáltatás

A jogszabály alapján régészeti adatszolgáltatásra kötelezett Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár Hatósági Nyilvántartási Részlege a 2017. 06. 30-án megküldött adatszolgáltatása szerint Szárliget nyilvántartott régészeti területei:

Azonosító	Lelelőhelyszám	Név	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
64358	1	Sósi-ér	030, 026/1, 023/2	608886	240060

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Szárliget legnagyobb helyi értéke a települést körülölelő természeti környezet. Egyedi történetének köszönhető szabályos, kertvárosias településszerkezete szintén megőrzendő helyi érték nemcsak településtörténeti, de kulturális szempontból is.

A helyi védelem szabályozását a 17/2005. (XI.01.) számú önkormányzati rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat tartalmazza.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Szárligeten sem világörökségi sem világörökségi várományos terület nem található.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Szárliget településen a műemlékvédelmi nyilvántartás alapján nem található műemléki védelem alatt álló objektum.

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A település területét nem érinti.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A település területét történeti táj, műemléki környezet nem érinti.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Szárligeten nincs nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. Helyi védelem

A hatályos Helyi Építési Szabályzat meghatározta a helyi védelemben részesítendő, helyi egyedi védelemben részesített objektumokat illetve területeket.

Helyi védelemben részesített épület:

1., a Petőfi utca 66. szám alatti Wekerle-villa.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

- Településközpont megújítása: a település központjának folyamatos komplex felújítása, amely a közterületek megújításán túl új, további vonzó települési funkciók helyét teremti meg.
- Szabadidőközpontok, sportolási rekreációs létesítmények fejlesztése a helyi lakosság és az üdülőnépesség igényeinek figyelembe vételével.
- Zöldfelületek kialakítása, átalakítása, fejlesztése.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózati kapcsolatok

Szárligettől keletre halad el az M1 autópálya, amely a település nemzetközi és országos főúthálózati kapcsolatait biztosítja, a IV. európai folyosó része.

A település és az M1 autópálya közötti kapcsolatot a 8101 jelű út az Óbaroknál kiépült pihenőnél, illetve az 1.sz. főút bicskei és tatabányai csomópontjai biztosítják.

1.15.2. Közúti közlekedés

Országos közutak

Az 1. sz. főút a település dél-nyugati külterületén halad át, a 2x1 sávós főút forgalma 5200 E/nap, kapacitása megfelelő.

A település belterületének északi határán húzódik a 8101 jelű Budapest-Tatabánya összekötő út, szárligeti szakasza kis forgalmú, nem éri el az 635 E/nap értéket.

Szárliget belterületén észak déli irányban halad át a 8113 jelű összekötő út, amely a település központja és az 1. sz. főút kapcsolatát biztosítja. Az út külön-szintben keresztezi a hegyeshalmi vasútvonalat. Forgalma mintegy 1165 E/nap.

Szárliget vasútállomás megközelítő útja, a 13321 jelű út, mely a 8113 jelű úthoz csatlakozik.

Települési utak

A településnek a vasútvonaltól DNY-ra eső részén kialakult gyűjtőutak:

- Az István utca biztosítja a megközelítést a 8101 jelű út felől
- Az Ady Endre utca a belterület déli határán kapcsolódik a 8113 jelű úthoz
- A Baross Gábor utca és a déli irányú meghosszabbításában kiépült, külterületi út biztosít kapcsolatot az 1. számú főút felé.

1.15.3. Községi közlekedés

A település országos utasforgalmi kapcsolatát a MÁV 1. számú Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonala biztosítja. A vonal kétvágányú, villamosított felújítását a közeljövőben tervezik.

Szárliget állomáson a nemzetközi és gyorsvonatok nem állnak meg, napi 15 vonatkár bonyolítja le az állomás forgalmát.

A környéki utasforgalmat a KNYKK helyközi autóbuszjáratok bonyolítják le Tatabánya és Bicske felé.

A 8432, 8435, 8436 és 8437 számú járatok mintegy napi 20 járat-párral az utasforgalmi igényekhez igazodnak. A megállók átlagos távolsága a belterületen 300-700 m megfelelő területi ellátást biztosítva.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A településen kiépített kerékpáros hálózat nincs.

A vasútvonal által elvágtott területek közötti gyalogos kapcsolatot a vasútállomásnál levő gyalogos felüljáró és az Iskola utcánál gyalogos aluljáró biztosítja.

1.15.5. Parkolás

A vasútállomásnál nincs kiépített P+R parkoló, de a kapcsolódó közterületeken ez a funkció megjelenik.

A település központ intézményeihez az István utcában alakítottak ki közterületi parkolót. Az oktatási – nevelési intézmények parkolói is közterületen az Iskola utcában és a Rákóczi utcában vannak.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízellátás

Szárliget ivóvízellátását egyrészt a település K-i részén a 205 hrsz. területen lévő 300 m mély 1973-ban létesült mélyfúrású kút biztosítja.

Ugyanezen az ingatlanon van a vízműtelep is a kezelő épülettel, az 50 m³-társzíni tározóval, és az átemelő szivattyúkkal együtt.

A kút belső védőterülete 10 m sugarú kör, ez a kerítésen belül található.

A kút környezetében a fedő képződmények kifejlődése miatt külső védőövezet kijelölése nem szükséges.

A kút áramvonalai igen mélyen mutathatók ki, azok a felszínt nem közelítik meg, azonban a nyitott karsztos területek miatt hidrogeológia „A” védőövezet került kijelölésre.

Ez a védőövezet déli irányban nyúlik, és kb. 500m hosszú és 200m széles terület.

Ugyancsak a nyitott karsztos területek miatt hidrogeológiai „B” védőidom is kijelölésre került, ez déli irányban nyúlik el, és hosszúsága kb. 3000 m, szélessége 200-1000 m közötti.

A kút üzemi adatai:

-a kitermelt víz mennyisége 2017-ben:	112.215 m ³
-a kitermelt víz üzemi vízhozama: 2018-ban:	360l/p
-a megengedett tisztítási vízhozam 2018-ban:	480 l/p
nyugalmi vízszint (2018-ban)	-112,0m
-üzemivízszint(2018-ban)	-136,0

A vízmű kapacitása: 1100m³/d (termelt és átvett víz összesen)

Technológia, víztisztítás

A mélyfúrású kútból kitermelt víz minősége megfelel az előírásoknak, nincs szükség víztisztításra, vagy vízkezelésre, még klórozás sem szükséges.

Viszont a regionális vezetéken érkező vízhez a vízkőkiválás megakadályozása érdekében a vízműtelep enpolifoszfát hozzáadása történik, a vízmű kezelőépületén belüli átemelő szivattyúk után.

Tározás, nyomásviszonyok

A vízműtelepen egy db 50 m³ társzíni tározó medence üzemel, és a 09 hrsz-ú ingatlanon pedig 2x50 m³-es magastározó van.

A tározók kapacitása elegendő a fogyasztók részére.

A település vízvezeték egy nyomásvezeték, ami 3,2 bar és 6,0 bar közötti.

A hálózati nyomás a településen mindenütt megfelelő.

Átvett víz

Szárliget vízellátásának másik forrása az Észak –dunántúli Regionális Vízmű NA 700 mm-es vezetéke. Ez a vezeték Tatabányától Sátorhegyig van kiépítve, és Szárliget részére NA 150 mm KM PVC csővel történt leágazás készült a 0485 hrsz. területen.

A regionális rendszerről való lecsatlakozásnál épült vb. aknában történik az átvett víz mérése.

A vízmű-telepen belül van még egy akna, ahol zárható ez az átadási vezeték.

Az átvett víz mennyisége 2017-ben Szárliget részére: 11.694m³.

Hálózat

A településen minden utcában kiépült a vízvezeték, néhány utcában mindkét oldalon.

A vezetékvezeték nagyrészt 80-100 mm acny. ill. KPE vezeték.

A településen minden ingatlan be van kötve a vezetékes ivóvíz hálózathoz.

Vízfogyasztási adatok: 2017

Saját kútból termelt víz:	téli (m ³ /d)	nyári (m ³ /d)
min. 220	300	
átl. 300	360	
max. 360	440	

Vásárolt víz:	téli (m ³ /d)	nyári (m ³ /d)
min. 15	25	
átl. 20	38	
max. 25	50	

Szárliget településen nincs sem vízminőségi, sem mennyiségi probléma, sem pedig hálózati nyomás probléma a vízellátás tekintetében.

A saját kút kapacitása nyári csúcsfogyasztásban teljesen ki van használva, viszont a település vásárolt vízzel tudja pótolni, ha több vízre lenne szükség.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Szárligeten kiemelt fontosságú volt a szennyvízcsatornázás megoldása, mert a településen nagyrészt a karsztvizek adják az ivóvízellátás céljára szolgáló víz mennyiségét.

A település a 3362000.II.17.Korm.rend.alapján „A” különösen érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek közé tartozik.

A csatornázás megvalósítására az **Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 25779-8/2000 sz.** határozatával vízjogi létesítési engedélyt adott, mely 2006.április 30-ig meghosszabbításra került.

A településen 2006-ban megvalósult a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, melynek során megtörténtek a lakossági, valamint intézményi rákötések is.

A szennyvízcsatorna hálózat anyaga, jellege

A településen belül gravitációs rendszerű szennyvízhálózat épült meg, a terepviszonyok függvényében szükséges átemelőkkal, és a végátemelőn keresztül jut a szennyvíz a tatabányai Budai úti gravitációs hálózat végaknájába, majd a szennyvíztisztító telepre.

Megépült összesen 13,7 km DN 200 mm KG-PVC gravitációs csatorna, és 7,7 km a DN 150 mm bekötő vezeték hálózat.

Ezen kívül épült 1189 m kis nyomás alatti KPE vezeték, ami a gravitációsan nem beköthető ingatlanoknál a kis házi átemelők mellett vált szükségessé.

Átemelők

Megépült összesen 5 db MOBA típusú átemelő, melyek részben a településen belül szükségesek, részben a regionális nyomóvezetékhez épültek ki, mely a Tatabányai szennyvíztisztító telepre továbbítja Szárligetről a szennyvizet.

Ezek az átemelők:

I.sz. Tatabányai út (innen megy Tatabánya felé) Névl. kapacitás: 240 m³/d.

II.sz. Baross Gábor utca, Névl. kapacitás 35 m³/d.

III.sz. Akácfa utca Névl. kapacitás 50m³/d.

IV.sz. Liliom utca Névl. kapacitás 50m³/d.

V.sz. Petőfi utca Névl. kapacitás 90m³/d.

Szennyvízhálózatra rákötött ingatlanok, szennyvíz mennyisége

A lakossági rákötések aránya kb. 90%-os a településen belül, az intézmények 100%-ban rá vannak kötve a szennyvízcsatorna hálózatra.

Szárligeten megszűnt a szennyvíz szippantás útján való eltávolítása, folyamatosan történik a még csatornahálózatba be nem kötött ingatlanok rákötése is a gerinvezetésekre.

A keletkezett szennyvíz mennyiségének mérésére nincs beépített mérőóra az átadási ponton, a felhasznált ivóvíz mennyiségének alapján lehet körülbelüli értéket megállapítani, átlagban kb. 280-300 m³/d.

Szennyvíztisztító telep

A Tatabányai szennyvíztisztító telep, mint regionális telep, Szárliget szennyvizein kívül, fogadja még Vértesszőlős, Környe, Vértessomló, és Várgesztes települések szennyvizeit is.

A telep, tisztító kapacitása 16.000.m³/d. A telepen történik mechanikai tisztítás, biológiai tisztítás, és tápanyag (N és P) eltávolítás.

A tisztító telepen a rács, és homokfogó műtárgyak után egy osztóműn keresztül jut a szennyvíz az előülepítőkhöz, ahol a szerves anyagok kiülepítése történik, valamint a fölös eleven iszap elősűrítése, és a foszfor kicsapódása történik.

Majd ezután következik a biológiai tisztítás a 2 db, egyenként 1430 m³-es levegőztető medencében.

Iszapkezelés, szippantott szennyvizek

A keletkezett iszap kezelése a Szentgyörgypusztai iszapkezelő telepen történik, ahova 3,5 km NA 200 mm szennyvíziszap nyomóvezetéken jut el az iszap.

A Szentgyörgy-pusztai iszapkezelő telepen történik a szippantott szennyvizek előkezelése, ahonnan az előkezelt szennyvizek visszakerülnek a Tatabányai szennyvíztisztító telepre, és a kommunális szennyvízzel együtt kerülnek tisztításra.

Szárligetről nincs szippantott szennyvíz elszállítás.

Tisztított szennyvíz befogadó

A tisztított szennyvizek befogadója az Által-ér 18+768 szelvénye, ahol parti bevezetés történik.

1.16.1.3. Csapadékvíz-elvezetés

Szárliget a Vértes ÉK-i részén, Tatabányától délkeletre, a Tatai medence szélén helyezkedik el, egy völgy két oldalára települt, melynek a legmélyebb pontján halad keresztül a Budapest –Győr- Bécs vasútvonal.

A vasút két részre osztja a községet, de mindkét oldal közös jellemzője, hogy a vasút felé lejt. A település határát a völgy peremén erdő szegélyezi, míg a nyitott oldalakon rét és szántóföld húzódik.

A község keleti része meredek, itt sok helyen a lefolyó csapadék vízkárokat okoz az utakon, míg a másik oldalon kevésbé meredek a lejtés. A csapadékvizek a község majdnem egész területén a vasúti pálya irányába folynak.

Szárliget területére hulló csapadékvíz befogadója a Váli víz, melybe a településen keresztül haladó vízfolyások szállítják a felszíni vizeket.

A vízfolyások medrei, főleg a külterületi szakaszokon növényzettel benőttek, helyenként feliszapolódtak, illetve a mezőgazdasági művelés következtében sok helyen be is szántották, így megszűntek bizonyos szakaszokon.

Az utóbbi években megnövekedett csapadékvíz mennyisége nagy problémát okoz mind a lakosság, mind az önkormányzat részére.

A község területén összefüggően kialakított csapadékvíz elvezető rendszer nincs kiépítve.

Az erdő szélén a kertek feletti utak szerepelnek övárokként, s innen kerül a víz a lejtővel párhuzamos utcákba, közökbe, majd a vasúti övárokbá. Ezekben a vasútra merőleges utcákban sincs kialakítva vízelvezető rendszer, nagyobb esőzések idején a meredek utakon folyik végig a csapadék, az ingatlanok tulajdonosai a kerítés lábazatok felmagasításával próbálják a csapadékvizet távol tartani az ingatlanjaiktól.

A belterületen a csapadék vizek befogadója a K-i oldalon a Petőfi u. és a vasúti pálya között elterülő nádas, zsombékos rész, ahonnan a Sós érbe kerül a csapadékvíz, valamint az Árpád és Rákóczi úti területről is ide folyik a felszíni víz.

A D-i részről a vasúti övárkokon keresztül az Akácfa u. végén a vasút melletti mélyfekvésű területre folyik a csapadékvíz, és innen folyik tovább Szt. László vízerként. Ennek a medre is teljesen feliszapolódott, növényzettel benőtt, alig található meg a befogadó vízer.

A belterületen az utcákban a felszíni vizek elvezetése egy, ill. helyenként kétoldali nyílt árkokkal történik. Néhány út mentén szikkasztóárok is található.

Az árkok nagy része karbantartásra, felújításra szorul a növényzettel benőtt, feliszapolódott medrek nem tudják kellőképpen elvezetni a csapadékvizet. Ez különösen a hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadék esetén jelent gondot. Részben azért, mert az árkok mérete nem bírja a nagy mennyiségű vizet elvezetni, részben pedig a hirtelen lezúduló víztömeg elsodorja a termőtalajt, így feltölti az árkokat.

Az önkormányzat folyamatosan törekszik a problémákat megoldani - mivel a csapadékvizek elvezetése a településen önkormányzati feladat- szikkasztó árkokat építenek, felújítanak, átereszeket rendbe tesznek, így pld. a Zrínyi és Ady Endre u. keresztezésénél, és az Akácfa és Ady Endre találkozásánál.

Folyamatosan tisztítják az árkokat, átereszeket, de átfogó megoldásra nincs az önkormányzatnak anyagi fedezte.

Éppen ezért az Önkormányzat pályázott ebben a témában, és elnyertek egy 70 MFt-os vissza nem térítendő támogatást az **Európai Fejlesztési Alapból, TOP-2.1.3-15-KO1-2016-00004.**azonosító szám alatt,” **Szárliget csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése**”, címen.

A Projekt célja, hogy megfelelő biztonságot nyújtó csapadékvíz elvezetési rendszer kerüljön kialakításra a településen.

A Projekt keretében meghatározott problémás területek:

- Vasút utca- Zrínyi utca- Dózsa György utca északi szakasza által határolt terület,
- Dózsa György utca déli szakasza- Zrínyi utca, és a Vasút utca déli szakasza által határolt terület,
- Béke utca- Rózsa köz- Rózsa utca –Petőfi Sándor- Liliom utca- Erdőköz által határolt terület.

A problémák megoldására a Projekt keretén belül az alábbi tevékenységeket tervezik:

- Dózsa György utcában meglévő földárok felújítása,
- Zrínyi utcai árok burkolása,
- a Dózsa György utca feletti földútról érkező vizekhez víznyelő és homokfogó beépítése,
- a csapadékvizek bevezetése a Zrínyi utca aljánál a vasút mellett található vízelvezető rendszerbe,
- a Dózsa György utca mellé az erdőterület határára övárook építése,
- a Vasút utcához levezetett vizek bekötése a Sósi érbe bevezető nyílt árokba,

- Vasút utca, Baross Gábor utca, Dózsa köz csomópont felújítása,
- Vasút utcai földárók felújítása.

A projekt befejezési határideje 2020.04.15.

1.16.2 Energiaközművek

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre, de jelentős a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is.

1.16.2.1.1. Villamosenergia ellátás

A településen a villamosenergia ellátást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja. A villamosenergia ellátás település szinten kiépített. A villamosenergia ellátás bázisai a térségben üzemelő alállomások. A legközelebbi alállomás, a Tatabánya közigazgatási területén üzemelő Bánhida 132/22 kV-os alállomás, amelyről induló 22 kV-os közép feszültségű gerinc elosztóvezetéken érkezik a villamosenergia Szárliget településre.

A kiépített közép feszültségű hálózat fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat, amelyről induló kisézfeszültségű elosztóhálózatról elégítik ki közvetlenül a fogyasztói igényeket. A közép- és kisézfeszültségű elosztóhálózatok is föld felett, oszlopokra fektetve üzemelnek a település területén.

A településen a közvilágítás a kisézfeszültségű elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott.

1.16.2.1.2 Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2017-ben 23,9 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A földgáz hálózat kiépítettségének eredményeként 2018. január 1-én 588 lakás, a lakásállomány 70 %-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

Az ország, benne Szárliget egyetemes gázszolgáltatója a NKM Földgázszolgáltató Zrt. A település gázellátásának bázisa a Zsámbékon üzemelő gázátadó állomás és gázfogadó-nyomáscsökkentő állomás, amelyről induló nagyközép-nyomású gerinc elosztóvezetékéről látják el a Zsámbéki medence és környezetében fekvő településeket.

Szárligetre a földgáz déli irányból Szár felől érkezik nagyközép-nyomású gerincelosztó vezetéken és táplálja be az Akácfa utca mellett üzemelő gázfogadó és nyomáscsökkentő állomást. A gáznyomáscsökkentőtől indul a település elosztóhálózata.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot szinte valamennyi belterületi utcában kiépítették. A kiépített gázelosztó hálózat középnyomású, amelyről az egyes ingatlanok bekötését kiépítették. A fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítását telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók

általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is. A helyi, egyedi nyomásszabályozótól induló kisnyomású hálózatról lehet közvetlen kielégíteni az igényeket.

1.16.2.1.3 Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

1.16.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A településen kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 70 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 30 %-ában ma is a környezetet erőbben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést, kedvező energiagazdálkodási szempontból és a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálja.

A hazánkban elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia, bár az ország területén nem egyenletes és általános az előfordulásuk, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján érdemi hasznosításra a napenergia hasznosítása vehető igénybe.

Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, napkollektorok alkalmazásával használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas, naperőmű panelek használatával villamosenergia előállítására alkalmasak.

Szárliget térségében 1960 körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amely bár elmarad az ország naposabb területein hasznosítható napos órák számától, hasznosíthatóságát mégis célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal és naperőművel is biztosított.

A napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről, de a helyszíni vizsgálatok és az internetes műhold felvételek alapján, több helyen, több épületen látható használatuk.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai

igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfalli hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről helyi információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

1.16.3.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. biztosítja. A 28-as körzetszámú Tatabánya primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A település a 34-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2018. január 1-én 694 db egyéni fővonal üzemelt a településen. Ezzel a lakásállomány 82,6 %-a rendelkezett vezetékes távközlési kapcsolattal. Az ellátottság közel teljes körűnek tekinthető, mivel a az igények kielégítettek.

A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2018. január 1-én 1 db nyilvános távbeszélő állomás üzemelt.

A településen a kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot. 2009-ben 533 lakás csatlakozott a kábel TV hálózatra, az akkori lakásállomány 65,2 %-a. 2018. január 1-én már 618 lakás, a lakásállomány mintegy 73,6 %-a rendelkezett a korszerű műsorvétel lehetőségével.

A település területén jelentős, Magyar Telekom, Invitel, Invitech, UPC gerinchálózati nyomvonalak haladnak át, ezek jellemzően alépítménybe fektetve, vagy kábelbe fektetve haladna.

A településen belüli helyi ellátást szolgáló vezetékes távközlési hálózat és műsorelosztó hálózatok jellemzően föld felett, oszlopokra fektetve üzemelnek. A helyi hírközlési hálózat és a kisfeszültségű elosztóhálózat többnyire külön oszlopsoron halad, így két oszlopsor terheli a közterületet.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a település belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

Meg kell említeni, hogy a település közigazgatási területén áthalad az Antenna Hungária Zrt. egyik országos mikrohullámú nyomvonala, amely magassági korlátozást okoz. Természetesen ez a magassági korlátozás magasabban van az előforduló beépítési magasságnál, tehát tényleges építési korlátozást eddig nem okozott.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM

1.17.1 Földtani közeg, talaj

A település földtani közeg, talajtani adottságai a 1.12.1. Természeti adottságok fejezetben ismertetésre kerültek.

A 2013-ban elfogadott Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTTrT) vonatkozó tervlapjai szerint Szárliget közigazgatási területén sem kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, sem jó termőhelyi adottságú szántóterület övezet nem került lehatárolásra.

A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztálya adatszolgáltatása alapján az 1.17.1. sz. táblázat tartalmazza a község külterületének megoszlását minőségi osztályok és művelési ágak szerint, a minőségi osztályhoz tartozó aranykorona érték és az adott művelési ágban átlagos aranykorona érték megjelölésével. A Földhivatal tájékoztatása szerint **települési viszonylatban átlagosnál jobb minőségű termőföldterületek** Szárliget külterületén a szántó 4, a legelő 3 és a rét 3 minőségi osztályú területek. A települési viszonylatban átlagosnál jobb minőségű termőföldek elhelyezkedését művelési áganként a Kv-1 tervlap mutatja be.

1.17.1. táblázat: Átlagosnál jobb minőségű termőföldek Szárliget területén

Művelési ág	Minőségi osztály (KTJ K/ha)	Területnagyság (ha)	%	Átlagos KTJ (K/ha)
szántó	4 (21,70 AK)	53,5026	54,0	18,03
	5 (17,40 AK)	19,0108	19,2	
	6 (11,10 AK)	26,6352	26,8	
legelő	3 (8,70 AK)	10,3624	30,8	6,28
	4 (5,20 AK)	23,2408	69,2	
rét	3 (33,00 AK)	1,4317	51,1	25,37
	4 (17,40 AK)	1,3701	48,9	
gyümölcsös	2 (26,90 AK)	0,8123	100,0	26,90

Szárliget közigazgatási területén a vízerózió károsító hatásával a terület domborzati adottságai miatt számolni lehet.

Szárliget területén feltárt talajszennyeződésről nincs tudomásunk. A talaj, illetve a földtani közeg állapotát a hulladékok és a szennyvizek nem megfelelő kezelése, a mezőgazdaság diffúz terhelései veszélyeztethetik. (Lásd még 1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek és 1.17.6. Hulladék c. fejezetet.)

Szárliget a KEM TrT vonatkozó övezeti tervlapja szerint az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetbe tartozik, a közigazgatási területen bányatelek, nyilvántartott ásványvagyon azonban a Bányafelügyelet tájékoztatása szerint nem található. A település közigazgatási területét földtani veszélyforrással érintett terület, felszínmozgás-veszélyes terület sem érinti a Bányafelügyelet nyilvántartása és a KEM TrT szerint.

1.17.2 Felszíni és felszín-alatti vizek állapota

A település vízrajzi adottságait az 1.12.1. Természeti adottságok fejezet ismerteti.

Szárliget **felszíni kisvízfolyásai** a Csákány-patak és a Sósi-ér. A Víz Keretirányelv rendszerében az előbbi a Duna részvízgyűjtő / Által-ér alegysége, az utóbbi a Duna részvízgyűjtő / Közép-Duna alegysége területén található. Az Országos Vízgyűjtő-

gazdálkodási Terv csak a Sósi-érre vonatkozóan tartalmaz minősítést, melyet az alábbi táblázatban ismertetünk.

1.17.2. táblázat: A Sósi-ér minősítése
(forrás: Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv)

Víztest	Ökológiai állapot	Biológiai állapot	Fizikai-kémiai állapot	Kémiai
Sósi-ér (Váli-víz és vízgyűjtője)	gyenge	gyenge	mérsékelt	jó

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklete értelmében Szárliget kisvízfolyásai az időszakos vízfolyás befogadók kategóriába tartoznak.

Az Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv alapján Szárliget területét több **felszín alatti víztest** is érinti. A felszín alatti víztestek minősítését az alábbi táblázat tartalmazza:

1.17.3. táblázat: A Szárliget területét érintő felszín alatti víztestek minősítése
(forrás: Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv)

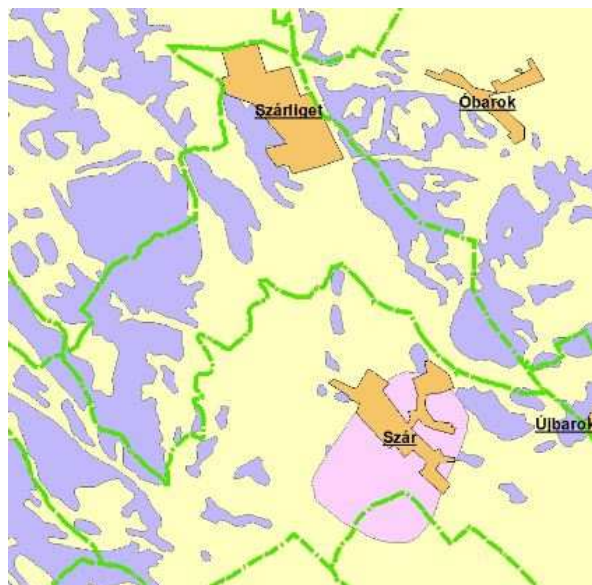
Víztest neve	Víztest típusa, kódja	Mennyiségi állapot minősítése	Kémiai állapot minősítése
Dunántúli-khg. – Duna-vízgyűjtő Mosoni-Duna- Által-ér-torkolat	sekély hegyvidéki / sh.1.3	jó	jó, de gyenge állapot kockázata
Dunántúli-khg. – Duna vízgyűjtő Budapest alatt	sekély hegyvidéki / sh.1.5	jó, de gyenge állapot kockázata	jó
Dunántúli-khg. – Duna-vízgyűjtő Mosoni-Duna- Által-ér-torkolat	hegyvidéki / sh.1.3	jó	jó
Dunántúli-khg. – Duna vízgyűjtő Budapest alatt	hegyvidéki / h.1.5	-	jó, de gyenge állapot kockázata
Dunántúli-khg. – Veszprém, Várpalota, Vértes déli források vízgyűjtője	karszt/ k.1.1	jó	gyenge
Dunántúli-khg. – Budai-források vízgyűjtője	karszt/ k.1.3	jó	gyenge
Dunántúli-khg. – Esztergomi források vízgyűjtője	karszt/ k.1.4	jó	jó

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervben a víztestekre meghatározott környezeti célkitűzés a jó mennyiségi és minőségi állapot elérése.

A felszíni és felszín alatti vizek szempontjából érzékeny, sérülékeny területek

Szárliget a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából **fokozottan érzékeny, illetve kiemelten érzékeny** területen lévő település.

1.17.1. ábra: Felszín alatti víz érzékenységi kategóriái Szárliget településen
(forrás: Közép-dunántúli Vízügyi Ig. Fejér Megyei Szakmérnöksége)

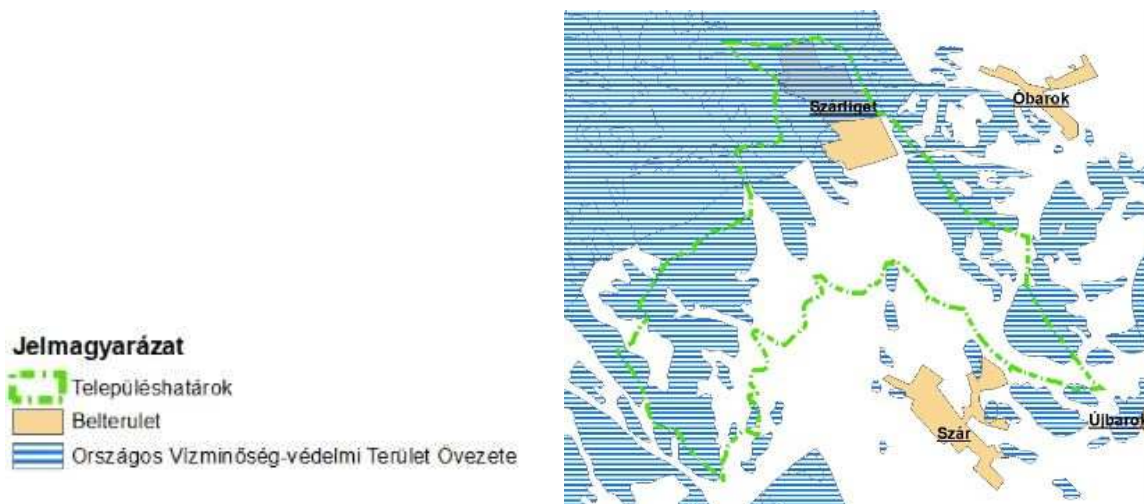
A 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete szerinti besorolás alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából 1b és 2a kategóriába esnek a településhatáron belüli területek.

1b: Felszín alatti víz állapota szempontjából olyan fokozottan érzékeny karsztos területek, ahol a felszínen, vagy 10 m-en belül a felszín alatt mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatók.

2a: Felszín alatti víz állapota szempontjából olyan érzékeny területek, ahol a csapadékból származó utánpótlódás sokévi átlagos értéke meghaladja a 20 mm/évet.

Az OTrT vonatkozó tervlapja (3/7.sz. melléklet) értelmében Szárliget közigazgatási területének jelentős része az **országos vízminőség-védelmi övezet** által érintett.

1.17.2. ábra: Szárliget település országos vízminőség-védelmi övezet általi érintettsége
(forrás: Közép-dunántúli Vízügyi Ig. Fejér Megyei Szakmérnöksége)

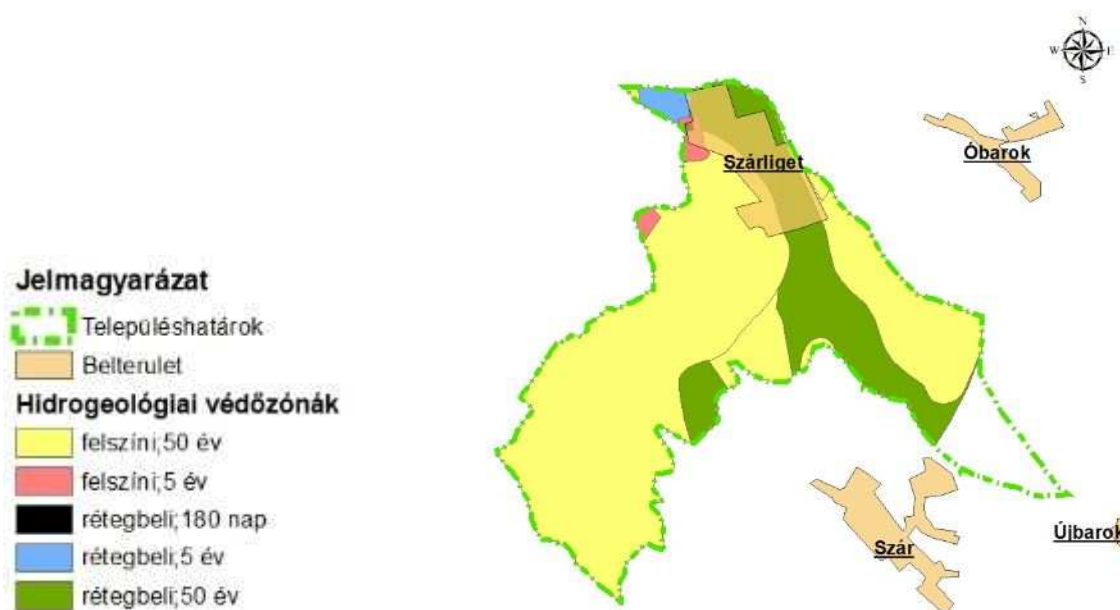

A felszíni és felszín alatti víz szempontjából az érzékenységet több tényező - üzemelő vízbázis, karsztvízkészlet, nitrátérzékenység - indokolja.

Szárliget közigazgatási területét több **ivóvízbázis** hidrogeológiai védőövezete érinti, melyek a következők (lásd: 1.17.3. ábra):

- **Szárliget Községi Vízmű** külső védőidom, hidrogeológiai „A” védőterület és hidrogeológiai „B” védőterület;
- **Bicske Vivien ásványvíz kutak** hidrogeológiai „B” védőterület és hidrogeológiai „B” védőidom;
- **Tatabánya XIV/A vízakna** hidrogeológiai „B” védőterület, hidrogeológiai „A” védőidom, hidrogeológiai „B” védőidom

1.17.3. ábra: Szárliget település hidrogeológiai védőövezetei
(forrás: Közép-dunántúli Vízügyi Ig. Fejér Megyei Szakmérnöksége)

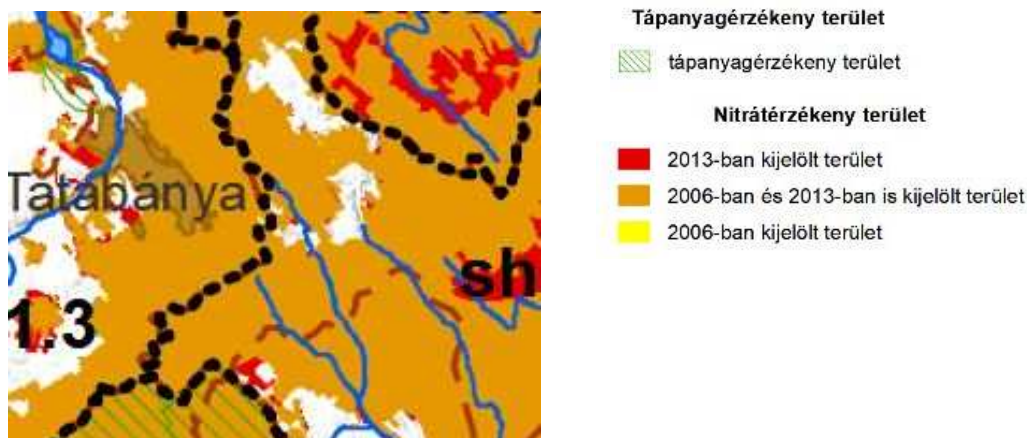

Szárliget vízellátását a település belterületén található vízműkút (B-1 sz. kút) biztosítja, az érintett ingatlan a 205/3 hrsz-ú terület. A 2012-ben készült megvalósíthatósági tanulmány a vízföldtani, hidrogeológiai adottságok és a kút víztermelése alapján a vízműkút körül „A” és „B” hidrogeológiai védőterületet, valamint külső és belső védőidomot határolt le. Az egyes védőzónákra vonatkozó ingatlanhasználati korlátozásokat a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási mélyek védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza. Tekintettel arra, hogy a Szárliget vízmű nem rendelkezik még hidrogeológiai védőidom kijelölő határozattal, az ivóvízbázis veszélyeztetettsége ezért jelentős.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Kormány rendelet alapján Szárliget **nitrátérzékeny területtel** érintett település (lásd 1.17.4. ábra).

A kijelölt nitrátérzékeny területeken az 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet szerinti Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat előírásait 2014. szeptember 1-jétől alkalmazni kell. Ez többek között a tápanyag-gazdálkodásra, a szerves trágya, műtrágya talajba való kijuttatására, öntözésre, állattartásra vonatkozó szabályokat tartalmaz, továbbá a gazdálkodót ezzel kapcsolatos nyilvántartást tartalmazó gazdálkodási napló vezetésére kötelezi.

1.17.4. ábra: Nitrátérzékeny területek
(forrás: Országos Vízügytő-gazdálkodási Terv 2015, 2-2. térképmelléklet)

A Vértes és Gerecse jelentős része **nyílt karsztterület**, mely különösen érzékeny a felszíni szennyezésekre és föld állapotának megváltozására.

A vízvédelmi szempontból érzékeny területek bemutatását a Kv-3 tervlap tartalmazza.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Szárliget a települést övező, jelentős ipari szerepű területek (Oroszlány-Tatabánya) közelsége ellenére, kiterjedt erdőségeinek köszönhetően és jelentősebb légszennyező létesítmények hiányának tulajdoníthatóan jó levegőminőség jellemzi.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján zónákba kell sorolni. A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet 1. sz. melléklete alapján Szárliget a 10. sz. „Az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat” légszennyezettségi zónába tartozik. A Rendelet az egyes zónákban 11 légszennyező anyagot ért el, a zónacsoport szennyező anyagokénti besorolása az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán - kivéve talajközeli ózon, amely besorolása O-I vagy O-II - az alábbi:

1.17.4. táblázat: Zónacsoportok légszennyező anyagok szerint

szennyező anyag	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	Benzo l	Talaj- közeli ózon	PM ₁₀ Arzé n	PM ₁₀ Kad miu m	PM ₁₀ Nikkel	PM ₁₀ Ólo m	PM ₁₀ Benz(a) pirén
zóna- csoport	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

D: a levegőterheltségi szint a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van

E: a levegőterheltségi szint a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van

F: a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg

O-I: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket

A zónában a szilárd (PM₁₀) szennyezőanyagokra vonatkoztatott légszennyezettség a fentiek alapján a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van, továbbá a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket. A többi vizsgált légszennyező anyag okozta

levegőterheltségi szint a zónába tartozó területeken nem haladja meg az alsó vizsgálati küszöböt. Ennek alapján a levegőminőség kedvezőnek mondható.

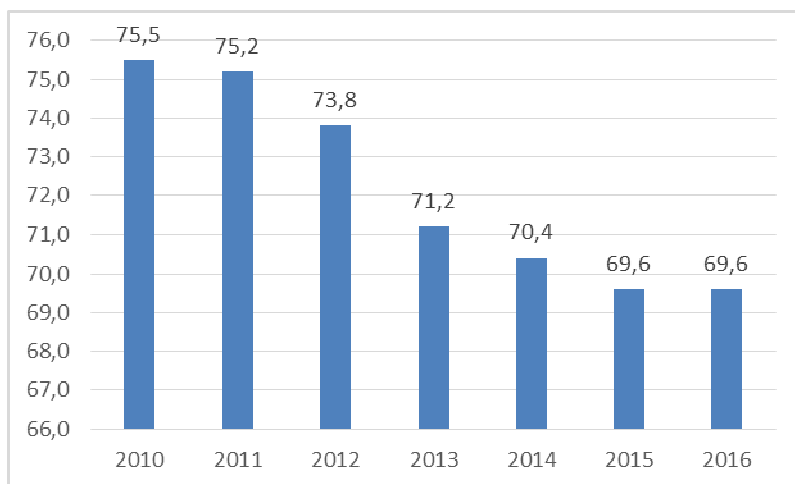
Szárliget területén légszennyezettség-mérő állomás nincs, a legközelebbi immissziós mérőállomások Tatabányán találhatók.

A község közigazgatási területén egy jelentősebb **gazdasági létesítmény** működik, a Liget Gatter Kft. fűrészüzeme a település szívében, a vasútállomás közelében. A telephely bejelentésre kötelezett légszennyező pontforrással rendelkezik, melyen szilárd légszennyező anyag keletkezésével kell számolni. A rendelkezésre álló információk alapján határértéket meghaladó légszennyezés nem történik.

A **fűtési eredetű légszennyezés** a gáz bevezetését követően jelentősen csökkent, ugyanakkor a magas energiaárak következtében az ország más területeihez hasonlóan az utóbbi évtizedben itt is újra növekszik a szilárd tüzelést alkalmazók aránya. Az elmúlt évek adatsorát vizsgálva 70 % alá csökkent a településen a gázzal fűtött lakások aránya, mely országos viszonylatban is alacsonynak mondható.

Gázzal fűtött lakások aránya (%)

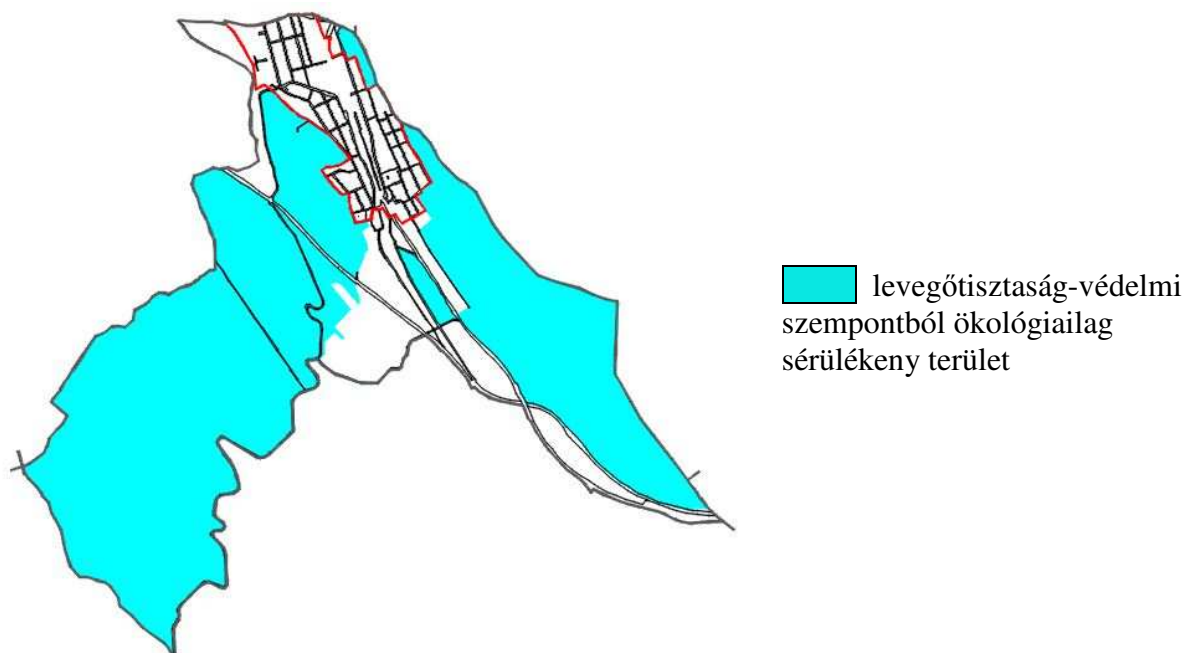
(forrás: TeIR/ Idősoros elemző)

Jelentősebb **közlekedési eredetű légszennyezés** a település közigazgatási területét érintő jelentősebb forgalommal terhelt 1. sz. főútvonal mentén jelentkezik, mely azonban elkerüli a település belterületét, a legközelebbi lakóépületek a főúttól közel 500 m-re, a Hosszú-hegy és erdősége által elválasztva találhatók. A belterületet átszelő 8113 j., ill. a belterületet É-ről érintő 8101 j. alsóbbrendű közutak forgalma, s így a rajtuk folyó közlekedésből származó légszennyezés sem számottevő.

A település közigazgatási területét nem érinti magasabb kibocsátást megengedő, levegőtisztaság-védelmi szempontból kijelölt védelmi övezet. Levegőtisztaság-védelmi szempontból ökológiailag sérülékeny területnek tekinthetők a Vértes és Gerecse helyi védelem alatt álló, Natura 2000 területként, illetve az országos ökológiai hálózat magterületeként nyilvántartott erdőségei.

1.17.6. ábra: Levegőtisztaság-védelmi szempontból ökológiailag sérülékeny területek

1.17.4 Zaj és rezgésterhelés

Környezeti zaj a településen a közúti és vasúti közlekedésből, valamint üzemi létesítménytől származik.

A település szövetébe ékelődő **zajkibocsátó ipari létesítmény** a Liget Gatter Kft. fűrészüzeme, mely a Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal mellé települt. Az iparterülethez közel lakóépületek Ny-DNy-i irányba találhatók, a telep É-ről lakóházak kertjeivel, K-ről a vasútterülettel határos. A Liget Gatter Kft. fűrészüzeme zajforrásaira a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya által 2012-ben megállapított zajkibocsátási határértékek vonatkoznak. Információink alapján a telephely környezetében lévő védendő területeken a zajterhelési határértékek teljesülnek.

Szárliget belterületét két országos mellékút érinti. A 8101 és a 8113 j. utak forgalma nem jelentős, így számottevő **közúti közlekedésből származó zajterheléssel** nem kell számolni.

Jelentős zajterhelést a vasúti közlekedés okoz, a belterületet ketté szelő Budapest-Hegyeshalom **vasúti fővonal közlekedésétől származó környezeti zajszint** éjjeli időszakban a vasútterülettel határos lakóterületek mentén szinte mindenhol meghaladja a zajterhelési határértéket.

1.17.5 Sugárzásvédelem

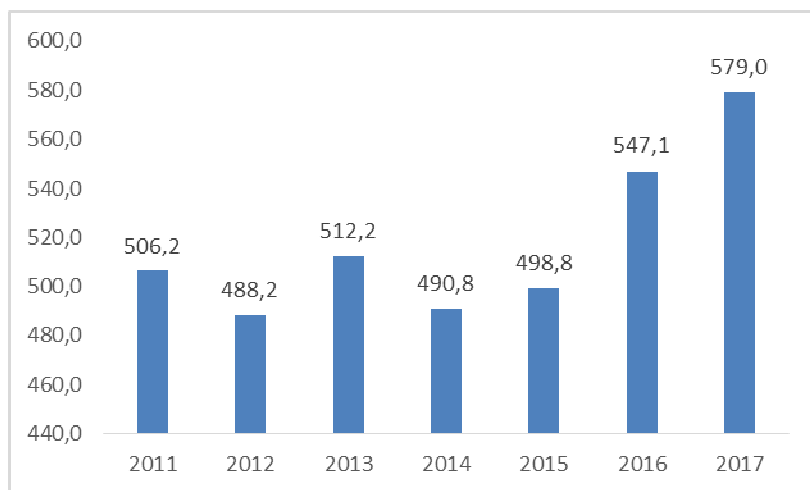
Az Országos Atomenergia Hivatal (a továbbiakban: OAH) tájékoztatása szerint nincs az OAH hatáskörébe tartozó létesítmény Szárliget figyelembe veendő közelségében, a hatályos ágazati elhatározás ilyen létesítmény létrehozásával vagy hely kijelölésével nem számol.

1.17.6 Hulladék

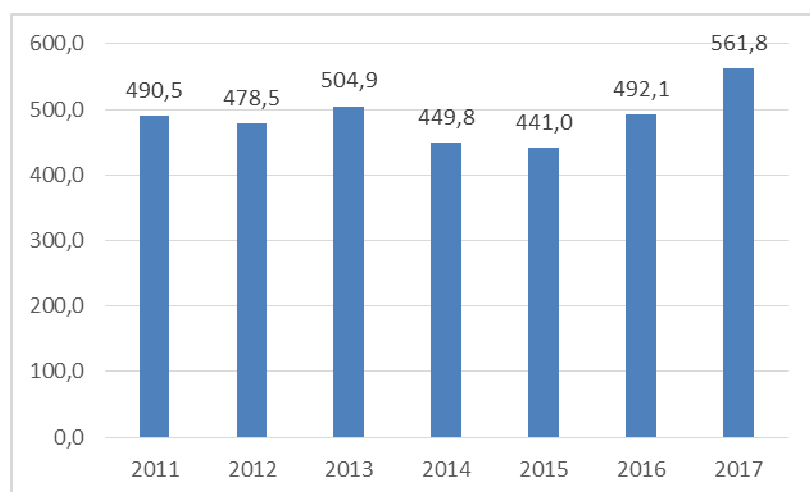
Szárliget területén a **kommunális szilárd hulladék** szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. A települési szilárd hulladék begyűjtéséről és ártalmatlanításáról a tatabányai székhelyű NHSZ Vértességi Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. gondoskodik, mely Szárligetrel együtt összesen 24 – Komárom-Esztergom, Fejér és Pest megyei - településen lát el hulladékkezelési közszolgáltatási tevékenységet. Szállítás hetente egy alkalommal történik.

Az összes elszállított települési szilárd hulladék nagy része a lakosságtól származik. Az összegyűjtött hulladék a tatabányai Regionális Hulladékkezelő Központba kerül elszállításra, amely 79 település hulladékának kezelésére létesült.

1.17.7. ábra: Összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (tonna)
(forrás: KSH)

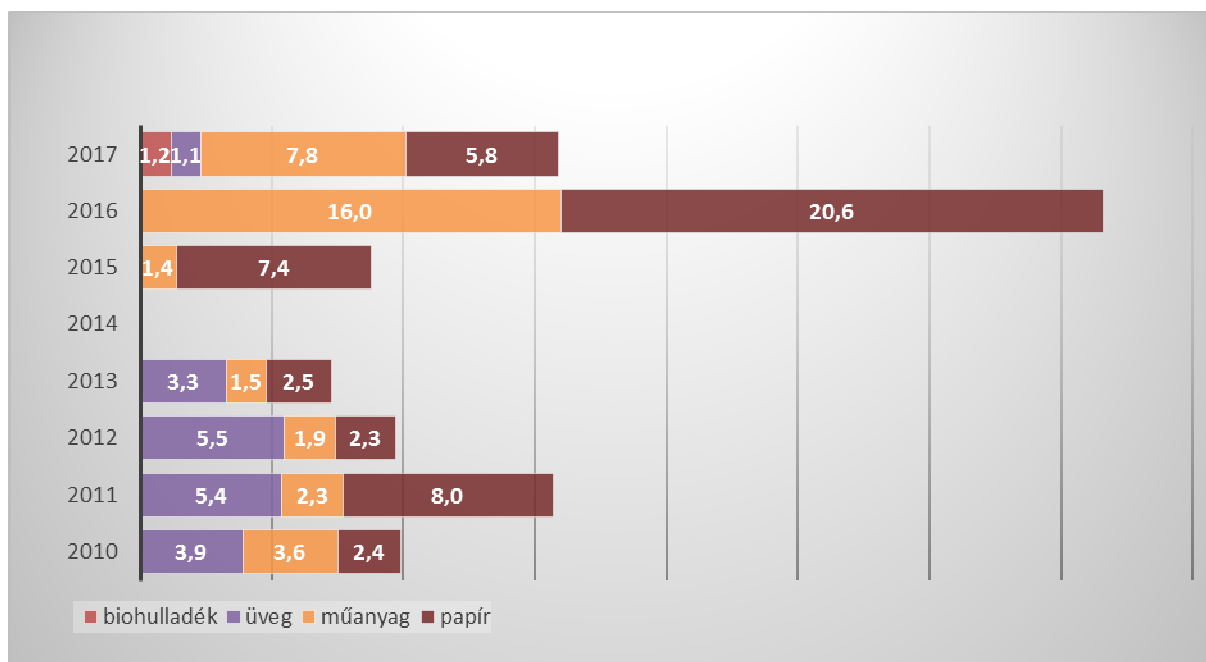

1.17.8. ábra: Lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)
(forrás: KSH)

A településen néhány éve valósult meg a házhoz menő **szelektív hulladékgyűjtés**, azt megelőzően hulladékgyűjtő szigetek szolgálták az elkülönített hulladékok gyűjtésére. Jelenleg házhoz menő rendszerben történik az erre a célra szolgáló zsákokban a papír, műanyag és fém hulladékok elkülönített gyűjtése. A begyűjtött szelektív hulladékok havi rendszerességgel a tatabányai Regionális Hulladékkezelő Központ szelektív válogatójába kerülnek beszállításra. Házhoz menő rendszerben történik a zöldhulladék begyűjtése is havi egy alkalommal áprilistól novemberig. A szolgáltatás során a beszállított zöldhulladékok, az összekötegetett gallyak, ágak, valamint január hónapban a díszüktől megfosztott fenyőfák kerülnek összegyűjtésre. További tevékenység a közszolgáltatáson belül a lomtalanítás, melyre évente, előre meghirdetett időpontban kerül sor.

1.17.9. ábra: A szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége és összetétele 2010-2017 között Szárligeten (forrás: KSH)

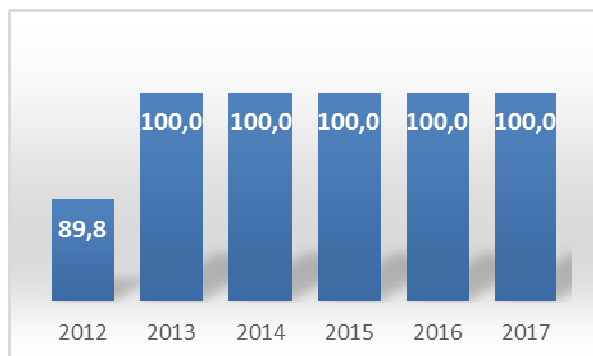

Jelentősebb mennyiségű **veszélyes hulladékot** eredményező tevékenységet a településen nem folytatnak, az ipari üzemekben, kisipari, mezőgazdasági tevékenységek során keletkező kisebb mennyiségű veszélyes hulladékból adódó környezetszennyeződésről nincs tudomásunk.

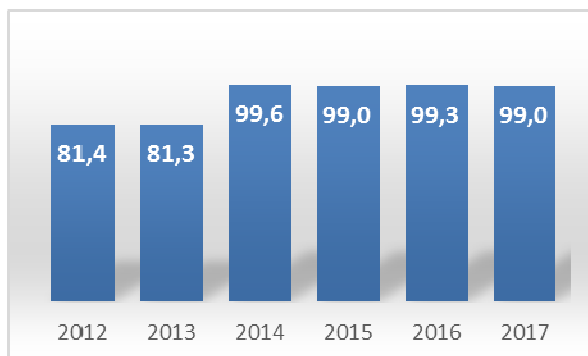
A lakosságnál keletkező veszélyes hulladék elhelyezésére a Közszolgáltató által üzemeltetett veszélyes hulladékok számára kialakított hulladékudvarokban vagy szervezett gyűjtés (lomtalanítás) keretében van lehetőség. Az NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. 2017. óta két hulladékudvart üzemeltet Tatabánya területén, ahol Szárliget lakosai számára is lehetőség nyílik az inert (építési és bontási) hulladék, lomhulladék, szelektív hulladékok, zöldhulladék, háztartási sütőolaj, személygépjármű abroncs, veszélyes hulladék (festék, lakk, motorolaj, akkumulátorok, elemek), elektronikai hulladék leadására.

A **flyékony kommunális hulladék** kezelése a településen megoldott, a szennyvízcsatorna-hálózat 2006-ban épült ki, ekkor megtörténtek az intézményi rákötések és a lakossági rákötések nagy része is, mely azóta is folyamatos. A rákötések aránya jónak mondható, a közműolló majdnem zárt.

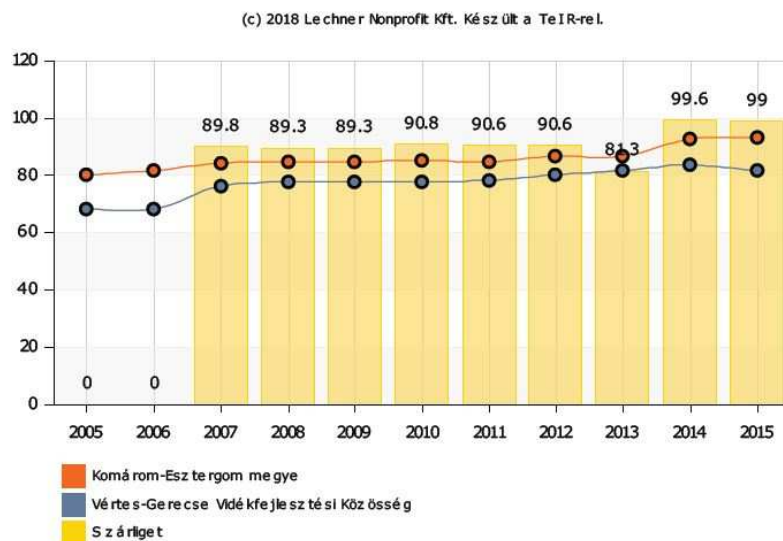
1.17.10. ábra: Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)
(forrás: TeIR/ Idősoros elemző)

1.17.11. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)
(forrás: TeIR/ Idősoros elemző)

1.17.12.ábra: A közcatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában - Közműolló (%)
(forrás: TeIR/Helyzet-Tér-Kép)

Az összegyűjtött szennyvizek a Tatabányai regionális szennyvíztisztító telepre kerülnek elszállításra. A Tatabányai szennyvíztisztító telepen Tatabánya és Szárliget szennyvizein kívül még Vértesszőlős, Környe, Vértessomló és Várgesztes települések szennyvizeit tisztítják. A keletkezett iszap kezelése a Szentgyörgypusztai iszapkezelő telepen történik. A tisztított szennyvíz befogadója az Által-ér.

1.17.7. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

- Szárliget legnagyobb környezetvédelmi problémáját sokáig csatornázatlansága, illetve az ebből adódó felszíni és felszín alatti vízszennyezés jelentette, mely a földtani közeg érzékenysége révén (nyílt karszterület, ivóvízbázissal érintett terület) jelentősebb kockázatot jelentett. A környezetvédelmi probléma a csatornahálózat kiépítésével megoldódott, a rákötések aránya szinte teljes.
- Szárligeten országos viszonylatban is alacsony a gázzal fűtött lakások aránya, s ahogy az ország más településein is, úgy Szárligeten is a gázfogyasztás további visszaesése figyelhető meg. A szilárd tüzelőanyagok használatának növekedése a fűtési időszakban a környezetterhelés növekedését, a levegőminőség romlását eredményezi.
- Hulladékgazdálkodás terén az elkülönítetten gyűjtött hulladékok gyűjtési rendszerében jelentkező hiányosságok jelentenek problémát, ami a lerakásra kerülő hulladékokban esetlegesen előforduló veszélyes anyagok jelenlétében nyilvánul meg.
- A közlekedési eredetű környezeti zajszint a település belterületét átszelő vasúti fővonal mentén a közeli beépítéseknél a jogszabályban meghatározott határértéket meghaladó mértékű.
- A település szívében létesült fatelep zajterhelése, levegőterhelése révén potenciális környezeti konfliktus forrása.

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Szárliget közigazgatási területén építésföldtani korlátozást jelentő alábányászott területek, barlangok, pincék nem találhatók.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A település közigazgatási területét földtani veszélyforrással érintett terület, felszínmozgás-veszélyes terület nem érinti a Bányafelügyelet nyilvántartása és a Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve vonatkozó tervlapja (KEM TrT 3/13. sz. melléklet) szerint.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Szárliget a szeizmikus zónatérkép szerint a 4. szeizmitási zónába tartozik, földrengés szempontjából közepesen veszélyeztetett térség. (Az ország területe 5 zónába sorolt).

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvíz-, belvízveszélyes területek

Szárliget község közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett. A Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint Szárliget község közigazgatási területe nem része továbbá belvízvédelmi öblözetnek, rendszeresen belvízjárta terület övezetét nem érinti.

1.18.3 Egyéb korlátozó tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Szárliget közigazgatási területén kedvezőtlen morfológiai adottságokra vonatkozóan nincs információnk, adatunk.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások

A rendelkezésünkre álló információk, adatok szerint Szárliget területén mélységi és magassági korlátozással érintett terület nincs.

1.18.3.3 Tevékenységből adódó korlátozások, védőterületek

Közműlétesítmények:

- Közművezetékek jogszabályokban előírt védőterületei

Közlekedési létesítmények:

- Országos közutak védőterülete külterületen az úttengelytől mérten
 - főútvonal mentén 100-100 m
 - mellékút mentén 50-50 m
- Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal védőterülete a szélső vágánytól mért 100-100 m

Ivóvízbázisok hidrológiai védőzónái:

- Szárliget Községi Vízmű külső védőidom, hidrogeológiai „A” védőterület és hidrogeológiai „B” védőterület;
- Bicske Vivien ásványvíz kutak hidrogeológiai „B” védőterület és hidrogeológiai „B” védőidom;
- Tataháza XIV/A vízakna hidrogeológiai „B” védőterület, hidrogeológiai „A” védőidom, hidrogeológiai „B” védőidom

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Szárliget település Komárom-Esztergom Megye Területrendezési Terve vonatkozó tervlapja szerint (3/9. sz. melléklet) az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetébe tartozik. A Bányafelügyelet tájékoztatása szerint azonban Szárliget közigazgatási területén megkutatott és nyilvántartott ásványi nyersanyaglelőhely, szilárdásvány bányászati bányatelek vagy szénhidrogén bányászati létesítmény nem található.

1.20. VÁROSI KLÍMA

Szárliget klimatikus adottságai kedvezőek, köszönhetően a táji fekvésének és a település közigazgatási területét borító nagyterjedésű erdőségeknek, melyek klímaformáló, befolyásoló szerepe, pozitív hatásai jelentősek. A település a Vértes és a Gerecse által közrezárt völgyben helyezkedik el, mely jó átszellőzést biztosít.

A földrajzi helyzetből adódó klimatikus viszonyokat a települési klimatikus körülmények (épületek, építmények sűrűsége, burkolt felületek kiterjedése, vízelvezetés, lefolyási viszonyok jellemzői, növényborítottság, emberi tevékenységek - közlekedés, fűtés, ipar - általi kibocsátások) jelentősen módosíthatják. Szárligeten az utcahálózat és a telekosztások a természeti környezethez igazodva alakultak ki. A település beépítettsége főként kertvárosias jellegű, az emeletes házak aránya alacsony, jelentős ipari tevékenység nem folyik a lakott területek közelében, a városi hősziget kialakulása nem jellemző. A szellős kertvárosias beépítésnek köszönhetően a települési zöldfelületek aránya nagy, jelentős különbségek a külterület és belterület klimatikus viszonyai között nincsenek, a külterület-belterületi hőmérséklet különbségek így nem haladják meg az 1-2 C°-ot.

A településen meteorológiai megfigyelő állomás nem működik, helyi mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

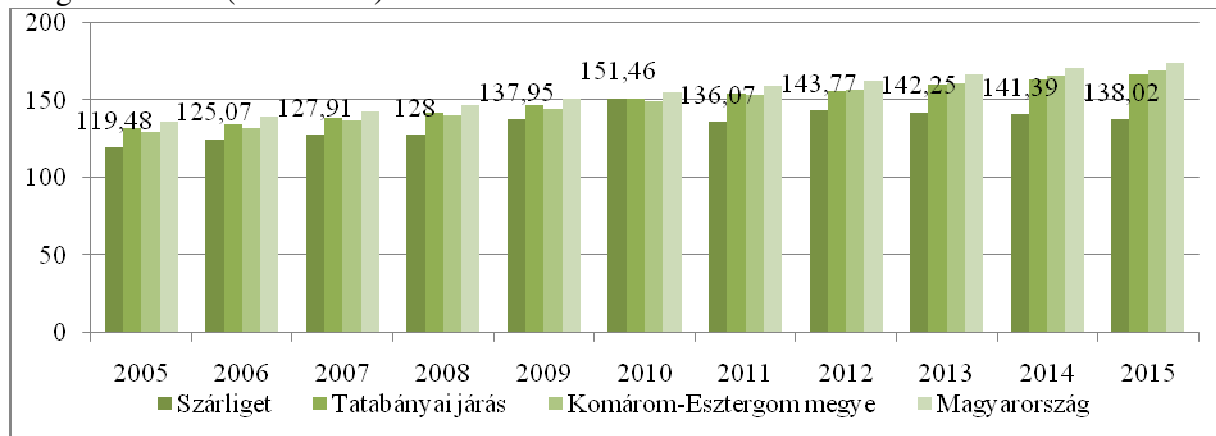
A település társadalma: Demográfiai viszonyok és tendenciák

A népszámlálási adatokat figyelembe véve az első parcellázások után, az 1930-es évektől kezdődően a lakónépesség változása a következőként alakult: az 1930-ban még közigazgatásilag Szárhoz tartozó, frissen alapított településrész lakossága 41 fő volt. A lakónépesség száma 1941-ig a tizennégyszeresére, 589 főre nőtt. A jelentős növekedés az alacsony kiindulási értéknek és az évtized alatt befejeződött építkezéseknek volt köszönhető. 1941 és 1949 között jelentősen csökkent a lakónépesség száma, majd 1960-ban már 860 fővel meghaladta az 1941-es értéket. Innentől kezdve változó ütemű, de folyamatos növekedés figyelhető meg, mely 2011 után újra felgyorsulni látszik. Szárliget a 2017-es adatok alapján elérte a 2.431 fős népességszámot, mely egyben az eddigi legmagasabb érték.

Az önkormányzat az ütemezett lakóterület-fejlesztési politikájával, a településén a helyi lakónépesség megtartása végett a megkezdett és kialakult kertvárosias életteret kívánja fenntartani, a folyamatos minőségi fejlesztéseivel.

Az öregedési index az idős népesség (60–X éves) arányát mutatja a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában. A diagram jól szemlélteti, hogy az előreagedés országos jelenség. A település öregedési mutatójának alakulását tekintve a járási, megyei és az országos összehasonlításban is nagyon kedvezőek.

Öregedési index (2005-2015)

Forrás: TeIR

A lakónépesség korcsoportonkénti bontásából kiderül, hogy Szárliget lakónépessége nem követi a járási, megyei és az országos átlagot, hanem a megfiatalodás jellemzi. A 14 év alattiak aránya 15,9%. A munkaképes korosztály, azaz a 15-64 évesek aránya 69,1%, míg a 65 évesek és idősebbek aránya 15,0%.

Szárliget 7 évesnél idősebb lakónépessége közepes iskolai végzettségűnek tekinthető összességében. 2001-ben a lakónépesség 1,8%-ának nem volt iskolai végzettsége, 45,7%-a végzett csak általános iskolát, 45,8%-nak van középfokú és 6,2%-nak felsőfokú végzettsége. A lakosság iskolai végzettségi összetétele jelentősen javult 2011-re és a következőképpen alakult: nem rendelkezett iskolai végzettséggel a 7 évesnél idősebb lakónépesség 1,2%-a, legfeljebb általános iskolai végzettséggel 33,3%-a rendelkezik, 52,6%-a, középiskolai végzettséggel és a lakosság a 12,9%-a bír felsőfokú végzettséggel.

2011-ben foglalkoztatottsági mutató Szárligeten 44,9%, amely a megyei (43,3%) és az országos (39,7%) átlagtól is kedvezőbb, ebből kifolyólag a nem aktív szereplők (munkanélküliek, inaktívak és eltartottak) aránya is stabilan az országos és megyei szint alatt van. A településen a munkanélküliek aránya 2,7% volt, az inaktív keresők aránya 25,9%, míg az eltartottaké 26,5%, ami meghaladja a megyei (23,5%) és az országos (24,9%) értékeket is, ami a gyermekek lakosságon belüli magas arányának köszönhető. A településről ingázók aránya a 2001-es 81%-ról 2011-ben 85%-ra növekedett.

Az aktív keresők megoszlása 2001 és 2011 között a nemzetgazdasági ágak szerint jelentős változáson ment keresztül. A mezőgazdaság és erdőgazdaság területén dolgozók aránya két százalékponttal a felére, az iparban és építőiparban dolgozók aránya pedig 3,5 százalékponttal csökkent, míg a terciér szektorban dolgozók aránya 5,6 százalékponttal növekedett.

Szárliget foglalkoztatási adatai az országos és megyei viszonylatban is jónak mondhatók, ebből következőleg a településen élők jövedelmi viszonyai is kedvezőek.

A nettó jövedelmek 2008 és 2009 között csökkentek, majd 2010-től egyre gyorsuló ütemben növekedésnek indultak, 2015-ben az egy lakosra jutó éves nettó jövedelem elérte a 951.253 forintot, ami a járási és a megyei értékek 107%-a, az országos értéknek pedig a 122%-a, így elmondható, hogy Szárligeten a térségi szinthez képest átlag feletti nettó jövedelmekkel találkozunk.

A vizsgált időszakban jelentősen nőtt az ezer lakosra jutó személygépkocsik száma, mely Szárligeten a járási, a megyei és az országos értékeknél is jobb ellátottságot mutat.

Az emberek életminőségét nagyban meghatározza, hogy milyen komfortfokozatú és felszereltségű lakásban élnek. Szárligeten 2011-ben a lakások 76,2%-a volt összkomfortos, mely magasabb a megyei átlagnál (75,3%) és az országos mutatónál (49,3%) is. A komfortos lakások aránya (18,6%), alacsonyabb a megyei (19,7%) és az országos átlagnál (30,1%%), ami azt jelzi, hogy a félkomfortos, komfort nélküli és szükség- és egyéb lakások aránya (5,2%) jóval alacsonyabb az országos (20,1%), de magasabb a megyei átlagnál (5,0%).

Szárliget infrastrukturális szempontból (pl. közművek, épített környezet, közlekedés) megfelelően kiépített település, a kertvárosias élet fizikai feltételei rendelkezésre állnak. Az utóbbi években jelentős fejlesztések is történtek ezen a téren.

A települési élet minőségét olyan, a mindennapi tevékenységekhez szükséges feltételek is meghatározzák, mint például játszóterek, bevásárló- és szolgáltató központok megléte, illetve a zöldfelületek kellő aránya.

Szárligeten az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az Önkormányzat ezen felül számos kezdeményezéssel igyekszik hozzájárulni a lakókörnyezet élhetőbbé tételéhez.

Települési közösség (kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztő erő

Szárliget erősségét és vonzerejét elsősorban az élhető kertvárosias lét, a meglévő természeti adottsága a jó tiszta levegő jelenti.

Életminőség szempontjából Szárliget összességében egyre több kedvező körülményt biztosít a településen lakók számára. A településvezetés törekszik a szabadidős lehetőségek fejlesztésére, a közösségi és kulturális programkínálat növelésére, a települési és településrészi identitás erősítésére a civilek és a közművelődési intézmények bevonásával.

A településen számtalan egyesület, civil szervezet működik, melyek változatos programjaikkal színesítik a település kulturális életét. A rendezvények lebonyolításában óriási szerepet vállalnak a civil szervezetek.

Szárliget gazdasági szerkezete, szerepköre

A korábbi mezőgazdasági ágazatok működésüket tekintve folyamatosan megszűnőben vannak.

Szárligeten a jellemző gazdasági ágazatok elsősorban a kereskedelmi, az építőipari szolgáltató és a szakmai tudományos szektor. A település 20. századi alapítása idején is már a környék bányászatához kötődő lakossággal, elsősorban tisztviselőkkel és nyugdíjasokkal települt be, így a mezőgazdaság hagyományosan sem képviselt túl jelentős súlyt a település életében.

A település, jellemző ipari/gazdasági területei:

- CERB Kft. 2067 Szárliget Dózsa György út 35. (Villanyszerelés)
- LIGET GATTERKft. 2067 Szárliget Baross Gábor utca 30/36.(Fűrészáru-gyártás)
- ÓNODI Kft. 2067 Szárliget Petőfi Sándor utca 28.(Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem)
- NAZZA Software Kft.2067 Szárliget Ady Endre utca 15.(Számítógép, periféria, szoftver kiskereskedelme)
- INDEX-ABLAK Kft.2067 Szárliget Árpád utca 2.(Műanyag építőanyag gyártása)

A helyigényes ágazatok elsősorban a meglévő ipari területekre települnek, amelyek általában fejlesztésre szorulnak, az innováció-orientált megújulást hatékonyan támogató innovációs és szolgáltató központ a település területén nem áll rendelkezésre.

Hiányos a turisztikai szolgáltató infrastruktúra: szükség lenne egy a turistákat orientáló térségi idegenforgalmi információs és szervező irodára, amely a vendégek itt tartásában (vendégéjszakák száma) játszhatna meghatározó szerepet. Ezzel összefüggő probléma a kereskedelmi és vendéglátó-ipari vállalkozások alacsony száma, illetve kevés a szállás- és vendéglátóhely.

A település humán infrastruktúrája

Szárliget területén nem működik bölcsőde, a néhány bölcsődés korú gyermeket a szomszédos települések tudják fogadni.

Szárliget területén egy óvoda működik.

A szárligeti óvoda a település központjához közel, az Iskola utcában található. Az óvoda épülete 1976-ban két csoport számára épült, konyhával, mely lehetővé tette a gyermekek étkeztetését. 1994-ben a tartósan magas gyermeklétszám miatt egy harmadik csoport

létrehozására került sor a csecsemőgondozó épületében, mely a másik épülettel egy telken található. Az intézmény udvara tágas, mászóakkal, fajtáékokkal, játszóházakkal és egy kis halastóval rendelkezik.

A szárligeti Tima Endre Általános Iskola az Iskola utca 3. szám alatt működik, közvetlenül az óvoda szomszédságában. Az iskola rendelkezik melegítő konyhával és étkezővel, öltözős tornaszobával és informatikateremmel. Az intézmény fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. Az intézményben 8 évfolyam van, évfolyamonként egy osztályban folyik oktatás. Az iskolában idegen nyelvként az angol nyelvet oktatják.

Az önkormányzat a személyes gondoskodás körébe tartozó valamennyi szociális alapszolgáltatást (házi segítségnyújtás, étkeztetés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás és a nappali ellátást nyújtó intézmények) a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Egyesített Szociális Intézményen (ESZI) keresztül, biztosítja.

A település kulturális életének központjai a Községi ház és Könyvtár, melyek a Szent István téren a Polgármesteri Hivatallal egy épületben találhatók. Az intézmények az Önkormányzat fenntartásában működnek.

A település az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében elfogadott esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

Szárliget település Önkormányzat az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességét, szegregációmentességét, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

Az éves költségvetések bevételi oldalának legnagyobb részét a saját bevételek, ezen belül is a helyi adók teszik ki. Szárliget település által kivetett helyi adók: az építményadó, telekadó, idegenforgalmi adók és az iparüzési adó.

A településüzemeltetési szolgáltatások ellátását egyfelől az Önkormányzati Hivatal illetékes szervezeti egysége, másfelől külső cégek végzik. Külső cégek végzik – többek közt – a köztisztasági, parkfenntartási, hulladékgazdálkodási, temetőüzemeltetési, víz-, szennyvíz-, gáz- szolgáltatási, közvilágítási, feladatokat. Közterületek, parkok fenntartását közmunkások végzik.

Táji és természeti adottságok

Szárliget két hegyvonulat, a Vértes és a Gerecse ölelésében, páratlan szépségű táji

környezetben terül el. Tájhasználatát alapvetően éghajlati, domborzati és talajadottságai határozzák meg. A meredek hegyoldalak, a rossz minőségű, köves, nehezen művelhető talaj

és a domborzatból adódó hűvösebb éghajlat leginkább az erdőgazdasági tájhasználatnak kedvez. A közigazgatási terület meghatározó részét, több mint 75 %-át a két hegyvidék összefüggő, kiterjedt erdőségei alkotják. A hegyek közé zárt É-D-i irányú hosszanti völgyben, a hegyek lábánál elterülő lankákon szántó és gyepterületek váltakoznak, a kisvízfolyásokat (Csákány-patak, Sósi-ér) természetközeli fás-ligetes növényzet kíséri.

A mozgalmas domborzat és változatos tájhasználat jellemezte kedvező arculat miatt a teljes terület tájképi értéke kiemelkedő, tájképi szempontból kiemelten kezelendő területként nyilvántartott.

A település táji, természeti értékei is a két hegységhez kapcsolódnak. A Vértes és a Déli-Gerecse erdőségei európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területként, ún. Natura 2000 területként, ezen belül élőhelyvédelmi területként, a Vértes továbbá madárvédelmi területként is nyilvántartottak. A Vértes része az országos ökológiai hálózat magterületének, a Déli-Gerecse és a Vértes települést övező erdőterületei pedig az országos ökológiai hálózat részeként, mint ökológiai folyosó számontartottak.

Szárliget büszkélkedhet a szomszédos településekkel együtt Magyarország legnagyobb helyi védett természeti területével. Az 1994-ben több mint 6600 ha-on, Észak-Vértesi Természetvédelmi Terület néven védetté nyilvánított terület Szárligeten kívül még három Komárom-Esztergom megyei település (Tatabánya, Várgesztes, Vértessomló) és két Fejér megyei település (Szár, Gánt), valamint a Pro Vértes Közalapítvány összefogásával jött létre. A helyi jelentőségű természetvédelmi területen több mint 60 védett növényfaj előfordulása bizonyított. A vidék igen gazdag állatvilágából kiemelkedő a madárfauna.

Egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület Szárligeten nem található. Viszont a település belterületén két forrás is van, melyek a természet védelméről szóló 1996. évi törvény erejénél fogva (ex lege) országos jelentőségű természeti emlékeknek minősülnek.

Szárliget e gazdag természeti tőkének köszönhetően és a területét átszelő és környékét feltáró Országos Kéktúra útvonal révén a bakancsos turizmus kedvelt kiinduló-, ill. végpontja.

Zöldfelületek

Szárliget, mint ahogy arra a neve is utal, kellemes erdős-ligetes környezetben megbúvó kis település. A földrajzi adottságok következtében a települést keletről és nyugatról is kiterjedt erdőfelületek keretezik, melyek a beépített területek kondicionálásban jelentős szerepet játszanak és meghatározzák a látképet, kellemes zöldfelületi jelleget adva a településnek.

A belterület zöldfelületi borítottsága megfelelő, köszönhetően a település családiházak beépítésének, a lakóházakhoz tartozó nagy kerteknek. Községi használatú zöldfelületek azonban csak a településközpontban, illetve annak közelében találhatók, a településközponttól távolabbi településrészekben közterek, játszóterek nem kerültek kialakításra.

A település közösségi élete az István u. – Baross Gábor u. kereszteződésében található Polgármesteri Hivatal és templom köré szerveződik. Itt, a Hivatal szomszédságában létesült a település közparkja, mely szépen gondozott, ápoltságú zöldfelület. A közösségi téren játszótér és pihenőhelyek várják a kapcsolódni vágyókat, a park déli részén kialakításra került szabadtéri színpad szabadtéri rendezvények helyszíne. Innen alig több mint 100 m-re, már a település szélén, szép táji környezetben található a község sportterülete, amely a közösségi élet fontos színtere. A nagyméretű futballpályának helyet adó területen számos sportesemény kerül megrendezésre.

A zöldfelületek gondozottak, a településközpont parkját, az intézmények előtti tereket a fák, cserjék mellett a díszítő értéket növelő virágok (egynyáriak, évelők) színesítik. Az útmenti zöld sávok, fásítások kialakításában azonban még további lehetőségek rejlenek, ez különösen a főbb főútvonalak mentén lehet a településképp gazdagításának eszköze. A településképi megjelenésre kedvezőtlenül hatnak a belterületen található alulhasznosított, elhanyagolt zöldfelületek.

Az intézmények zöldfelületei gondozottak, az óvoda és iskola udvara kertberendezési tárgyakkal, játszó eszközökkel ellátott. Hiányosságok a gazdasági területek zöldfelületeiben mutatkoznak, a kondicionáló és esztétikai szerepű zöldfelületek hiánya különösen a lakóterület közé ékelődő gazdasági területen jelent problémát.

Épített környezet

Szárliget településhálózatát és a település belterületi terület-felhasználását nagy mértékben, meghatározzák a természet- és gazdaság földrajzi, táji- és történeti adottságai.

A település településszerkezeti jellegzetességének kialakulásában döntő szerepet játszott a települést ketté szelő – Budapest-Győr- vasútvonal.

A településszerkezetet alapvetően az úthálózat szerkezete határozza meg, annak változása, fejlesztése vonja maga után az érintett területek fejlődését.

Mivel a település történelmi múlttal nem rendelkezik - aránylag új keletű – a település belső úthálózatának kialakulására a 1930-as évek parcellázásai a jellemző, azaz az egymásra merőleges úthálózat figyelhető meg. Ennek köszönhető a szabályos utcahálózata. A település fejlődése során párhuzamos és merőleges utcák jöttek létre, ezek az utcák – Petőfi Sándor utca, József Attila utca, Ady Endre utca és Dózsa György utca, illetve az északi településrészen a Rákóczi Ferenc utca, István utca, Árpád utca és az ezekre merőleges Kossuth Lajos utca, Iskola utca és Zrínyi utca – melyek alapvetően meghatározzák a település szerkezetét.

A település vonzerejét az élhető kertvárosias lét, az épített és természeti adottságaira alapozott fejlesztések és rendezések adja.

A település településszintű intézményei az alakuló községközpontban az István út és a Baross Gábor utca környékén helyezkednek el.

Folyamatosan ide települnek az egész települést szolgáló intézmények és szolgáltató létesítmények (polgármesteri hivatal és művelődési ház, rk. templom, takarékszövet stb.).

A településközpontban folyamatos minőségi javulás figyelhető meg, megújulnak az épületek, a közterek szépülnek, melyek így rendezett hatást keltenek

Mivel a települést a Budapest-Győr vasútvonal kettészeli, ezért településszintű intézmények szétszórtnan mindkét oldalon megtalálhatók. A vasút keleti oldalán a Petőfi Sándor utcában egészségügyi és szolgáltató létesítmények helyezkednek el.

A településközpont folyamatos minőségi javulást hozhat a település életébe, ahol megújulhatnak az épületek, a kedvező elhelyezkedésen túl a szolgáltatások elérhetősége jelentősen javulhat. A közterek folyamatosan szépülnek, melyek így rendezett hatást keltenek. A település életminőségét javítja, hogy a településen nincsenek jelentősebb szociális és etnikai problémák, magas a civil szervezetek aránya, rendezvényei magas színvonalúak.

A település keleti oldalán a Béke utca fölött üdülőterülettel találkozunk, a Béke utca és a József Attila utca közötti területen üdülő és lakóterület vegyesen található.

A település belterületén, a vasútállomás mellett található a legnagyobb kiterjedésű gazdasági területe a Liget Gatter kft. fűrészáru-gyártással foglalkozó területe.

A település belterületén kisebb gazdasági területek a Liliom utca környékén találhatók.

Szárliget településnek a KEM TrT szerinti hagyományosan vidéki települési térsége 167,04 hektár, ami a közigazgatási terület 11,5 %-a. A belterület terület-felhasználásában uralkodóak a kertvárosias lakóterületek. A településközpont területén koncentrálódnak a településszintű intézmények, igazi alközpont sehol sem alakult ki.

A különleges terület kategóriájába tartozó sportolási célú sportpálya és temető rendezett.

A település belterülete közhasználatú zöldfelületekben, általában közösségi használatú zöldterületekben, közparkokban hiányosan ellátott.

A belterületi utak, utcák részben fásítottak.

Rendezett zöldsáv a szabályozási szélességek miatt, elsősorban a település fő útja mellett található.

Közlekedés

Szárligettől keletre halad el az M1 autópálya, amely a település nemzetközi és országos főúthálózati kapcsolatait biztosítja, amely a IV. európai folyosó része.

A település és az M1 autópálya közötti kapcsolatot a 8101 jelű út az Óbaroknál kiépült pihenőnél, illetve az 1.sz. főút bicskei és tatabányai csomópontjai biztosítják.

A település belterületének északi határán húzódik a 8101 jelű Budapest-Tatabánya összekötő út, szárligeti szakasza kis forgalmú, nem éri el az 1200 E/nap értékét.

Szárliget belterületén észak déli irányban halad át a 8113 jelű összekötő út, amely a település központja és az 1. sz. főút kapcsolatát biztosítja. Az út külön-szintben keresztezi a hegyeshalmi vasútvonalat.

Szárliget vasútállomás megközelítő útja, a 13321 jelű út, mely a 8113 jelű úthoz csatlakozik.

A település közúthálózata megfelelően kiépített. A település fontosabb gyűjtő utjai: István utca, Ady Endre utca, Baross Gábor utca, Petőfi Sándor utca.

A település országos utasforgalmi kapcsolatát a MÁV 1. számú Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonala biztosítja. A vonal kétvágányú, villamosított felújítását a közeljövőben tervezik.

Szárliget állomáson a nemzetközi és gyorsvonatok nem állnak meg, napi 15 vonatpár bonyolítja le az állomás forgalmát.

A településen kiépített kerékpáros hálózat nincs.

A vasútvonal által elvágtott területek közötti gyalogos kapcsolatot a vasútállomásnál levő gyalogos felüljáró és az Iskola utcánál gyalogos aluljáró biztosítja.

A vasútállomásnál nincs kiépített P+R parkoló, de a kapcsolódó közterületeken ez a funkció megjelenik.

A település központ intézményeihez az István utcában alakítottak ki közterületi parkolót. Az oktatási – nevelési intézmények parkolói is közterületen az Iskola utcában és a Rákóczi utcában vannak.

Közművek és elektromos hálózati

A településen minden utcában kiépült a vízhálózat, néhány utcában mindkét oldalon.

A településen minden ingatlan be van kötve a vezetékes ivóvíz hálózatra.

Szárliget településen nincs sem vízminőségi, sem mennyiségi probléma, sem pedig hálózati nyomás probléma a vízellátás tekintetében.

Szárligeten kiemelt fontosságú volt a szennyvízcsatornázás megoldása, mert a településen nagyrészt a karsztvizek adják az ivóvízellátás céljára szolgáló víz mennyiségét.

A településen 2006-ban megvalósult a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése, melynek során megtörténtek a lakossági, valamint intézményi rákötések is.

A településen belül gravitációs rendszerű szennyvízhálózat épült meg, a terepviszonyok függvényében szükséges átemelőkkal, és a végátemelőn keresztül jut a szennyvíz a tatabányai Budai úti gravitációs hálózat végaknájába, majd a szennyvíztisztító telepre.

A gravitációsan nem beköthető ingatlanoknál a kis házi átemelők mellett kis nyomás alatti KPE vezeték építése vált szükségessé.

A lakossági rákötések aránya kb. 90%-os a településen belül, az intézmények 100%-ban rá vannak kötve a szennyvízcsatorna hálózatra.

Szárligeten megszűnt a szennyvíz szippantás útján való eltávolítása, folyamatosan történik a még csatornahálózatba be nem kötött ingatlanok rákötése is a gerincvezetésekre.

A szennyvíz elvezetése a Tatabányai szennyvíztisztító telepre, mint regionális telepre történik.

A település keleti része meredek, itt sok helyen a lefolyó csapadék vízkárokat okoz az utakon, míg a másik oldalon kevésbé meredek a lejtés. A csapadékvizek a település majdnem egész területén a vasúti pálya irányába folynak.

Szárliget területére hulló csapadékvíz befogadója a Váli víz, melybe a településen keresztül haladó vízfolyások szállítják a felszíni vizeket.

A vízfolyások medrei, főleg a külterületi szakaszokon növényzettel benőttek, helyenként feliszapolódtak, illetve a mezőgazdasági művelés következtében sok helyen be is szántották, így megszűntek bizonyos szakaszokon.

Az utóbbi években megnövekedett csapadékvíz mennyisége nagy problémát okoz mind a lakosság, mind az önkormányzat részére.

A község területén összefüggően kialakított csapadékvíz elvezető rendszer nincs kiépítve.

Az önkormányzat folyamatosan törekszik a problémákat megoldani, szikkasztó árkokat építenek, felújítanak, átereszeket rendbe teszik, mint pld. a Zrínyi és Ady Endre u. keresztezésénél, és az Akácfa és Ady Endre találkozásánál.

Folyamatosan tisztítják az árkokat, átereszeket, de átfogó megoldásra nincs az önkormányzatnak anyagi fedezte.

Ezért az Önkormányzat pályázott ebben a témában, és elnyertek egy 70 MFt-os vissza nem térítendő támogatást az **Európai Fejlesztési Alapból, TOP-2.1.3-15-KO1-2016-00004.**azonosító szám alatt,” **Szárliget csapadékvíz-elvezetésénekfejlesztése**”, címen.

A Projekt célja, hogy megfelelő biztonságot nyújtó csapadékvíz elvezetési rendszer kerüljön kialakításra a településen.

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre, de jelentős a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is.

A településen a közvilágítás a kifesztültségű elosztóhálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott.

A településen távhőellátás nem üzemel.

A településen kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 70 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 30 %-ában ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják.

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével biztosított.

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. biztosítja.

A település területén jelentős, Magyar Telekom, Invitel, Invitech, UPC gerinchálózati nyomvonalak haladnak át, ezek jellemzően alépítménybe fektetve, vagy kábelbe fektetve haladna.

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a település belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

Meg kell említeni, hogy a település közigazgatási területén áthalad az Antenna Hungária Zrt. egyik országos mikrohullámú nyomvonala, amely magassági korlátozást okoz.

Környezetvédelem

Szárliget környezeti állapota jelentősebb ipari üzemek, valamint a belterületet érintő főforgalmi utak hiányának, családi házas beépítéséből adódó jelentős zöldfelületi borítottságának, továbbá a természeti táj elérhető közelségének, a kiterjedt erdőterületeknek köszönhetően kedvezőnek mondható. A település lakosságának életfeltételeit veszélyeztető vagy rontó környezeti terhelés nem áll fenn.

Szárliget legnagyobb környezetvédelmi problémáját sokáig a község csatornázatlansága és a **földtani közeg** nem megfelelő szennyvízkezelésből adódó veszélyeztetettsége jelentette. A csatornázatlanság azért járt kockázattal, mert a község területe a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny, illetve kiemelten érzékeny terület. Az érzékenységet több tényező - üzemelő vízbázis, karsztvízkészlet, nitrátérzékenység – indokolja. A környezetvédelmi probléma megoldódott, a település közcsatornahálózata már több mint 10 éve üzemel, a rákötés mára szinte teljesnek mondható.

Szárliget területén feltárt talajszennyeződésről nincs tudomásunk. A településen a mezőgazdasági tájhasználat a földrajzi, természeti adottságok következtében nem meghatározó, kiváló vagy jó termőhelyi adottságú szántóterület (OTrT által lehatárolt övezet) a település közigazgatási területén nem található. A **talaj** állapotát a domborzati adottságok következtében a meredekebb lejtésű területeken a vízerózió károsító hatása veszélyezteti. A település közigazgatási területét földtani veszélyforrással érintett terület, felszínmozgás-veszélyes terület nem érinti.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a településhez közeli erdők, a tágabb térségben (Tatabánya-Oroszlány) meglévő ipari üzemek környezetterhelése ellenére jó **levegőminőséget** biztosítanak. Jelentősebb légszennyező ipari üzemek, nagyforgalmú utak a belterületen nem találhatók. Növekvő levegőterhelést az utóbbi években a háztartási szilárd tüzelőanyagok használati arányának növekedése okoz. Levegőtisztaság-védelmi szempontból a Vértes és Gerecse erdőterületei, mint természetvédelmi érdekű területek (Natura 2000 terület, helyi védett terület) ökológiailag sérülékeny területnek tekintendők.

Jelentősebb **környezeti zajt, rezgést** okozó terhelőforrás a belterületet kettészelő Budapest-Hegyeshalom vasúti fővonal közlekedésének zajterhelése, mely a vasútterülettel szomszédos lakóterületeken éjjeli időszakban szinte mindenhol meghaladja a zajterhelési határértéket. Potenciális zajterhelő forrás a vasútterület mellé települt fűrésztelep, melynek környezetében lévő védendő területeken a zajterhelési határértékek bár teljesülnek, a telephely zajhatását az itt élők olykor zavaró mértékűnek érzékelik.

Szárligeten a **hulladékok** (kommunális szilárd, elkülönítetten gyűjtött hulladékok) szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. A veszélyes hulladékok gyűjtési rendszerében jelentkező hiányosságok jelentenek problémát, aminek továbbfejlesztésével a lerakásra kerülő hulladékokban esetlegesen fellelhető veszélyes anyagok mennyisége, s ezáltal a környezet veszélyeztetése tovább csökkenthető.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Szárliget népesség számánál a népszámlálási adatokat figyelembe véve az első parcellázások után, az 1930-es évektől kezdődően a lakónépesség változása a következőként alakult: az 1930-ban még közigazgatásilag Szárhoz tartozó, frissen alapított településrész lakossága 41 fő volt. A lakónépesség száma 1941-ig a tizennégyszeresére, 589 főre nőtt. A jelentős növekedés az alacsony kiindulási értéknek és az évtized alatt befejeződött építkezéseknek volt köszönhető. 1941 és 1949 között 253 főre csökkent a lakónépesség száma, majd 1960-ban már 860 fővel meghaladta az 1941-es értéket. Innentől kezdve változó ütemű, de folyamatos növekedés figyelhető meg, mely 2011 után újra felgyorsulni látszik. Szárliget a 2017-es adatok alapján elérte a 2.431 fős népességszámot, mely egyben az eddigi legmagasabb érték.

Összességében elmondható, hogy a tatabányai járásra erősen hat és hatott a szuburbanizáció folyamata, hiszen a kilenc község (Környe, Vértesszőlős, Tarján, Szárliget, Gyermely, Vértessomló, Szomor, Héreg, Várgesztes) közül hétnek (Környe, Vértesszőlős, Szárliget, Gyermely, Vértessomló, Szomor, Várgesztes) folyamatos volt a népességnövekedése a rendszerváltás óta. Ennek köszönhetően Tatabánya részaránya a lakosságszám tekintetében 1980 után folyamatos csökkenésnek indult, miközben Szárliget részesedése megduplázódott a járás összlakosságán belül. Ezen felül megállapítható, hogy a járás tíz települése közül Szárligetnek nőtt legnagyobb mértékben, 96,2%-al szinte megduplázódott a lakónépessége, miközben a kilenc agglomerációs település átlagos növekménye csak 20,7%-os volt a vizsgált időszakban.

Az önkormányzat a településen a helyi lakónépesség megtartása végett a megkezdett és kialakított kertvárosias „Ligetes” életteret kívánja fenntartani, a folyamatos minőségi fejlesztéseivel.

Jelentősebb gazdaságfejlesztő erővel rendelkező területek a Baross Gábor utcában és a Liliom utcában találhatók.

A belterületen található gazdasági területek nincsenek zavaró hatással a lakókörnyezetre.

A település további sikeres fejlődésének és népességmegtartó képességének záloga lehet, a magasabb képesítést igénylő és magasabb jövedelmet biztosító munkahelyek arányának növelése. Az innováció-orientált megújulás érdekében szükséges egy innovációs kereskedelmi-szolgáltató központ létrehozása, melynek legalkalmasabb területe a település hatályos tervében lehatárolt Északi gazdasági területe, mely egy kereskedelmi, szolgáltató zóna lehetne.

A település, óvodai és általános iskolai férőhely kapacitása teljes körűen kiszolgálja az igényeket, az egészségügyi ellátás megfelelő.

Szárliget megtartva természeti értékeit, kíván Tatabánya és a járás turisztikai, rekreációs és a gyógy-turizmus fejlesztéseivel térségi szerephez jutni.

A fenti célok eléréséhez szükséges a rekreációs területek és a kerékpárutak kiépítése, a távolabbi szomszédos települések kerékpárútjaival való összekapcsolása, amely pozitív hatással lesz mind a helyi turizmusra, mind a szolgáltatások igénybevételére.

A településen nincs szálláshely, és kevés a vendéglátóhely.

A településközpont rehabilitációjával, az intézmények felújításával, további új parkok, játszóterek, parkolók létesítésével, buszmegállók cseréjével, a közbiztonság javításával egyre inkább élhető kertvárosias településsé alakul Szárliget.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A SWOT elemzés módszerét alkalmazzuk a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékeléséhez. E módszer az erősségek, gyengeségek, valamint a lehetőségek és veszélyek meghatározásával foglalja rendszerbe a vizsgálatok eredményeit.

Az erősségek és gyengeségek belső tényezők, amelyekre a település ráerősíthet, illetve amit mérsékelhet, a lehetőségek és veszélyek pedig külső tényezőnek tekinthetők, melyekre a településnek alig, vagy egyáltalán nincs befolyása, de bekövetkezésük javítja/rontja az erősségek hasznosításának, gyengeségek mérséklésének az esélyét.

A térben lehatárolható értékek és problémák a fejezethez tartozó érték- és problématérképen kerültek bemutatásra.

Gazdaság

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
-kedvező idegenforgalmi adottságok a turizmus számára	-jelentéktelen idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenység, létesítmény	-idegenforgalmi infrastruktúra kiépíthető ökoturizmus, bakancsos és gyógy-turizmus fellendítése	-túlzott idegenforgalmi befogadóképesség meghatározásakor környezet rombolás történhet
- különleges területek munkahelyeket, adóbevételt nyújtó idegenforgalmi, turisztikai vállalkozások megtelepedésének lehetősége	-befektetők hiánya	- a település térségi turisztikai szerepkörének növelése	- a települési adottságok, tájpotenciál figyelmen kívül hagyása, a területben rejlő fejlesztési lehetőségek kiaknáztatlanul maradnak
- gazdasági területek jelentős környezetterhelő, lakókörnyezetet zavaró ipari tevékenységek nincsenek	-kevés helyi munkahelyteremtő lehetőség	-kisipari tevékenységeknek helyet adó vállalkozási területek bővítése	-az ipari-gazdasági területek túlzott térnyerése a turisztikai-idegenforgalmi vonzerő gyengülését eredményezheti

-erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás kiterjedt erdősségek	-a településen élők e gazdasági ágazatban való alacsony szerepvállalása	-erdőgazdálkodás, vadásztatás, ill. erre épülő további gazdasági ágazatok, idegenforgalom fejlesztése	-a természeti értékeket veszélyeztető erdőgazdálkodási tevékenységek, vadgazdálkodás megjelenése
-mezőgazdálkodás változatos tájhasználatú mg-i területek, gazdálkodási alternatívák	-gazdaságilag jelentéktelen, kis területi részarány, nem túl jó minőségű termőföldek	-kedvező gazdálkodási szerkezet megtartása	-mezőgazdasági területek felaprózódása, beépülése
-bányászat hasznosítható nyersanyagkészlet ugyanakkor a kitermelésből következő tájrombolás nincs	-feltáratlan, kiaknázatlan nyersanyag	-bányanyitás, de a fejlesztési prioritások (turizmus, tájvédelem stb.) miatt nem támogatott	-tájhasználati, környezeti konfliktust okozó bányászati tevékenység megjelenése
-közepes munkaerő piac	- az otthondolgozás, bedolgozó- beszállítói háttér hiánya	-turisztikai központ kialakítása	-frekvenciált területek túlzott beépítését eredményezheti
-tartalék munkaerőpiac	-tőkeáramlás hiánya	-kedvezmény- rendszer kialakítása befektetőknek	-értékes területek környezetrombolása

Társadalom

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
-alakuló civil szervezetek	-kevés kulturális választék	-bővítés megoldható	
-fejlődő lokálpatriotizmus	-fejlődő humánképzés	-oktatás fejlesztése	
-alakuló közösségi élet		-programok bővítése	-a művelődési ház kihasználhatatlanságát okozhatja
	-kevés helyi sportolási választék	-bővíthető	-túlzott fejlesztés környezeti rombolást eredményezhet

Épített környezet

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
- infrastrukturális ellátottság egészséges ivóvíz, jól záródó közműháló	-A felszíni csapadékvíz elvezetés területén hiányok vannak	-vízkárelhárításra tanulmány terv	-csapadékosabb időszakban az árkok nem tudják elvezetni a csapadékvizet
-a lakóterület kellemes ligetes kertvárosias beépítése		-a lakóterület fejlesztése néhány szabad terület beépítésével megoldható	-nagyobb arányú lakóterület fejlesztés az alapfokú intézményellátás bővítését vonhatja maga után
- tiszta levegő, kellemes		-rekreáció	- közösségi terek hiánya

lakókörnyezet, erős zöldfelületi jelleg		fejlesztése (prioritást élveznek a közösségi célú területek kijelölései)	következtében a közösségi élet beszűkülése, kevésbé vonzó lakókörnyezet
-fejlődő településközpont	-településközpont nem centrális elhelyezkedése, vasúterület által ketté osztott belterület	- alközpont(ok) kialakítása, településrészek közötti kapcsolatok erősítése	-településrészek ellátásában mutatkozó különbségek

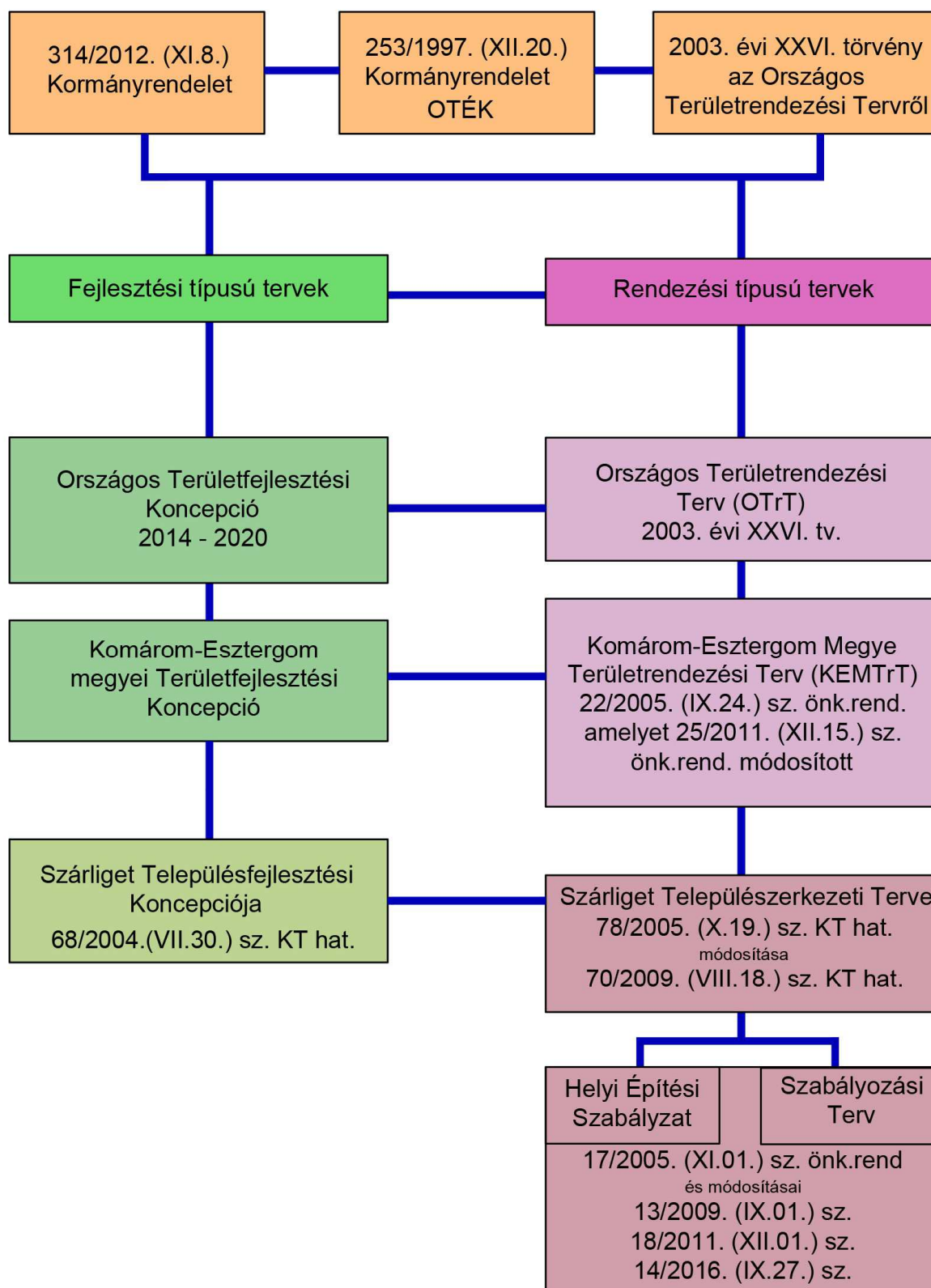
Természeti környezet, zöldfelületi rendszer

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
-kiterjedt, értékes természetközeli erdőterületek Helyi TT Natura 2000 terület Országos ökológiai hálózat területei	-a táji, természeti értékek bemutatásában rejlő lehetőségek nem kiaknázottak, az erdőterületek kevésbé feltártak a rekreáció számára	-természeti értékek megőrzése, a természeti tőkére alapozott turizmus fejlesztése	-a természetvédelmi funkció kizárólagossága -túlzott idegenforgalmi használat esetén a természeti értékek pusztulása
-vízfolyások tájképi változatosság, biodiverzitás növelése	-feliszapolódás, feltöltődés	-élőhely-revitalizáció, ökológiai folyosó szerep megtartása, erősítése	-degradálódás, természetközeli növényzet, ökológiai szerep csökkenése
-kedvező tájképi megjelenés		-tájképi értékek megóvása	-tájba nem illő épületek, építmények megjelenése
-hőforrás	-a hőforrásra vonatkozó minőségi és mennyiségi vízminőségi adatok hiánya, feltáratlan táji adottság	-a hőforrás hasznosíthatóságának feltárása, az idegenforgalmi lehetőségek bővítése	-a táji adottság kihasználatlansága
-belterületi zöldfelületi rendszer -ápolat, gondozott zöldfelületek -a táj elérhető közelsége	- kevés közösségi tér, zöldterület	- közösségi használatú zöldfelületek növelése az alulhasznosított területek, valamint a kapcsolódó külterületi zöldfelületek bevonásával	-a zöldfelület-fejlesztési lehetőségek kiaknázatlanul hagyása

Környezetvédelem

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
-levegőminőség tisztta levegő, nincsen jelentősebb szennyező-forrás	- lakóterület közrefogásában elhelyezkedő ipari üzem	-kedvező adottságok tudatos megőrzése	-légszennyező létesítmények megjelenése, forgalom növekedése
-vízminőség, talaj és vizek állapota -karsztvíz kincs -ivóvízbázis -hőforrás	-bányászat okozta vízszint-süllyedés - mélyfekvésű, belvízveszélyes területek - vízerózió	-hőforrásban rejlő lehetőségek kiaknázása -vízrendezés, patak revitalizáció - vízerózió mértékének csökkentése a mezőgazdasági kultúrák és művelési módok helyes megválasztásával	- hidrogeológiai védőidom kijelölő határozat/ nyílt karszterületek jegyzékének hiányában a korlátozások figyelmen kívül hagyása
-hulladékkezelés korszerű hulladékgazdálkodási rendszer, házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés	-a veszélyes hulladékok gyűjtési rendszerében jelentkező hiányosságok	-a lerakásra kerülő hulladékok mennyiségének csökkentése a szelektív hulladék-gyűjtés egyéb hulladékfajtákra történő kiterjesztésével	-a lerakásra kerülő hulladékokban hasznosítható anyagok és veszélyes anyagok jelenléte
-környezeti zaj jelentősebb zajterhelést okozó üzemi létesítmények nincsenek, a forgalmasabb közutak lakóterületektől távol húzódnak	-lakóterületet átszelő, jelentősebb zajterhelést okozó vasúti fővonal	-kedvező állapot megtartása, a szükséges zajvédelmi intézkedések megtétele	-a forgalom-növekedés következtében a környezeti zajszint emelkedése

3.1.2. A településfejlesztés és rendezés kapcsolata

3.2. Problématérkép/értéktérkép

Az érték- és problématérkép alapvetően a térben megjelenő, konkrét helyszínhez köthető értékeket és konfliktusokat, a területi lehetőségeket és korlátokat térképi formában jeleníti meg.

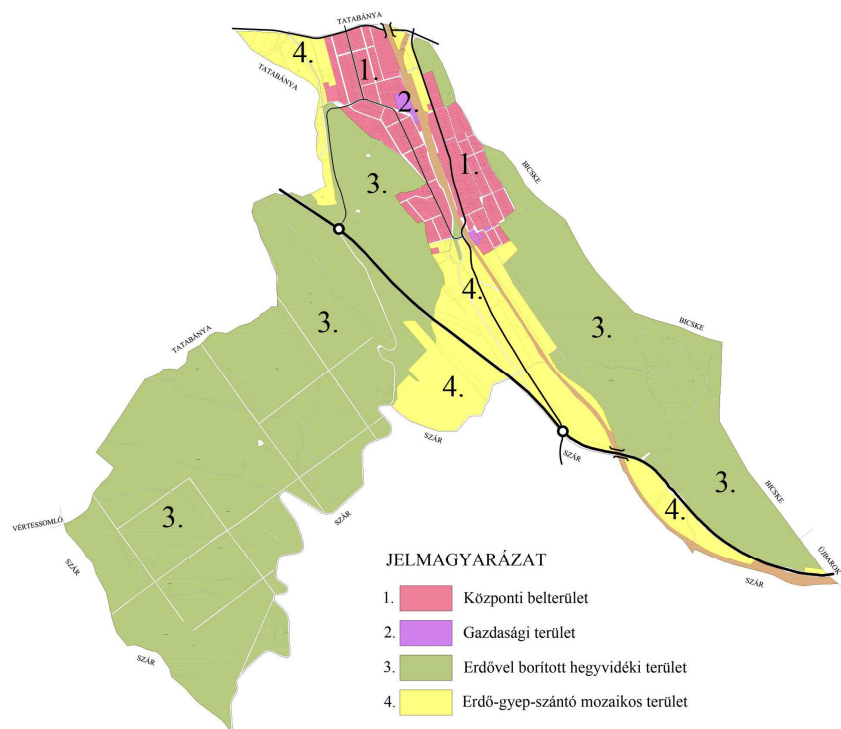
Lásd: Rajzi mellékleteknél

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A településrészek lehatárolása a terület meglévő adottságainak figyelembe vételével történt.

Szárliget lehatárolható településrészei

Településrészek bemutatása

1. Központi belterület

A központi belterület egy jól körülhatárolható egységbe foglalható, amelyet a vasútvonal tengelye határoz meg. A beépítésre a kertvárosias beépítés jellemző, amelybe elszórtan beágyazódnak a település alapfokú ellátását biztosító települési intézmények és néhány gazdasági, kereskedelmi terület.

2. Vasút és gazdasági terület

Szárliget gazdasági területei a belterület határán belül találhatók, területükön többféle tevékenységet folytatnak, a beépített lakóterületről egyik esetben sem választja el növényzet. A külterületen nem található gazdasági terület, ott a vasút nyomvonala különül el határozottan a környezetétől.

3. Erdővel borított hegyvidéki terület

Szárliget külterületének jelentős része üzemtervezett erdővel borított. A Vértes és a Gerecse hegyvonulatai között a domborzati adottságok következtében más jellegű művelés nem lehetséges, ebből ered a településen a magas erdőterületi arány. Az erdőkben több jelentős turistaút is végighalad.

4. Hegyek közti erdő-gyep-szántó mozaikos terület

A Csákány-patak és a Sósi-ér völgyében mozaikos területhasználat jellemző, amelyet a vizek, az azokat kísérő gyepek, valamint a szántók váltakozása ad.

3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek meghatározását a Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási Főosztály (KSH) adatszolgáltatása és a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet fogalom-meghatározása¹ alapján határozható meg. A KSH adatszolgáltatása is e meghatározáson alapul.

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete alapján azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket, amely szegregált terület esetén nagyobb vagy egyenlő, mint 35%, szegregációval veszélyeztetett terület esetén nagyobb vagy egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A Központi Statisztikai Hivatal adatszolgáltatása alapján a „Központi Statisztikai Hivatal nyilvántartásában a 2011. évi népszámlálás adatai alapján **Szárliget községnek nincs szegregátuma, sem szegregációval veszélyeztetett területe.**”

3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Egyéb szempont alapján beavatkozást igénylő terület nem került lehatárolásra.

¹ 7a. szegregációs mutató: a 10. mellékletben meghatározott módon, a legutolsó népszámlálási adatok alapján a Központi Statisztikai Hivatal által számított mutató, amely a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolásának alapja.

8. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület: a szegregációs mutatóval lehatárolt olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges, szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület lehet, egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.